

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 48.

ΤΟΜΟΣ Γ'.

16 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1894

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος, μόλις ἐπανακάμψας ἐκ τῆς εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν θερινῆς αὐτοῦ ἀποδημίας, ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ αὐθις τῆς Ἑλλάδος, μεταβαίνων εἰς Πετρούπολιν, ὅπως ὡς τε στενωτάτος συγγενῆς καὶ ὡς ἐκπροσωπήσων τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, παραστῆ κατὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ ἀειμνήστου αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου. — Οὕτως ἢ ἐν τῇ χώρᾳ πολιτικῆ κατὰστασις δὲν προσέλαβε τὴν σαφεστέραν τροπὴν, ἢν ἠλπίζετο ὑπὸ πολλῶν ὅτι θὰ ἐλάμβανε μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ βασιλέως· τὸ πολιτικὸν δὲ ἐνδιαφέρον νῦν στρέφεται πρὸς τὸ ἀπὸ τῆς πέμπτης ἀνοίξαν τὰς πύλας αὐτοῦ Βουλευτήριον, ἐν ᾧ ἀρχεται ὁ τῶν κομμάτων κοινοβουλευτικὸς ἀγὼν, ὁ μέλλον νὰ κρίνῃ περὶ τῆς περαιτέρω τύχης τῆς κυβερνήσεως Τρικοῦππ. — Ὁ πρωθυπουργός, τῇ συνῆθει ἀκαταπονήτῳ αἰσιοδοξίᾳ αὐτοῦ ἐπόμενος, τὸν ἀπερχόμενον βασιλέα ἐβεβαίωσε περὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς κοινοβουλευτικῆς θέσεως αὐτοῦ· τοῦτο ὅμως δειχθήσεται ἐν μέρει μὲν κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς, εἴτα δὲ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς συζητήσεως καὶ ψηφοφορίας τῶν κυβερνητικῶν μέτρων. — Ἡ πολυσχιδῆς ἀντιπολιτεύσις, πρωτοστατούντων ἀνεξαρτήτων τινῶν ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς, συνεργοῦντος δὲ καὶ τοῦ ἡγέτου τῆς μεγίστης ἀντιπολιτευτικῆς ὁμάδος κ. Ράλλη, ἐξηκολούθει ἐτι τὰς ἐνεργείας αὐτῆς πρὸς ὑποβολὴν κοινοῦ δια τὸ προεδρικὸν ἀξίωμα ὑποψηφίου· τὸ ἔργον ὅμως ἀποδείκνυται ἀνέφικτον, τοιοῦτον σχεδὸν ἦδη ὑπὸ τοῦ κ. Δηλιγιάννη πρὸς τοὺς περὶ τούτου συνεντυχόντας αὐτῷ χαρακτηρισθέν. Οὕτω δὲ, τῶν ἀντιπολιτευτικῶν δυνάμεων μελλουσῶν κατὰ τμήματα κεχωρισμένα ν' ἀναπτυχθῶσι, πιθανὸν φαίνεται ὅτι μεγάλη ἐπιφυλάσσεται νίκη τῇ κυβερνήσει κατὰ τὴν πρώτην κοινοβουλευτικὴν μάχην, τὴν περὶ τῆς προεδρικῆς ἔδρας. — Ἄλλὰ τοῦ προσωρινῆ τῶν ἀντιπολιτευτικῶν κομμάτων συ-

ναδισμού ὁμολογοῦμεν ὅτι δὲν βλέπομεν τὰπραγματικὰ ἀγαθὰ. Διότι ἀναμφιδόλως ἐπρόκειτο περὶ προσωρινῆς μόνον συμπράξεως, μὴ προωρισμένης νὰ παραταθῆ πέρα τῆς περὶ προεδρείας τῆς Βουλῆς ψηφοφορίας, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι κατωρθούτο ἢ πρὸς ὑποβολὴν κοινοῦ ὑποψηφίου συνεννόσις. — Τὴν νίκην ἢ ἀντιπολιτεύσις καὶ συνησπιόμενὴ δὲν ἐτόλμα νὰ ἐλπίσῃ, ἀνακριδῶν ἐλεγχθέντων τῶν θρυληθέντων περὶ ἀθρόων ἀπὸ τῆς κυβερνητικῆς φάλαγγος πρὸς τὴν πτέρυγα τῆς ἀντιπολιτεύσεως μεταστάσεων. — Τὸ μόνον ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο ἢ ἐπίδειξις τοῦ ἀθροίσματος ὄλων ὁμοῦ τῶν ἐν τῷ κοινοβουλίῳ ἀντιπολιτευτικῶν δυνάμεων· ἀλλὰ καὶ ἄνευ τῆς θεατρικῆς, οὕτως εἰπεῖν, ταύτης παρελάσεως αὐταὶ γνωσθήσονται ἐπακριβῶς. Θὰ ἠδύνατο καὶ ἄλλο τι νὰ προκύψῃ, ἢ ἐνίσχυσις τῆς κωλυσιεργικῆς ἐνεργείας τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἀλλὰ δὲν πιστεύομεν εἰς ὑπάρχει τας, ὅστις σπουδάζων θὰ ἐλογίζετο τοῦτο εἰς ἀγαθόν. — Ὁ τῆς ἀντιπολιτεύσεως συναδισμὸς τότε μόνον ἠδύνατο νὰ λογισθῆ ὡς ἔργον ὠφέλιμον καὶ ἀληθῶς πατριωτικόν, ἂν ἦτο διαρκῆς καὶ παρηκολουθεῖτο ὑπὸ ἐνασκήσεως σοβαροῦ καὶ ἐγκύρου κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου, κατὰ τὰς κρίσιμους τοῦλάχιστον ταύτας περιστάσεις, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὸν θεσπισμὸν τῶν εἰς τὴν οικονομικὴν ἀνόρθωσιν τοῦ κράτους ἀναγομένων μέτρων. — Ἄλλὰ δυστυχῶς περὶ τοιαύτης συμπράξεως οὐδὲ λόγος δύναται νὰ γίνηται, ἐκάστου κόμματος, ἐκάστου ἐξέχοντος ὅπωςδῆποτε πολιτευτοῦ ἀποβλέποντος, οὐχὶ εἰς τὴν κατάρχυσιν τοῦ ἀπολύτως ὀρθοῦ καὶ κοινῆ συμφέροντος, ἀλλ' εἰς τὴν ἐξυπηρετήσιν τῶν ἰδίων βλέψεων καὶ συμφερόντων.

Τὸ κρατοῦν ἐν ἅπαντι τῷ πολιτικῷ τύπῳ τῆς Εὐρώπης θέμα εἶνε, ὡς εἰκόσ, ὁ θάνατος Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ' καὶ ἢ τοῦ στέμματος τῶν Ρωμανῶφ μεταδίδασις εἰς τὸν υἱὸν καὶ νόμιμον διάδοχον αὐτοῦ Νικόλαον τὸν Β', περιβληθέντα ἦδη τὴν πατρικὴν ἀρχὴν καὶ ἐκδόντα τὸ σχετικὸν πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ αὐτοκρατορικὸν διάγγελμα. — Αἱ περὶ ἀμφοτέρων τῶν σπουδαίων τούτων γεγονότων κρίσεις τῶν δημοσιο-

γραφούντων καὶ δημοσιολογούντων συμπίπτουσιν ἅπασαι ἐν τῷ αὐτῷ κοινῷ συμπεράσματι: Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου ἡ μὲν Ρωσία ἀπόλλυσι τὸν μέγαν καὶ ἐνθουσιώδη ἀναμορφωτὴν αὐτῆς, τὸν διὰ συντόνου καὶ εἰρηνικῆς συνετηῆς ἐργασίας συλλαβόντα καὶ διεξαγαγόντα τὸ γιγάντιον ἔργον τῆς ἐνοποιήσεως τῆς διοικήσεως αὐτῆς καὶ διὰ τῶν ἀναγκαίων θεσμῶν καὶ μέσων κατοχυρώσαντα τὴν ἐθνικὴν αὐτῆς χροιάν, ἅμα δὲ τελείως ἀνοργανώσαντα καὶ συμπληρώσαντα τὰς στρατιωτικὰς καὶ ναυτικὰς αὐτῆς δυνάμεις καὶ μεγαλοεργῶς περάναντα ἢ ἀρξάμενον ἢ σχεδιάσαντα τὰ μέσα, δι' ὧν εὐχερεστάτη σχετικῶς ἀποβαίνει ἢ διὰ τῶν ἀχανῶν τῆς αὐτοκρατορίας ἐκτάσεων ταχεῖα συγκοινωνία καὶ μετακίνησις τῶν δυνάμεων τούτων κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἀνάγκας, ἡ δὲ Εὐρώπη στερεῖται τοῦ ἡγεμόνος, τοῦ διεθνῆ προορισμὸν αὐτοῦ τάξαντος ἑαυτῷ τὴν περιφρούρησιν τῆς γενικῆς εἰρήνης, ἐφ' ἧς ἤρπαιε τὴν ὅλην πολιτικὴν αὐτοῦ, τοῦ διὰ τῆς θαρραλέας καὶ συνετηῆς ἀποσκορακίσεως τῶν τέως διδωσῶν τὴν Ρωσίαν καὶ τὴν Γαλλίαν προκαταλήψεων πιστῶν τῆς εἰρήνης ταύτης φρουρὸν καταστήσαντος τὴν Δύναμιν ἐκείνην, ἥτις πρότερον ὡς μόνον αὐτῆς ἀπειλὴ ἐλογίζετο. — Ἀφ' ἐτέρου ἐκ πασῶν τῶν ἐνδείξεων, αἵτινες περιέχονται ἐν τε τῷ διαγγέλματι τοῦ νέου αὐτοκράτορος καὶ ἐν ταῖς ἀπαντήσεσιν αὐτοῦ πρὸς τὰ συλλυπητήρια καὶ συγχαρητήρια τῶν ξένων κρατῶν, μάλιστα δὲ τῆ πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας, ἐν ἧ ὁ νέος τσάρος σαφῶς ἀποδεικνύεται ἐπιθυμῶν νὰ συσφίξῃ τοὺς ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ συναφθέντας πρὸς τὴν Γαλλίαν δεσμούς, εὐχερῶς συνάγεται ὅτι ἡ μὲν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ Νικολάου τοῦ Β' ἔσται κατὰ πάντα ὁμοία τῇ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ', ἡ ἐσωτερικὴ δὲ μόνη πολιτικὴ δυνατὸν νὰ λάβῃ φιλελευθερωτέραν τροπὴν, οἷαν ἄλλως τε ἡδύνατο τις νὰ ἀναμένῃ καὶ ἀνευ τῆς γενομένης μεταβολῆς. Οὐδὲ ἡδύνατο νὰ γένηται ἄλλως. — Ἡ πρὸς τοὺς Τεῦτονας ἀπόκλισις τῆς ρωδικῆς πολιτικῆς, ἐφ' ἵκανὸν χρόνον ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξάνδρου τοῦ Β' δοκιμασθεῖσα καὶ κατάδηλα τὰ ἐπιζήμια ἀποτελέσματα τῆς δοκιμασίας αὐτῆς τῇ τε αὐτοκρατορίᾳ τοῦ Βορρᾶ καὶ τῇ Εὐρώπῃ πάσῃ, τὴν ἀπαραίτητον εἰς ἰσοσταθμίαν αὐτῆς ἰσορροπίαν ἀπολεσάσα, παρασχοῦσα, οὕτω μελαγχολικὴν ἀνάμνησιν κατέλιπε πᾶσι τοῖς ἐν Ρωσίᾳ μὴ διὰ φυλετικῶν ἢ δι' ἄλλων δεσμῶν πρὸς τὴν Γερμανίαν συνδεομένοις, ὥστε ἡ εἰς τὴν πολιτικὴν ἐκείνην ἐπάνοδος θ' ἀπετέλει παλινδρομίαν, ἥτις δυσχερεστάτα θὰ ἡδύνατο νὰ αἰτιολογηθῆ καὶ εἰς τὴν ὁποίαν οὐδέποτε θὰ προέβαιεν ὁ ὑπὸ τοσαύτης εὐλαβείας καὶ πεποιθήσεως πρὸς τὰς πολιτικὰς γνώμας τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ γηραιοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ αὐτοῦ ἐμφερούμενος αὐτοκράτωρ Νικόλαος. — Ἀφ' ἐτέρου τὰ μεγάλα ἀγαθὰ τῆς ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ' συντελεσθεισῆς ρωσογαλλικῆς συναδελφώσεως, τὴν Ρωσίαν μὲν ἐξαγαγούσης ἀπὸ τῆς προτέρας αὐτῆς μονώσεως, τῇ Εὐρώπῃ δὲ ἀποδοῦσης τὴν ἀπολύτως ἀναγκαίαν αὐτῇ ἰσορροπίαν, οὕτω πρόδηλα κεῖνται πᾶσιν, ὥστε δὲν ἡδύνατο νὰ παρορῶσιν αὐτὰ μόνον οἱ τοῦ νεοροῦ τῆς Ρωσίας αὐτοκράτορος σύμβουλοι. — Ὡς πρὸς

τὴν ἐσωτερικὴν πολιτικὴν τοῦ νέου Τσάρου, ἥτις πολλαχόθεν — ἦδη δὲ καὶ ὑπὸ τῆς εἰς Πετρούπολιν καθόδου τοῦ κόμητος Μιλιουτίν, τοῦ κυρίου ὀργάνου τῶν φιλελευθέρων μεταρρυθμίσεων Ἀλεξάνδρου τοῦ Β' — προαγγέλλεται ὡς φιλελευθερωτέρα, καὶ αὕτη διαψεύδει τοὺς ὑπὸ μόνων τῶν βιενναίων καὶ πεσταίων ὀργάνων ὑπὸ τὸ κράτος σημητικοῦ σωβινισμοῦ ἐκφρασθέντας δισταγμούς. — Μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ', ἀνορθώσαντος καὶ παγιώσαντος τὴν διοικητικὴν τοῦ κράτους ἐνότητα καὶ προσηκόντως κατοχυρώσαντος τὴν ἐθνικὴν τῆς αὐτοκρατορίας χροιάν, ἡ φιλελευθερωτέρα τοῦ ἔργου ἐκείνου ἐπίστεψις, ἐτι μᾶλλον παγιοῦσα αὐτὸ καὶ τὸν τελευταῖον κόσμον παρέχουσα, θὰ ἦτο τι πάντῃ φυσικὸν καὶ ἀκριβῶς συνᾶδον καὶ συνεχίζον τὴν εὐεργετικὴν δρασίν τοῦ τέως αὐτοκράτορος. — Οὕτως ἡ Ρωσικὴ πολιτικὴ, ἡ τε ἐξωτερικὴ καὶ ἡ ἐσωτερικὴ, εἶνε κατ' οὐσίαν μία καὶ ἀκόλουθος ἑαυτῇ ἐπὶ τε τῆς προκατόχου βασιλείας καὶ ἐπὶ τῆς παρούσης.

Νεαὶ νίκαι τῶν Ἰαπώνων, σπουδαίας σινικὰς θέσεις καταλαβόντων, ἦδη δὲ στενωῶς πολιορκούντων καὶ τὸν πολεμικὸν λιμένα Ἀρθούρου, τὸ περὶ τῆς ἀλώσεως τοῦ ὁποίου ἀγγελμα ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν ἀναμένεται, φαίνονται νέαν ἀποκατέρησιν ἐμπνεύσασαι τοῖς Σίναϊς, ἐπαναλαβοῦσι — παρὰ τῇ ἀγγλικῇ νῦν κυβερνήσει — τὰ διαθήματα αὐτῶν πρὸς εὐρωπαϊκὴν ὑπὲρ τῆς συνομολογήσεως τῆς εἰρήνης μεσολάβησιν. — Οἱ ἐν Λονδίῳ ὅμως, ὑπόπτως προσβλέποντες τὰς σινικὰς προτάσεις, ἄς ὑπολαμβάνουσιν, οὐχὶ παρὰ λόγον ἴσως, ὡς μέσον, δι' οὗ οἱ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὀυρανῶ διπλωμάται θέλουσι νὰ κερδησῶσι καιρὸν μέχρι τῆς συμπληρώσεως τῶν παρασκευῶν αὐτῶν ἢ καὶ νὰ βολιδοσκοπήσωσι τὰς διαθέσεις τῶν ἐνδιαφερομένων εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων. παρέπεμψαν τὸν ἐν Λονδίῳ σίνην πρεσβευτὴν εἰς Παρισίους, ἔνθα τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως μνυδαίαν ἀναδεξαμένης πρωτοβουλίαν, ἀπῆλθε καὶ ἐκείθεν ἀπρακτος, ἀναμένων ἴσως νῦν τὴν ἀποδοκιμασίαν τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ ὡς ἐνεργήσας διῆθεν παρὰ τὰς δοθείσας αὐτῷ ὁδηγίας. — Οὕτω πρόκειται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα νὰ παραταθῆ ἐτι ὁ ἀγὼν, καίτοι ἀναμφίβολως πλειοτέρα τις ὁμοφροσύνη τῶν εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, ὀλιγωτέρα τις ἰδιοτέλεια ἐν τῷ καθορισμῷ τῆς ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ στάσεως αὐτῶν καὶ μικρὸν πλείων φιλανθρωπία ἡδύνατο πολὺ ἐνωρίτερον νὰ θέσῃ τέρμα εἰς αἰματοχυσίαν, ἥτις, πρὸς τοῖς παροῦσιν ἀμέσοις αὐτοῖς διανοῖς, ἀρδεύει τὰ σπέρματα καὶ καταλιπαίνει τὸ ἔδαφος εἰς μέλλοντα ἄσπονδα μίσση καὶ δυσπιστίας, ἅτινα βεβαίως θὰ μεταδώσωσι καὶ τῇ ἡπείρῳ ἐκείνῃ τὴν οἰκτρὰν ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην κατάστασιν, ὑπὸ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὁποίας στενάζει ἐπὶ δύο καὶ ἡμίσειαν ἦδη δεκαετηρίδας ἡ Εὐρώπη. — Ἀλλ' ἂν ἡ φιλανθρία τῆς πολιτικῆς τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν δὲν φεῖδεται αὐτῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν, πῶς φειδθήσεται Σινῶν καὶ Ἰαπώνων καὶ Κορεατῶν καὶ τῶν τοιούτων, οὐς εἰθίσθη νὰ ὑπολαμβάνῃ μόνον ὡς γόνιμον καὶ εὐχερὲς εἰς εὐρωπαϊκὴν ἐκμετάλλευσιν ἔδαφος;

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ

ΚΑΙ Η ΟΡΘΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ*

Ὁ Κέλδος.

Θέλων δὲ νὰ παραστήσῃ ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν εἶνε ἀπλοῦς, κοινός καὶ ψιλὸς ἄνθρωπος ἀπαρνείται τὰς προφητείας τῶν Εὐαγγελίων. Τὸ δὲ πᾶθος καὶ τὸν θάνατον θεωρεῖ ἀποκυήματα τῆς φαντασίας τῶν μαθητῶν, αἵτινες ὡς ἀπατεῶνες δὲν ὑπολείπονται τοῦ διδασκάλου αὐτῶν.

Ὡς πρὸς τὰς προφητείας τῆς Π. Δ. τὰς λεγομένας μεσσιανικὰς, ὁ Ἰουδαῖος, τὸν ὅποιον παρουσιάζει ὁ φιλόσοφος ὁμιλοῦντα, διατείνεται ὅτι ὑπάρχουσιν ὅτι πλείστοι, πρὸς οὓς θὰ ἐφηρμόζοντο αὐταὶ πληρέστερον. Ἐν ταύταις πρόκειται περὶ μεγάλου βασιλέως, κυρίου τοῦ κόσμου, καὶ παντὸς ἔθνους καὶ λαοῦ, οὐχὶ δὲ περὶ τοιοῦτου ὀλέθρου, τοῦ ὁποίου τὴν ἔλευσιν προεῖπον οἱ προφῆται.

Τὰ θαύματα ἐτι μᾶλλον στενοχωροῦσιν αὐτὸν τῶν προφητειῶν, καθιστάμενα δι' αὐτὸν πηγὴ μεγαλητέρου προσκόμματος· ἀμφισβητεῖ, διστάζει, ἀρνείται τὰ μὲν, σμικρύνει τὴν ἀξίαν τῶν δὲ· ἀποδίδων δὲ ταῦτα κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν μαγικὴν τέχνην τοῦ Ἰησοῦ διατείνεται ὅτι ἐξ αὐτῶν καὶ πραγματικῶν ὄντων οὐδεμίαν συνέπειαν δύνχται τις νὰ ἐξαγάγῃ. Ὅτε οἱ Ἰουδαῖοι ἐστενοχώρουν αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ζητοῦντες σημεῖον διὰ νὰ βεβαιωθῶσιν ὅτι εἶνε υἱὸς τοῦ Θεοῦ, οὐδὲν ἐτέλεσεν· ὡς πρὸς τὰ σημεῖα δὲ τὰ ἀποδιδόμενα αὐτῷ, τὰ ὅποια κατὰ τὸ δοκοῦν ἐξογκοῦνται, ἰάσεις ἀσθενειῶν καὶ πολλαπλασιασμοὶ ἄρτων καὶ μεταβολὴ τοῦ ὕδατος εἰς οἶνον, τοιαῦτα καθ' ἑκαστην τελοῦνται ὑπὸ τῶν μάγων. Οἱ δὲ σπουδάσαντες τὴν μαγικὴν τέχνην ἐν Αἰγύπτῳ γνωρίζουσι νὰ ἐκβάλλωσι τὰ δαιμόνια, νὰ θεραπεύωσι τοὺς ἀσθενεῖς ἐμφυσῶντες αὐτοὺς καὶ νὰ παρουσιάζωσι τραπέζας πλήρεις ὀρεκτικῶν καρπῶν. Καὶ ὅμως δὲν εἶνε υἱὸς τοῦ Θεοῦ· εἶνε γόητες, ὅποιος ἦτο καὶ αὐτός.

«Καὶ αὐτὸς οὗτος, λέγει, ἀνεγνώριζεν ὅτι τὰ θαύματα δὲν εἶνε ἢ ἀπόδειξις θείας δυνάμεως, ἀλλὰ γνωρίσματα ἀπάτης».

Συχνὰ δὲ ἐπανέρχεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῆς ἀπάτης. Ἐπικαλεῖται τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ τὴν πείραν κατὰ τῶν θαυμάτων· τὰ ἐπόμενα δὲ τίθησιν εἰς τὸ στόμα τοῦ Ἰουδαίου του διὰ τοὺς ἐκχριστιανισθέντας Ἰουδαίους, ὡς πρὸς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος.

«Θέλω νὰ πιστεύσω ὅτι ὁ Ἰησοῦς προεῖπε τὴν ἀνάστασιν ἑαυτοῦ· πόσοι ὅμως ἄλλοι ἀπατεῶνες ὑπῆρξαν, οἱ ὅποιοι μετεχειρίσθησαν τοιαῦτα τεχνάσματα διὰ νὰ κατισχύσωσιν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐπισπῶμενοι τὴν εὐπιστίαν τῶν ἀπλοϊκωτέρων; Λέγουσι λ. χ. ὅτι τοι-

οὔτο τι ἔκαμεν ὁ Ζάμολξις μεταξὺ τῶν Σκυθῶν, δούλος τοῦ Πυθαγόρου, καὶ αὐτὸς ὁ Πυθαγόρας ἐν Ἰταλίᾳ (Ἡροδ. 4, 94). Τὰ αὐτὰ ἔκαμε καὶ ὁ Ῥαμψίνιτος ἐν Αἰγύπτῳ, ὅστις παίξας καὶ τοὺς κύβους μετὰ τῆς Δήμητρος ἐν τῷ Ἄδῃ ἐπανήλθε φέρων μανθῆλιον χρυσοῦν, ὅπερ ἠνάγκασε τὴν μητέρα τῆς Περσεφόνης νὰ δώσῃ εἰς αὐτόν. (Ἡροδ. 2, 122). ὁ Ὀρφεὺς μεταξὺ τῶν Ὀδρουσῶν οὕτως ἐνήργησεν, ὁ Πρωτεσίλαος ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ καὶ ὁ Ἡρακλῆς μετὰ τοῦ Θησέως εἰς τὸ Ταίναρον. (Διόδωρ. 4, 26, 62). Εἶνε ὅμως ἀνάγκη νὰ μάθωμεν ἀκριβῶς ἂν ποτε κανεῖς ἀποθανὼν ἀληθῶς ἀνέστη μετὰ τοῦ ἰδίου σώματος. Ὑμεῖς δὲ, οἱ ὅποιοι διατείνεσθε ὅτι ὅλα τὰ τοιοῦτου εἶδους διηγήματα εἶνε μῦθοι, ἀνάξια πίστεως, φαντάζεσθε ὅτι ἡ λύσις τοῦ δράματος ὑμῶν εἶνε ἀληθεστέρα καὶ ἀξία περισσοτέρας πίστεως, διότι εἶνε ἐστολισμένη διὰ τοσοῦτων ἐφευρέσεων, τὰς ὁποίας ἡ φαντασία ὑμῶν ἐγέννησε; ἢ υποχρεοῦμεθα νὰ παραδεχθῶμεν αὐτὴν χάριν τῆς φωνῆς, τὴν ὁποίαν ἐξέβαλεν ὁ ἐσταυρωμένος Σας ἀποθνήσκων, χάριν τοῦ σεισμοῦ τῆς γῆς καὶ τοῦ σκότους; Λέγετε ὅτι ἀνέστη μετὰ τὴν ἀνάστασιν, ἐνῶ δὲν ἠδύνατο νὰ προσυλαχθῇ ζῶν, ὅτι ἐψηλάφησαν οἱ μαθηταὶ τὰς οὐλὰς τῶν πληγῶν αὐτοῦ· ἀλλὰ ποῖος εἶδεν αὐτούς; Καὶ μία γυνὴ ἐπιληπτικὴ καὶ φανατικὴ ἄλλον δὲν γνωρίζω· πιθανὸν νὰ ὑπῆρχε καὶ ἄλλος τις τῆς σχολῆς τῶν Κάβαλιστῶν ὅστις ἢ ἐκλαβὼν τὰ ὄνειρα ἑαυτοῦ ὡς ἀληθείας ἢ ἐξημμένος τὴν φαντασίαν διεμάρφωσε τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀπάτης του κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς καρδίας αὐτοῦ, καθὼς συνέβη εἰς ὅτι πλείστα πρόσωπα, ἢ τέλος τὸ πιθανώτερον θελήσας νὰ καταπλήξῃ τοὺς ἀνθρώπους διὰ ψευδοῦς θαύματος καὶ νὰ προπαρασκευάσῃ τὴν ὁδὸν καὶ ἄλλοις μανιακοῖς· ὁ Ἰησοῦς λοιπὸν ἦτο ψιλὸς ἄνθρωπος· ἢ μὲν πείρα ἀπέδειξε τοῦτο, ὁ δὲ λόγος κατέπεισεν ἡμᾶς».

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Κέλδος προσβάλλει τὰς Ἱερὰς Γραφὰς μεταχειριζόμενος ἐναλλάξ τὸν λόγον, τὴν ἐπιστήμην, τὴν κριτικὴν, τὸ γελοῖον. Καὶ ὅμως μεθ' ὅλους αὐτοῦ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς πηγὰς, ἀρ' ὧν ἀρύεται ἐπιχειρήματα, ὅταν ἐκ τοῦ συστάδην ζητῆ νὰ καταπολεμήσῃ τὸ θαῦμα, παντὶ κατάδηλον ὅτι δὲν κατορθώνει νὰ ἐπιτύχῃ ἐρμηνείας ἱκανοποιούσης ἑαυτοῦ πηγαινοέρχεται, ποῦ μὲν παραδέχεται, ποῦ δὲ ἀρνείται χωρὶς καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος νὰ ἔχῃ πλήρη βεβαιότητα περὶ ὅτων λέγει. Ὅτε μὲν μέμφεται τὸν Χριστὸν καὶ τοὺς Ἀποστόλους ὡς ἐξαπατήσαντας τὸ πλῆθος διὰ δόλου καὶ ἀπάτης· ὅτε δὲ συναισθανόμενος τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀπαντήσεώς του παραδέχεται μὲν τὰ θαύματα, διὰ νὰ μειώσῃ ὅμως τὴν ἀξίαν αὐτῶν, ἀποδίδει εἰς τὴν μαγείαν, τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος ἐστούδασεν ἐν Αἰγύπτῳ. Ὁ κατὰ τοῦ θαύματος ἀρα ἀγὼν ἀρχεται μετὰ τοῦ πατρὸς τούτου τοῦ ὀρθολογισμοῦ τῆς ἁγίας Γραφῆς, χωρὶς ὅμως νὰ διασαλευθῇ τὸ κύρος αὐτοῦ.

Ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν τοῦ Εὐαγγελίου ὁ Κέλδος ἠναγκάσθη νὰ ἀποκαλυφθῇ πρὸ τοῦ ὕψους αὐτῆς· δὲν ἀρνείται μὲν τὸ κάλλος αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ δὲν αἰσθᾶ-

*) Ἰδε ἀριθ. 47, σελ. 923--924.

νεται μεγάλην ἐντύπωσιν, διότι δὲν εἶνε νέα. Ὁμοιάζουσα πρὸς τὴν τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων διαφέρει μόνον κατὰ τὸ ὕψος, ὅπερ ἐν τῇ Γραφῇ εἶνε ὑψηλότερον· οὕτως ζητεῖ νὰ στερήσῃ τὸν Χριστιανισμὸν οὐσιώδους αὐτοῦ γνωρίσματος, τῆς θείας ἀρχῆς, παρασκευάζων ἕκτοτε τὴν θεωρίαν τῆς διὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐξηγήσεως τῆς θρησκείας ἡμῶν, τὴν ὁποίαν ἡ μὲν σχολὴ τοῦ Ἐγγέλου προήγαγεν εἰς δόγμα, παραδέχονται δὲ οἱ καθ' ἡμᾶς ὀρθολογισταί.

Κατὰ τὰ εἰρημμένα ὁ Κέλσος δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἡ πηγὴ, ἐν ἣ προκαταβολικῶς ἐν τοῖς κυριωτέροις σημείοις ἐναπετέθησαν τὰ σπέρματα τῶν πλειοτέρων ἐνοστάσεων τῶν ἐχθρῶν τοῦ Χ/σμοῦ, οἱ ὅποιοι διεδέχθησαν αὐτὸν ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ. «Καθ' ὃν χρόνον ἔθεμελίωσεν τὴν ἀντιχριστιανικὴν κριτικὴν διὰ τινος ἐνιαίου ἐν τῷ κόσμῳ προνομίου ἔλεγε καὶ τὴν τελευταίαν λέξιν περὶ αὐτοῦ. Ὁ πρῶτος ἀντίπαλος χρονολογικῶς τῆς νέας θρησκείας διὰ μιᾶς ἀνεῦρεν ὅλας τὰς ἐνοστάσεις, τὰς ὁποίας βραδύτερον θὰ ἀντέτασσον κατὰ τῆς θρησκείας τοῦ ἐσταυρωμένου. Μετὰ τὸν Κέλσον λοιπὸν ἀναμασσᾶται, ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἀναπτύσσεται πολεμικῆ, τῆς ὁποίας ὁ σκελετὸς εἶνε πλήρης παρ' αὐτῷ. Ὁ ἀληθὴς λόγος μὴ ἐμποδίσας τὴν ταχεῖαν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐξάπλωσιν μηδὲ σταματήσας τὴν θριαμβευτικὴν αὐτοῦ πορείαν μᾶλλον ἢ ὅσον κόκκος ἄμμου ριπτόμενος ἐπὶ τῶν σιδηρῶν ἐλασμάτων, δι' ὧν διέρχεται ἡ ἀτμάμαξα, κατέδειξεν ἕκτοτε ὅτι πᾶν ὑψῶμα αἰρούμενον κατ' αὐτοῦ θὰ ἦτο ἡ γελοιογραφία ἐκείνου ἀνωφελὲς τι καὶ ἀβλαβές. Παράδοξον δὲ καὶ ἦτο καὶ εἶνε ὅτι εὐρίσκομεν ἀπὸ 19 ἡδὴ αἰῶνων τὰς σκέψεις τοῦ Κέλσου ἀναλυόμενας καὶ παρισταμένας ὡς καινὰς θεωρίας ἀκαταμάχτους ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπὸ τοῦ Πορφυρίου μέχρι τοῦ Ρενάν».

Ἐβδομήκοντα ἔτη μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ «Ἀληθοῦς Λόγου» ὁ Ὠριγένης (185—254) τῇ παρακλήσει καὶ ἐπιμονῇ τοῦ φίλου αὐτοῦ Ἀμβροσίου ἐδημοσίευσεν ἐπίσημον καὶ ἐξοχὸν διὰ τὴν βαθύτητά της ἀνασκευὴν· διαιρεῖται εἰς ὀκτὼ βιβλία, ἐν τοῖς ὁποίοις ἀκολουθεῖ κατὰ βῆμα τὸν ἐχθρόν. Ἀπαντᾷ δὲ μετὰ βαθυτάτης ἡρεμίας καὶ ψυχραιμίας παρὰ τὴν θερμὴν ἐμπάθειαν τοῦ Κέλσου. Ἐχει συνείδησιν ὅτι ὁ ἀπολογητὴς ὑπερασπιζόμενος τὴν ἀλήθειαν δεόν νὰ συζητῇ ἀπαθῶς καὶ ἀμερολήπτως. «Ὅλαι αἱ κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ κατηγορίαι αἱ χαλκνευθεῖσαι ὑπὸ τε τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐθνικῶν ἀνασκευάζονται, ὅλαι αἱ ἐνοστάσεις λύονται σαφῶς καὶ ἐν ἀπλότητι. Τινὲς τῶν ἀπαντήσεών του εἶνε μὲν ἀσθενεῖς· ὑποχωρεῖ πολὺ πρὸ τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ· θυσιάζει λ.χ. τὸ γράμμα τῆς Γενέσεως εἰς τὴν ἀλληγορίαν διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸ γελοῖον δῆθεν τῆς διηγέσεως τῆς γραφικῆς περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου. Μὴ λαμβανόμενων ὅμως ὑπ' ὄψει τῶν μικρῶν τούτων ἐλλείψεων τὸ κατὰ Κέλσου σύγγραμμα τοῦ ἀδαμαντίνου καὶ χαλκνευτέρου διδασκάλου τῆς Κιτηχητικῆς σχολῆς τῆς Ἀλεξανδρίας εἶνε ἐξοχόν, ἡ δὲ ἀρχαιότης δικαίως πάνυ ἐ-

θεώρησεν αὐτὸ τὸ σοφώτερον, πληρέστερον καὶ τὸ ἐπιτυχέστερον τῶν Ἀπολογιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐδημοσιεύθησαν τὸ πάλαι ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Εἶνε ἀληθὴς ὀπλοθήκη ἀποδείξεων ὑπὲρ τῆς θρησκείας. Διὰ τὴν σπουδαιότητα ἐπιχειροῦμεν τὴν ἀνάλυσιν αὐτοῦ προσεχῶς.

(Ἀκολουθεῖ).

HOMO VETUS.

Η ΘΑΛΑΣΣΑ.

Ὁ ὑδρογράφος κ. W.-J.-L. Warton, ἐκλεγείς πρόεδρος τοῦ γεωγραφικοῦ τμήματος τῆς κατ' αὐγουστον ἐ. ε. ἐν Ὁξφόρδῃ συγκροτηθείσης συνελεύσεως τῆς πρὸς πρόοδον τῶν ἐπιστημῶν Βρετανικῆς Ἐταιρίας (Association Brittanique pour l'avancement des sciences), ἐξεφώνησεν ἐμβριθέστατον προεδρικὸν λόγον, ὑποκείμενον ἔχοντα τὴν θάλασσαν, ἐν ᾗ ἐπιστημονικώτατα ἐξετάζει τὰς μέχρι τῆς σήμερον περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἡμετέρας γνώσεις.

Καὶ ἐν πρώτοις ὑπέμνησε τὰ μέλη τῆς συνελεύσεως ὅτι οἱ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ κόπου γενόμενοι ὑπολογισμοὶ τοῦ κ. John Murray ἀπέδειξαν ὅτι ἡ ὀλικὴ μᾶζα τῆς ὑπερκειμένης τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ξηρᾶς εἶνε μόλις τὸ $\frac{1}{14}$ τῆς μάζης τοῦ συνιστῶντος τοὺς ὠκεανοὺς ὕδατος, ἀντιστοιχοῦσα κατ' ὄγκον πρὸς τὸ $\frac{1}{3}$ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ πρὸς τὸ $\frac{1}{7}$ τοῦ Εἰρηνικοῦ. Μετὰ τὴν προεισαγωγὴν ταύτην, ἥς κύριος σκοπὸς εἶνε τὸ νὰ καταδειχθῇ ἡ μεγάλῃ σημασίᾳ τοῦ ρευστοῦ τῆς γήινης ἐπιφανείας στοιχείου, ὁ κ. Warton ἀπτεταί τῆς ἐρμηνείας τῶν ὀριζοντίων κινήσεων τῆς ρευστῆς τῶν μεγάλων θαλασσῶν μάζης, τῶν καλουμένων ρευμάτων, ἐξαγομὸν δὲ τῆς ἐπὶ τούτων μελέτης αὐτοῦ εἶνε ὅτι τὰ τε μεγάλα ὡς καὶ τὰ δευτερεύοντα ρεύματα ὀφείλονται πρῶτιστά εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ὕδατος ἐπίδρασιν τῶν μεγάλων καὶ γενικῶς κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν πνεδόντων ἀνέμων, συνδυαζομένην πρὸς τὰς ὑπὸ τῆς στερεᾶς γῆς παρεμβαλλομένας κατὰ τὴν κίνησιν τῶν θαλασσίων ρευμάτων δυσχερείας, ἐνεκα τῶν ὁποίων ἐκτρέπονται ταῦτα τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν διευσθύνσεως, ὡς τοῦτο πειραματικῶς ἀποδεικνύεται διὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Clayden ἐπινοηθέντος εὐφροῦς μηχανήματος.

Δὲν ἀποκλείει ὅμως ὀλοσχερῶς ὁ κ. Warton τὴν ἐπὶ τῆς μορφώσεως τῶν ρευμάτων ἐπίδρασιν τῆς διαφορᾶς τῆς θερμοκρασίας ἢ τῆς πυκνότητος τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ θεωρεῖ ταύτην πολλῶ τῆς τῶν ἀνέμων ἦτον σημαντικὴν καὶ συντελοῦσαν μᾶλλον εἰς τὸν σχηματισμὸν ὑποβρυχίων ρευμάτων, τὴν κατακόρυφον κρᾶσιν τῶν κατωτέρων ὑδάτων μέχρι τῶν βαθυτάτων αὐτῶν στρωμάτων ἐπιφύρουσαν. Ἐξετάζων δὲ τὰ πορίσματα τῆς ἐρεῦνης τῶν κατὰ τοὺς νεωτάτους ἰδιὰ χρόνους δι' ἰδικῶν πλοίων γενομένων ὑδρογραφικῶν μελετῶν εὐρίσκει ὅτι ταῦτα ἀμέσως σχετίζονται πρὸς ὀρισμένα σημεῖα τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν ζητήματος καὶ ὅτι διὰ τῶν μελετῶν τούτων διεσαφηνίσθησαν αἱ διηνηκεῖς μεταβολαὶ τῆς ἐντάσεως τῶν

θαλασσίων ρευμάτων, ὡς καὶ ἡ διεύθυνσις καὶ τὸ βάθος αὐτῶν. Οὕτως εὐρίσκει ὅτι πρὸς ἀνατολὰς τῆς ἀλύσου τῶν Ὑπνέμων νήσων (Hes-sous-le-vent) τὸ γενικὸν βάθος τοῦ ρεύματος ἀνέρχεται εἰς 180 περίπου μέτρα, ὑπὸ τοῦτο δὲ λίαν εὐκρινῶς καταφαίνεται ἡ τῶν παλιρροϊῶν ἐπίδρασις· συνδέων δὲ τὸ γεγονός τοῦτο μετὰ τοῦ ἀντιστρόφου φαινομένου, ὅπερ προέρχεται ἐκ τῆς ὑποβρυχίου ῥάχεως τῆς συνδεούσης τὰς Ὑπνέμους νήσους μετὰ τῶν Ἀντιλλῶν, ἐξάγει τὸ γενικὸν συμπέρασμα ὅτι ἡ ταχύτης τῶν θαλασσίων ρευμάτων ἐξαρτᾶται μὲν κυρίως ἐκ τῆς ἐντάσεως τοῦ ἀνέμου, ὅστις μετέδωκε τῷ ὕδατι τὴν πρώτην κίνησιν εἰς ἀπόστασιν χιλιάδων χιλιομέτρων, ἀλλ' οὐδὲν ἥττον ἐπιηράζεται αὕτη ὑπὸ τῶν παλιρροϊῶν, ὅταν τὸ θαλάσσιον ρεῦμα προσεγγίξῃ πρὸς τὰς ἀκτὰς ἢ καὶ παραπλήρῃ ταύτας, εἰς τρόπον ὥστε μεγάλην νὰ ἐπικρατῇ ἀβεβαιότης περὶ τῆς ταχύτητος τοῦ ρεύματος, ἥτις ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν δύο τούτων παραγόντων προκύπτει.

Περὶ τοῦ ρεύματος δὲ τοῦ Κόλπου (Gulf-Stream) τοῦ λόγου ὄντος, ὁ κ. Warlon θεωρεῖ καλὸν νὰ διασαφήσῃ δύο τινὰ σημεῖα, περὶ ὧν ὀλίγον μέχρι τοῦδε ἠσυχολήθησαν, ἥτοι αὖν τὴν εὐρείαν τῶν αἰτίων, ἔνεκα τῶν ὁποίων τὸ ρεῦμα τοῦτο δὲν διασκορπίζεται ἅμα ἐξελθὼν τοῦ πορθμοῦ τῆς Φλωρίδος, καὶ βῶν τὸν λόγον, δι' ὃν τὰ θερμὰ τοῦ ρεύματος τούτου ὕδατα κατορθοῦσι νὰ φθάσωσι μέχρι τῶν ἀκτῶν τῆς δυτικῆς Εὐρώπης. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀποδίδει εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ ἡμερινοῦ ρεύματος, ὅπερ ἀδυνατοῦν νὰ διέλθῃ μεταξὺ τῶν Ὑπνέμων νήσων ῥίπτεται πρὸς βορρᾶν τῶν νήσων Bahama καὶ πιέζει οὕτω τὰ ἀνατολικά πλευρὰ τοῦ ρεύματος τοῦ Κόλπου, συνθλιβὼν αὐτὸ μεταξὺ τῶν ἰδίων ὑδάτων καὶ τοῦ κατὰ μῆκος τῶν ἀμερικανικῶν ἀκτῶν ἀπὸ τῶν βορείων χωρῶν καταρροέοντος ψυχροῦ ὕδατος. Τὸ ἡμερινοὶν ἄρα ρεῦμα ἐνισχύει τὴν κίνησιν τοῦ Μεξικανικοῦ, συντηροῦν δυνάμει τὴν ὑψηλὴν τῶν ὑδάτων ἐκείνου θερμοκρασίαν. Ὁ δὲ λόγος τοῦ δευτέρου εἶνε κατὰ τὸν κ. Warlon ὁ ἐξῆς: ὅταν τὸ ρεῦμα τοῦ Κόλπου ἀπολέσῃ τὴν ταχύτητα αὐτοῦ ὡς ρεύματος παρὰ τὰ ὕδατα τῆς Νέας Φιλανδίας, εὐρίσκειται ἐν τῇ ζώνῃ τῶν δυτικῶν ἀνέμων, ἥτοι τῶν ἀνέμων, ὧν ἡ μέση διεύθυνσις εἶνε ἐκ δυσμῶν, οὗτοι δὲ ἔχουσιν ἀποτέλεσμα προσόμοιον πρὸς τὸ ὑπὸ τῶν περᾶτων ἀνέμων (vents alizés) παραγόμενον, ἥτοι τὴν ἐνίσχυσιν καὶ ἀναγέννησιν τοῦ Μεξικανικοῦ ρεύματος καὶ τὴν ἐξώθησιν αὐτοῦ πρὸς τὰς Βρετανικὰς νήσους καὶ τὴν Νορβηγίαν, ἄνευ δὲ τῶν δυτικῶν τούτων ἀνέμων τὰ θερμὰ τοῦ ρεύματος τοῦ Κόλπου ὕδατα οὐδέποτε θὰ ἀφικνοῦντο μέχρι τῶν ἀκτῶν τούτων.

Ἀναφορικῶς δὲ πρὸς τὸ βάθος τῶν κατ' ἐπιπολὴν ρευμάτων εἰς τὰ λοιπὰ τοῦ ὠκεανοῦ μέρη, βάθος ἐκτιμηθὲν δι' ἀμέσων παρατηρήσεων, ὁ κ. Warlon ἀναγράφει ὅτι τοῦτο δύναται ἐν γένει νὰ θεωρηθῇ ἥκιστα γνωστόν, ὀλίγιστα δὲ ἐγένοντο μέχρι τοῦδε σοβαρὰ μετρήσεις, οἷαι αἱ ὑπὸ τοῦ Challenger ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἐπὶ τοῦ ἡμερινοῦ ρεύματος, ἐξ ὧν φαίνεται βεβαιωθὲν ὅτι δὲν ὑφίσταται πλέον ρεῦμα εἰς βάθος μεγαλειότερον τῶν 180 μ., εἰ καὶ θεωρητικῶς ὑπελογίσθη ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν

ἀνέμων, πνεόντων ἀδιαλείπτως κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν καὶ μετὰ τῆς συνήθους ταχύτητος τῶν περατῶν, μᾶζα ὕδατος 3700 μ. βάθους, πάσης ἄλλης ἐπιηρείας ἀπηλλαγμένη, θὰ μετελάμβανε τῆς κινήσεως μετὰ πάροδον 100 000 ἐτῶν.

Ἡ δὲ ὑπαρξίς τῶν χάριν τῶν ἀμεσώτερον ἐνδιαφερόντων τὸν ἄνθρωπον κατ' ἐπιπολὴν θαλασσίων ρευμάτων ἥκιστα μελετηθέντων ὑποβρυχίων ἐναργέστατα κατεδείχθη διὰ τῶν πλωτῶν πάγων, οἵτινες ὑπὸ τοῦ πολικοῦ ρεύματος ἐκ τοῦ ὄρου τοῦ Baffin καταφερόμενοι ἐξακολουθοῦσι τὸν πρὸς νότον δρόμον αὐτῶν διὰ μέσου τοῦ Μεξικανικοῦ, διότι μόνον διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς ὑπὸ τὸ ρεῦμα τοῦ θερμοῦ ὕδατος ὑπάρξεως ἑτέρου ἀντιθέτου διευθύνσεως ψυχροῦ ρεύματος δυνατόν νὰ ἐρμηνευθῇ ἡ πρὸς νότον ἐξακολουθήσις τῆς κινήσεως τῶν μεγάλων τούτων ἐκ πάγου μαζῶν, ὧν τὸ ὑποβρυχίον τμήμα κεῖται εἰς βάθος 180 ἢ καὶ 200 μέτρων.

Τὴν ὑπαρξίαν τῶν ὑποβρυχίων ρευμάτων ἐν τοῖς πορθμοῖς τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τοῦ Βοσπόρου ἐβεβαίωσεν ἡ κατὰ τὸ 1872 γενομένη ἐπιτοπίως μελέτη τοῦ κ. Warlon, ἥς οὗτος μνησίαν ποιεῖται, ἐρμηνεύων μάλιστα καὶ τὸν λόγον τοῦ κατ' ἐπιπολὴν ρεύματος, ὅπερ, ὡς γνωστόν, φέρεται ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου εἰς τὴν Προποντιδα διὰ τοῦ Βοσπόρου καὶ ἀπὸ τῆς Προποντιδος πρὸς τὸ Αἰγαῖον διὰ τοῦ στενοῦ τοῦ Ἑλλησπόντου. Ἡ πειραματικὴ αὕτη μελέτη ἐγένετο διὰ σημαντήρων, συγκρατουμένων εἰς βάθος 30 μέχρις 70 μ. δι' ἐπιπλέοντος ξυλίνου δικτύου ἐπιφανείας $3\frac{1}{2}$ τ. μ., οἵτινες μετὰ ταχύτητος ἐνίοτε ἐξίσουμένης πρὸς 5 ἢ 6 χμ. καθ' ὅραν διέπλευσαν τοὺς πορθμοὺς ἀντιθέτως πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ κατ' ἐπιπολὴν ρεύματος. Ἐπὶ πλέον δὲ διὰ τῶν πειραμάτων τούτων ὁ κ. Warlon ἐβεβαίωθη περὶ τῆς ἀδιαμφισβητήτου ἐπιδράσεως τοῦ ἀνέμου ἐπὶ τῶν διπλῶν τούτων ρευμάτων, καθ' ὅσον παρὰ τὴν διαφορὰν τῆς πυκνότητος μεταξὺ τῶν ὑδάτων τῆς ἐπιφανείας τοῦ Εὐξείνου καὶ τῶν τοῦ βάθους τῆς Μεσογείου τὰ κατ' ἐπιπολὴν ὡς καὶ τὰ ὑποβρυχία ρεύματα εἰς ἀμφότερους τοὺς πορθμοὺς σημαντικῶς ἐξασθενοῦσι καὶ ἐνίοτε ὀλοσχερῶς ἐκλείπουσι κατὰ τὰς περιόδους τῆς νηνεμίας. Ὡς αἰτίαν δὲ τῆς γενέσεως αὐτῶν τούτων τῶν κατ' ἐπιπολὴν ρευμάτων, ὁ κ. Warlon ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν κατὰ τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν ἐποχὴν γενομένων παρατηρήσεων παραδέχεται τοὺς ἐν τῷ Εὐξείνῳ πνεόντας βορειοανατολικοὺς ἀνέμους, οἵτινες ὠθοῦσι τὰ ὕδατα πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν, ἥτοι ἀκριβῶς κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν πορθμῶν, οὗς ταῦτα μετὰ μεγάλης ταχύτητος διαρροῦσι, καταπιπτοῦσης οὕτω τῆς ἀρχαιότερας πρὸς ἐρμηνείαν τοῦ φαινομένου ὑποθέσεως, καθ' ἣν ὡς αἰτία τῶν κατ' ἐπιπολὴν ρευμάτων ἀνεγράφετο ἡ διαφορὰ τῆς πυκνότητος τῶν ὑδάτων τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Μεσογείου. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸ βάθος εἰς ὃ συμβαίνει ὁ τῶν δύο ἀντιθέτων ρευμάτων χωρισμὸς, ὁ κ. Warlon ἐλλείψει ἰδίων ἀμέσων πειραματικῶν παρατηρήσεων παραδέχεται μετὰ τοῦ ῥώσου ἀξιωματικοῦ κ. Makaroff, ὅστις μετ' αὐτὸν ἀναλόγους ἐποιήσατο ἐν τῷ Βοσπόρῳ μελέτας διὰ τελειότερων ὀργάνων, ὅτι τὰ ἀντίθετα ρεύματα χωρίζονται ἀκριβῶς ἐκεῖ, ἐνθα καὶ ἡ πυκνότης τοῦ ὕδατος μεταβάλλεται.

Τὸ μέρος τοῦτο τοῦ λόγου του κλείει ὁ κ. Warton εὐχόμενος ἵνα τοιοῦτου εἴδους μελέται γίνωσι καὶ ἐν τῷ πορθμῷ τοῦ Bab-el-Mandeb, μεσημβρινῷ στομίῳ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἐν ἣ κατὰ τὸ ἤμισυ μὲν τοῦ ἔτους ὁ βορρᾶς πνέει καθ' ἅπαν τὸ μήκος τῆς θαλάσσης, οὕτω δὲ γεννᾶται καθ' ἐπιπολὴν ρεύμα πρὸς τὸν κόλπον τοῦ Aden, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἡ τῆς θαλάσσης ταύτης ἐπιφάνεια ταπεινοῦται περὶ τὰ 0,60 μ., κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἤμισυ ὁ μεσημβρινο-ανατολικὸς ἄνεμος πνέει εἰς τὸ μεσημβρινὸν τῆς θαλάσσης ταύτης τμήμα, οὕτω δὲ ἀνυψοῦται ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος ἐν τῷ τμήματι τούτῳ, καθ' ὃν χρόνον ὁ βορρᾶς ἐξακολουθεῖ πνέων ἐν τῷ βορείῳ αὐτῆς τμήματι. Διὰ ταῦτα θεωρεῖ ὁ συγγραφεὺς λίαν πιθανὴν τὴν κατὰ τὰς δύο ταύτας ἐποχὰς ὑπαρξίαν ὑποβρυχίων ρευμάτων ἀντιθέτων πρὸς τὰ καθ' ἐπιπολὴν ρεύματα, ἐκφράζει δὲ τὴν λύπην αὐτοῦ διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῶν ὑπὸ τοῦ ἀγγλοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ Pen-quin κ. W. Moor ἀναλιψθεισῶν τὸ 1890 ἐρευνῶν, ἀποτυχίαν ἣν ἀποδίδει εἰς τὸ ἀκατάλληλον τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν αὗται ἐγένοντο, ἐποχῆς συμπεσούσης μετὰ τῆς μεταβολῆς τῶν ἐτησίων ἀνέμων (moussons), ἕνεκα τοῦ ὁποίου εὐρέθη εἰς βάθος 110 μ. τὸ ὕδωρ ἐν παλιδρομικῇ κινήσει, ἀντιθέτῳ πρὸς τὴν τῶν παλιρροίων, ἴτοι εἰσερχόμενον κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς πτώσεως τῆς παλιρροίας καὶ τούναντιον ἐξερχόμενον, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ παλιρροία ἀνυψοῦτο, φαινόμενον κατὰ τὰς γενικὰς γραμμὰς αὐτοῦ ταυτιζόμενον μετὰ τοῦ ὑπὸ τῶν Ἀμερικανῶν ἐν Ἀντιλλαῖς παρατηρηθέντος.

Ἀπὸ τῆς ἐξετάσεως τῶν θαλασσίων ρευμάτων ὁ κ. Warton μεταβαίνει εἰς τὴν τοῦ βάθους τῶν ὠκεανῶν ἐπὶ τῆ βάσει τῶν μέχρι σήμερον ἡμετέρων ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου γνώσεων, ἃς ὁ συγγραφεὺς εὐρίσκει ἱκανοποιητικὰς μὲν ἐν γένει σχετικῶς πρὸς τὴν ἀπὸ

πεντηκονταετίας θέσιν ἡμῶν οὐχὶ ὅμως καὶ πλήρεις καὶ ἀκριβεῖς, ἀλλὰ τούναντιον ἐπιδεκτικὰς τροποποιήσεων καὶ συμπληρώσεων, ἀναγκαιοτάτων ἄλλως πρὸς τὴν τελείαν τοῦ ἡμετέρου πλανήτου γνωριμίαν. Τὴν διὰ γενικῶν δὲ γραμμῶν διατύπωσιν τῶν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου γνώσεων τῆς συγχρόνου ἐποχῆς ἀναλαβάνων ἀρχεται ἀπὸ τῆς ἀναγραφῆς τοῦ σήμερον γνωστοῦ μεγίστου βάθους τῶν ὠκεανῶν ἐν πρώτοις παρατηρῶν ἀπὸ γεωλογικῆς ἀπόψεως ὅτι τὰ μέγιστα τῶν ὠκεανῶν βάθη δὲν εὐρίσκονται ἐντῷ μέσῳ αὐτῶν, ἀλλὰ παρὰ τὴν ξηράν. Οὕτω τὸ μέγιστον βάθος, ἀνερχόμενον εἰς 8510 μ., εὐρέθη εἰς ἀπόστασιν 175 χμ. ἀπὸ τῶν πρὸς βορρᾶν τῆς Ἰαπωνίας κειμένων Κουρίλων νήσων, ἡ δὲ βολοδοσκόπησις κατέδειξε τὴν ὑπαρξίαν ἀγνωστοῦ πλάτους βόθρου ἐκτεινομένου παραλλήλως πρὸς τὰς νήσους ταύτας καὶ τὴν Ἰαπωνίαν· ἐπίσης δὲ 75 χμ. πρὸς βορρᾶν τοῦ Porto-Rico, ἐν ταῖς Ἀντιλλαῖς, ἐμετρήθη βάθος 8340 μ., ἐλάχιστα ὑπολειπόμενον τοῦ μεγίστου τοῦ Εἰρηνικοῦ βάθους. Ἐπίσης κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εὐρέθη ἀνάλογος κοιλότης πρὸς δυσμὰς τῆς ὀροσειρᾶς τῶν Ἄνδεων εἰς ἀπόστασιν 65 χμ. ἀπὸ τῆς Περουδιανῆς ἀκτῆς, τὸ μέγιστον δὲ ἐκεῖσε μετρηθὲν βάθος ἀνέρχεται εἰς 7630 μ., ἕτεροι δὲ μετρήσεις γενόμεναι ἐν τῷ Εἰρηνικῷ παρὰ τὰς νήσους Tonga, εἰδείξαν τὴν ὑπαρξίαν κοιλότητος κειμένης εἰς βάθος 8200 μ. Αὗται εἶναι αἱ εἰς βάθος ὑπερβαῖνον τὰ 7300 μ. γνωσταὶ κοιλότητες, ἀλλ' οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὑφίστανται πλὴν τούτων καὶ ἕτεροι ἀγνωστοὶ ἡμῖν.

Τὸ δὲ μέγιστον μέσον βάθος τῶν ὠκεανῶν εἶνε τὸ τοῦ μεγίστου τῶν ὠκεανῶν, τοῦ Εἰρηνικοῦ, ὅστις, παρὰ τὴν ἐπιφάνειαν ὑπερβαίνουσαν τὰ 170 ἑκατομμύρια τ. χμ. καὶ ἀντιπροσωπεύων μόνος τὸ ἤμισυ τῆς ἐπιφανείας τῶν θαλασσῶν καὶ πλέον τοῦ ἐνὸς τρίτου τῆς ἐπιφανείας τῆς ὅλης γῆς, ἔχει κατὰ τὸν

Ε Π Ι Φ Υ Λ Λ Ι Σ .

ΠΟΙΚΙΛΗ ΔΙΑΛΕΞΙΣ.

Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία (Académie Française), ἡ, ὡς γνωστόν, ἐκ τεσσαράκοντα μόνων μελῶν ἰσοβίων ἀποτελουμένη, μελῶν ἀναπληρουμένων μόνον μετὰ θάνατον, ἀπησχόλησεν ἄρτι τὰς γαλλικὰς ἐφημερίδας ἐξ ἀφορμῆς προσλαλιᾶς τινος τοῦ ἐκ τῶν διαπρεπῶν μελῶν αὐτῆς καὶ διευθυντοῦ τῆς Γαλλικῆς-Κωμῳδίας κ. Ιουλίου Claretie, δηλώσαντος καθ' αὐτὴν ὅτι τὸ ὑπ' αὐτῆς συντασσόμενον Λεξικὸν εὐρίσκειται ἐν τῇ λέξει *actua-lité*, ἣτοι οὕτω συνεπλήρωσε τὸ Α. Μετὰ πάροδον τσοῦτον δεκάδων ἐτῶν, ἡ Ἀκαδημία αὕτη οὐ μόνον δὲν συνετέλεσεν ὅλο τὸ λεξικὸν τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, ἀλλ' οὐδὲ ἐν στοιχείῳ ἔτι. Τοῦτο φανεροῦ ὑποία σπουδαιότης ἀποδίδεται εἰς τὴν σύνταξιν Λεξικοῦ καὶ ὅπως δυσχερὲς τὸ ἔργον. Ἐπειδὴ ἡ ἀναγραφὴ λέξεώς τινος ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς Ἀκαδημίας ταύτης καθίστησιν τὴν παραδοχὴν αὐτῆς ἐν τῇ γαλλικῇ γλώσσῃ ἀναμφισβήτητον,

αἱ περὶ παραδοχῆς ἢ ἀπορρίψεως λέξεώς τινος συζητήσεις γίνονται μακρὰ καὶ λεπτεπίλεπτοι, δαπανῶσι, δὲ οὐκ ὀλίγον χρόνον, ἐξ ὧ ἡ μεγάλη βραδύτης. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Littré, οὗ τὸ λεξικὸν ἀναπληροῦ τὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, εἶνε δὲ τὸ τελειότατον τῆς γαλλικῆς γλώσσης, τριάκοντα ἔτη τοῦ βίου αὐτοῦ ἔδωκε πᾶν πρὸς σύνταξιν αὐτοῦ. Εἶνε δὲ τὸ λεξικὸν αὐτοῦ σοφώτατον, ἐρειδόμενον ἰδίᾳ ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς ἀνελιξέως ἐκάστης λέξεως.

Περὶ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας πολλάκις πολλὰ ἐγράφησαν, ὑπῆρξαν δὲ διαπρεπεῖς ἐν τοῖς γράμμασι καὶ ταῖς ἐπιστήμασι ἄνδρες μὴ θελήσαντες νὰ υποβάλωσι τὴν υποψηφιότητα αὐτῶν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ, προαθῆντος αὐτοῖς τούτου τοιοῦτος δὲ εἶνε καὶ ὁ πρότασις τῶν γάλλων κριτικῶν τοῦ θεάτρου Φραγκίσκος Sarcy· ἀλλ' ὑπῆρξαν πρὸς τούτους καὶ ἄλλοι, οἵτινες καθ' ἐκάστην διώκουσι μετ' ἐπιμονῆς τὴν εἴσοδον αὐτῶν ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ. Τοιοῦτος ὁ Zola, ὅστις καὶ νῦν αἰθεῖ τὴν υποψηφιότητα αὐτοῦ ἔθηκεν, ἀλλ' ὅστις καὶ αἰθεῖ θ' ἀπορριφθῆ, τῆς κατακραυγῆς κατὰ τοῦ νέου αὐτοῦ συγράμματος γενικῆς οὔσης, διότι τὸ ἔργον αὐτοῦ οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ πάπα ἀπηγορεύθη, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς κριτικῆς προσεβλήθη σπουδαίως ἰδίᾳ ἐπὶ ταῖς ἀνιαιαῖς αὐτοῦ περιγραφαῖς τυφλῶν, χωλῶν, πρελλῶν, φθισικῶν καὶ παντὸς ἀπεκδεχομένου τὴν τῶν ὕδατων τῆς Λούρδης κίνησιν.

Εἰ καὶ ἠκούσθησαν ἔστιν ὅτε φωναὶ κατὰ τοῦ ἀρχαίου ἰδρύ-

Jehn Murray ἐν μὲν τῷ βορείῳ αὐτοῦ τμήματι μέσον βάθος ὑπερβαῖνον τὰ 4600 μ. ἐν δὲ τῷ νοτίῳ κατὰ τι ἔλασσον τῶν 4400 μ. Δεύτερος τῆ τάξει εἶνε ὁ Ἄτλαντικός ὠκεανός, ὁ μᾶλλον γνωστός πάντων τῶν ὠκεανῶν, ἐκτάσεως 80 ἑκατομμ. τ. χμ. καὶ μέσου βάρους 4000 μ. καὶ τελευταῖος ὁ Ἰνδικὸς ὠκεανός, ἐκτάσεως 65 ἑκατομμυρίων τ. χμ., ὅστις κατὰ τὸν αὐτὸν κ. **Murray** ἔχει μέσον βάθος ὀλίγῳ ὑπερβαῖνον τὰ 3700 μ.

Τῆς γενικῆς ἀναγραφῆς τῶν περὶ τοῦ βάρους τῶν ὠκεανῶν μέχρι σήμερον γνωστῶν ἔπεται ἡ ἐπισκόπησις τῶν περὶ τῆς θερμοκρασίας τοῦ ὕδατος, τῆς τε κατ' ἐπιπολῆν ἐπιφανείας καὶ τοῦ βάρους. Περὶ τῆς πρώτης τούτων τοῦ λόγου ὄντος, ὁ κ. **Warton** ἀναγράφει ὡς κυρίαν αἰτίαν τῶν καταιγίδων καὶ θυελλῶν τὴν συνάντησιν ἢ καὶ ἐπαφὴν θαλασσίων ὑδάτων διαφόρου θερμοκρασίας, ἔτι δὲ καὶ αὐτὰ τὰ διαφόρως θερμὰ ὕδατα τῶν θαλασσίων ρευμάτων, οὕτω δὲ καταλήγει θεωρῶν τὸ Μεξικανικὸν ρεῦμα ὡς αἰτίαν τινῶν τῶν ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν τῆς Νέας Σκωτίας καὶ τῆς Νέας Φιλανδίας διασχίζουσῶν τὸν Ἄτλαντικὸν καταιγίδων, ἔτι δὲ ἄς ἕτεραν ἐστὶν τῶν καταιγίδων τὴν πρὸς νότον τοῦ Ἀκρωτηρίου θέσιν, ἐν ἣ τὸ ρεῦμα *Agulhas*, οὕτινος τὸ ὕδωρ ἔχει θερμοκρασίαν 21⁰ K., ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν μεθ' ὕδατος κατὰ 13⁰ περίπου ψυχροτέρου. Ἐπίσης στηριζόμενος ἐπὶ τῶν μελετῶν τοῦ κ. **Murray** ἐπὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἀνέμου ἐπὶ τῆς θερμοκρασίας τῆς κατ' ἐπιπολῆν ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος, ἐξ ὧν κατεδείχθη ὅτι τὸ ὑπὸ τῶν ἀπογείων ἀνέμων διωκόμενον ὕδωρ ἀντικαθίσταται τάχιστα ὑπὸ ὕδατος τῶν ταπεινοτέρων στρωμάτων, ὕδατος ψυχροτέρου, ἐρμηνεύει τὸ φαινόμενον τῆς ταπεινώσεως τῆς θερμοκρασίας τοῦ ὕδατος παρὰ τὰς ἀκτὰς, ὁσάκις πνέει ἀπόγειος ἄνεμος, ἔτι δὲ καὶ τὸν λόγον, δι' ὃν ὀλίγα μόνον ἀπαν-

τῶσι κοράλλια παρὰ τὰς δυτικὰς ἀκτὰς τῶν μεγάλων ἡπείρων ἐνθα πνέουσιν οἱ περᾶται, ἐνῶ ἀθρονοῦσι ταῦτα ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν ἀκτῶν, προσβαλλομένων ὑπὸ τῶν θερμῶν ὑδάτων, τοῦ ζωοφύτου μὴ δυναμένου νὰ ζήσῃ ἐν τῷ ὕδατι ἢ ἐν ὠρισμένη θερμοκρασίᾳ.

Περὶ δὲ τῆς θερμοκρασίας τοῦ βάρους τῶν θαλασσῶν ἀναγράφει διὰ γενικῶν γραμμῶν καὶ ἐπὶ τῆ βάσει πάντοτε τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων μετρήσεων, αἰτινες καὶ εὐάριθμοι εἶνε καὶ οὐχὶ πλήρεις, ὅτι τὰ θερμὰ ὕδατα δὲν ἐκτείνονται εἰς μέγα ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης βάθος. Οὕτως ἐν τῷ ἰσημερινῷ ρεῦματι, ἡ θερμοκρασία καταπίπτει ἀπὸ 25⁰ 1/2 εἰς 13⁰ εἰς βάθος 180 μ. καὶ εἰς 4⁰ 1/2 εἰς βάθος 730 μ., τοιαύτη δὲ σημαντικὴ κατάπτωσις τῆς θερμοκρασίας παρατηρεῖται ἐν τῇ αὐτῇ ζώνῃ τοῦ ὕδατος καὶ ἀλλαχοῦ, ἐν δὲ τῷ τροπικῷ τμήματι τοῦ Βοιωτικῆς ἢ θερμοκρασία καταπίπτει ἀπὸ 28⁰ εἰς 10⁰ εἰς βάθος 360 μ. καὶ εἰς 6⁰ ἀπὸ τοῦ βάρους τῶν 900 μέχρι 1000 μ., πέραν δὲ τῶν 800 μέχρις 1000 μέτρων ἡ θερμοκρασία μειοῦται ἀνεπαίσθητως. Τὴν ἀνωτέρω ἀναγραφείσαν κανονικότητα τῆς διανομῆς τῆς θερμοκρασίας ἀναλόγως πρὸς τὸ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης βάθος καταστρέφουσιν ἐν ἄλλοις αἰ ἀνωμαλῖαι, οἱ βόθροι καὶ αἱ κοιλότητες ἃς παρουσιάζει ὁ τῶν ὠκεανῶν πυθμῆν, αἰτινες παρακωλύουσι τὴν κρᾶσιν τῶν ἐν ταῖς κοιλότησι ταύταις μετὰ τῶν ἐκτὸς αὐτῶν ὑδάτων καὶ ἐπιφέρουσι τὰς πολυαριθμούς ἀνωμαλίας τῆς θερμοκρασίας, ἃς τὰ ὕδατα εἰς τὸ αὐτὸ βάθος παρουσιάζουσι. Τοιαύτην ἀνωμαλίαν παρουσιάζει ὁ Ἄτλαντικός. Ἐν τῷ βορείῳ τμήματι αὐτοῦ τὸ παρὰ τὸν πυθμῆνα ὕδωρ οὐδαμοῦ ἔχει θερμοκρασίαν ταπεινοτέραν τῶν 2⁰, ἐνῶ ἐν τῷ μεσημβρινῷ τμήματι, εἰς βάθος 5100 μ. μόλις ὑπερβαίνει τὸ 0⁰. Τὸ φαινόμενον τοῦτο προδίδει τὴν μεταξὺ τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Νοτίας Ἀμερικῆς ὑπαρξιν ὑποβρυχίου ὄροσει-

ματος, ἐν τούτοις οὐδαμῶς τὴν αἴγλην αὐτοῦ τοῦτο ἀπέβαλεν, οὐδ' ἐπαύσατο ὃν σεβαστὸν καὶ τὰς φιλολογικὰς παραδόσεις τοῦ ἔθνους ἐγκλείων ὡς ἐγκλείει καὶ τοὺς διαπρεπεστάτους καὶ ἐπιφανεστάτους τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ. Οἱ ἀρχαῖοι θεομοὶ ὑπὸ τῶν μεγάλων ἐθνῶν σεβασμῷ τυγχάνουσι καὶ δὲν προσβάλλονται ἀπλῶς πρὸς ἐπίδειξιν νεωτεριστικοῦ πνεύματος, ὡς πολλάκις παρ' ἡμῖν συμβαίνει. Ἡ διατήρησις τῶν παραδόσεων ἔθνους τινος τῶν σπουδαιοτάτων αὐτοῦ μελημάτων τυγχάνει, ὅταν τοῦτο συναισθάνηται τὸ ἐγὼ αὐτοῦ ὡς ἔθνους. Ἡ δημοκρατικὴ Γαλλία σέβει καὶ τιμᾷ τὰς παραδόσεις αὐτῆς καὶ οὐδῶλος προσβάλλει αὐτάς, ἡ δὲ ἀριστοκρατία τοῦ πνεύματος οὐδῶλος ἀπολείπεται τοῦ τῆς εὐγενείας· ὁ πλοῦτος δευτερεύουσιν κατέχει ἐν αὐτῇ θέσιν.

Ἡμεῖς ὑπὸ ἀφικορίας ταχέως καταλαμβανόμεθα ἀτυχῶς καὶ τὸ κενὸν διώκοντες τὸ κενὸν πολλάκις συλλαμβάνομεν, καταστρέφοντες θεσμούς, οἵτινες σεβαστοὶ ὄφειλον νὰ διατελῶσι. Πολλάκις ἰδρύματα, ἅπερ διὰ πάσης τῆς ὑποστηρίξεως ἡμῶν, διὰ πάσης τῆς ἀγάπης ἡμῶν ἔδει νὰ περιβάλλωμεν, ὡς ἀποτελοῦντα θεσμούς σεβαστούς, οὐχὶ ὡς δεῖ περιποιόμεθα καίτοι ταῦτα ἰσχυρὰ κέκτηνται δικαιοῦματα πρὸς ἀπαιτήσιν τῆς κοινῆς πάντων συνδρομῆς. Παράδειγμα ὁ παρ' ἡμῖν Φιλολογικὸς Σύλλογος, ὅστις ἐπὶ ἰκανὰ ἔτη προσέτη ἡ τῆς παιδευτικῆς καὶ πνευματικῆς κινήσεως τοῦ ἡμετέρου γένους, ὅστις καὶ νῦν ἔτι δρᾷ εὐεργετικῶς,

Ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος καθ' ὅλον τὸν ὑπερτριακονταετῆ αὐτοῦ βίον οὔτε τῆς ἐκτιμήσεως τῶν ξένων σοφῶν ἐστερήθη, οἵτινες ἀκαδημίαν τῆς Ἀνατολῆς αὐτὸν θεωροῦσι καὶ γράφουσι, οὐδὲ τῆς γενικῆς ἀγάπης τοῦ γένους, ποιούμενος δ' ἑναρξίν τῶν ἐπὶ τῷ θέρει διακοπαισῶν ἐργασίῶν αὐτοῦ τῆ δευτέρᾳ 31 ἰσταμένου τεύξε-ται καὶ αὐθις τῆς ὑποστηρίξεως πάντων.

Συμπληροῦται ἤδη τὸ πρόγραμμα τῶν δημοσίων διαλέξεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου κατὰ τὴν παρούσαν χειμερινὴν περίοδον, πολλῶν ἐν αὐτῷ ἐγγραφέντων ἐκ τῶν γνωστῶν τῷ δημοσίῳ καὶ νέων ἀγορητῶν, ἀναλαβόντων ποικίλα νὰ πραγματευθῶσι θέματα.

Ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας ἠσυχολήθη κατὰ τινα τῶν συνεδριῶν αὐτῆς περὶ γαλλῆς, ἰδίᾳ περὶ τῆς πτώσεως αὐτῆς ἐξ ὕψους. Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ γαλῆ πίπτουσα λαμβάνει πάντοτε θέσιν κατὰ τὴν πτώσιν τοιαύτην, ὥστε νὰ πέσῃ τοὺς πόδας ἔχουσα πρὸς τὰ κάτω.

γᾶς, μήπω εἰσέτι διὰ βολιδοσκοπίσεως ἀνακαλυφθείσης, κειμένης εἰς βάθος 3700 περίπου μέτρων. Ἀνάλογοι ἀνωμαλῖαι ὑφίστανται μεταξύ τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ τοῦ δυτικοῦ τμήματος τοῦ νοτίου Ἀτλαντικοῦ, ἐτι δὲ καὶ μεταξύ τοῦ μεσημβρινοανατολικοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ τοῦ νοτίου Ἀτλαντικοῦ, αἵτινες ἀγούσιν εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς ὑπάρξεως ὑποβρυχίου ὄροσειρᾶς συνδεούσης τὰς νήσους Falkland μετὰ τῆς ἀνταρκτικῆς ἡπείρου.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν παρατηρηθεῖσαν ταπεινότητα τὴν θερμοκρασίαν τῆς θαλάσσης, αὕτη δὲν ὑπολείπεται σημαντικῶς τῆς τοῦ 0°. Καὶ ἀληθῶς μὲν ὁ sir John Ross εὔρεν ἐν τῷ πορθμῷ τοῦ Davis εἰς βάθος 1240 μ. θερμοκρασίαν—30,9, οὐδὲν ἥττον, λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς ἀτελείας τῆς κατασκευῆς τῶν θερμομέτρων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, δικαιούμεθα ν' ἀμφιβάλλωμεν περὶ τῆς ἀκριβείας τῆς μετρήσεως ἐκείνης. Αἱ ταπεινότεραι θερμοκρασίαι τῶν μεγάλων ὀκεανῶν εὑρέθησαν ἐν τῷ δυτικῷ τμήματι τοῦ Ἀτλαντικοῦ μὴ ὑπολειπόμεναι τῶν 0°, 17, ἀλλὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ἐτι ἐβεβαιώθησαν θερμοκρασίαι—10, 6 πρὸς ἀνατολὰς τῶν νήσων Ferroë, πρὸς βορρᾶν τῆς ὄροσειρᾶς, ἥτις χωρίζει τὰ βαθέα ὕδατα τοῦ Βορείου ὀκεανοῦ ἀπὸ τῶν τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Ὁ λόγος τοῦ κ. Warlon περατοῦται διὰ τῆς ἀναγραφῆς τῶν περὶ παλιγγυῶν γνώσεων τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης.

ΗΛ. Γ. ΒΑΣΣΑΜΑΚΗΣ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΤΩΝ ΠΟΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΘΟΥΡΟΣ

Τὴν δὲ Κυριακὴν τὸ πρῶν ἐτοιμάζονται, ἵνα πορευθῶσιν εἰς παραλαβὴν τῆς νύμφης. Οἱ ἀδελφοποιτοὶ φροντίζουσι νὰ φέρωσιν ὄλα τὰ δῶρα τὰ προσδιορισθέντα ὑπὸ τοῦ πενθεροῦ. Ἡ παραμικρὰ ἔλλειψις παροργίζει μεγάλως τὸν πενθερόν, διότι θεωρεῖται ὡς κακὸς οἰωνός. Μετὰ τὸ πέρας τῆς προπαρασκευῆς, προηγουμένου τοῦ φλαμπουργιάρη καὶ τῶν ἄλλων ἐφιππων ἐπομένων, ἐπιμελῶς δὲ καὶ καθαρῶς ἐνδεδυμένων, ἵππευεὶ ὁ γαμβρός ἐπὶ ἵππου λευκοῦ, ἄδόντων ἀπάντων.

Εὐχήσου με, μαροῦλιά μου, τώρα ἴστο κίνημά μου.

Μὲ τὴν εὐχή μου, γυλόκα μου, θεὸς νὰ σὲ προκόψῃ.

Εὐχήσου με, πατέρα μου, τώρα ἴστο κίνημά μου.

Μὲ τὴν εὐχή μου, γυλόκα μου, θεὸς νὰ σὲ προκόψῃ¹.

Ὅντας κινᾷ ὁ σταυραετὸς νὰ πᾶν γιὰ τὴν πέρδικα,

Σκίβει, φιλεῖ τὰ νύχια του, τινάζει τὰ φτερούλια του.

¹) Ἰδε ἀριθ. 46 σελ. 938—939.

1) Ἐπαναλαμβάνουν τὰ αὐτὰ ἄδοντες: ἀδερράκια μου, μπαρμπάδες μου, θειάδαις μου.

Βρὲ νύχια καὶ νυχάκια μου καὶ νυχποδαράκια μου,

Τὴν πέρδικα ἄν τὴν πιάσετε, φτερό νὰ μὴ τῆς βγάλτε.

Θέλω νὰ τὴ βάλω ἴστο κλωθὶ νὰ μοῦ λαλή τ' ἀποταχῆ.

Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἄσματος αὐτοῦ, πορεύονται εἰς τὸ ποιμνιστάσιον, ὅπου κατοικεῖ ὁ πενθερός, οἱ μὲν ἄνδρες ἐφιπποὶ, αἱ δὲ γυναῖκες πεζαί· ἅμα δ' εἶναι περὶ τὰ διακόσια βήματα μακρὰν τοῦ ποιμνιστασίου, ἀφιππεύουσι πάντες καὶ χορεύουσι. Τρεῖς δέ, οἱ κουλουριαραῖοι καλούμενοι, πορεύονται εἰς τὴν καλύβην τοῦ πενθεροῦ φέροντες οἶνον, τὴν κολουῦραν καὶ τὸ ψητόν. Ἡ ὑποδοχὴ αὐτῶν γίνεται οὕτως. Ἡ νύμφη εἶναι κεκομμμένη ὀπισθεν καλύμματος, καὶ ἐξάγουσα τὴν δεξιὰν χεῖρα λαμβάνει τὴν κολουῦραν, ἥτις εἶναι κεκομμμένη εἰς τὸ μέσον· ἐξ αὐτῆς τὸ ἥμισυ δίδει εἰς τοὺς ἀδελφοποιτούς, ὅπερ δίδουν οὗτοι τῇ πενθερᾷ, λαβάνοντες παρ' αὐτῆς ἄλλην κολουῦραν, ἣ δὲ πενθερὰ δωρεὶ εἰς ἕκαστον ἐν μανδήλιον. Ὅτε δὲ ἐπανερχονται, ρίπτουν ἐν ὄπλον, καὶ τότε ὅλοι οἱ συμπέθεροι βαίνουν πρὸς τὴν καλύβην τοῦ πενθεροῦ, προηγουμένου τοῦ φλαμπουργιάρη, ὅστις ἐμπήγει τὸ φλάμπουρον εἰς τὴν θύραν τῆς καλύβης· ἣ δὲ πενθερὰ κρεμᾷ ἐπ' αὐτοῦ ἐν κόκκινον μανδήλιον. Ἀφικομένου δὲ καὶ τοῦ γαμβροῦ, ρίπτει ἣ πενθερὰ βαμβακόσπορον, σίτον καὶ ρύζι, ἐνῶ ἄδουσιν αἱ γυναῖκες καὶ αἱ κόραι τὸν ἐφιππον γαμβρόν.

Τοῦτο τ' ἀρχοντόπουλο

Τί ἔχασε, τί χάλενε κ' ἔρχεται χαλεύοντα,

Κ' ἔρχεται χαλεύοντα κ' ὄλο ψαχουλεύοντα :

Περδικούλα ἔχασε κ' ἔρχεται χαλεύοντα,

Κ' ἔρχεται χαλεύοντα κ' ὄλο ψαχουλεύοντα.

*Τὴν εἶχε μέσα ἴστο κλωθὶ· μοῦ σκαρδαλίσθηκε τὸ κλωθί,
καὶ μ' ὄφυγε τ' ἀποταχῆ.*

Τότε ρίπτει ὁ γαμβρός ἐν μῆλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν ἀργυρὰ καὶ χάλκινα νομίσματα, ὅποιαν δὲ κόρη κτυπήσῃ δι' αὐτοῦ, θεωρεῖται ὡς καλὸς οἰωνός προσεχούς νυμφεύσεως ταύτης. Ἄμα δ' ἀφιππεύσῃ ὁ γαμβρός, κρεμῶσι πλησίον τοῦ ὠτός τοῦ ἵππου του ἐν κόκκινον μανδήλιον. Τότε δ' ἀναβαίνει ἐπὶ τοῦ ἵππου τοῦ γαμβροῦ ἐν παιδίον, ὄχι ὄρφανόν, ἀλλ' ἔχον πατέρα καὶ μητέρα, εἰς τὸ ὅποιον θὰ δώσῃ ὁ πρωτοβλάμης ὁ φλαμπουργιάρης δῶρόν τι, διὰ νὰ κατέλθῃ. Τοῦτο βεβαίως προκαλεῖ τὴν εὐτυχίαν τοῦ γαμβροῦ καὶ τὴν ἀπόκτησιν ἀφρένων τέκνων. Μετὰ τοῦτο διανέμονται οἱ συμπέθεροι εἰς πολλὰς καλύβας πρὸς εὐωχίαν, ὃ δὲ γαμβρός μετὰ τῶν ἀδελφοποιτῶν εἰσέρχεται εἰς τὴν καλύβην τοῦ πενθεροῦ, ὅπου προσφέρεται αὐτῷ μία πίττα καὶ αὐγὰ μὲ μέλι.

(Ἐπεταὶ τὸ τέλος).

λαβε κατ' ἴδιαν ὅτι, τέλος, δὲν εἶχε ζωηρὰν συναίσθησιν τῆς ὑβρεως ἢν ὑπέσθη καθ' ὅτι ἠνείχετο τὴν ζωὴν γνωρίζων ὅτι ὁ τὴν ὑβρίν αὐτῷ προσάψας ἔζη ἐπίσης, κατεγέλα αὐτοῦ ἴσως καὶ ἐθριάμβευεν.

Ἐδυνάτω οὕτως ἐν παραδόξῳ σωματικῇ συγχύσει, ἀκαμπτος πρὸς ἑαυτὴν τε καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους, πικρόχολος καὶ ζοφερὰ καταστάσα ἕνεκα τῶν θλίψεων τῆς, τυφλώτουσα πρὸς τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων ψάσιν, ἀλλ' ἔτοιμος οὐχ ἦν ὅπως ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀλήθειαν, ἐὰν τις τῇ καταδείκνυεν αὐτήν, καίτοι τὸ πνεῦμά τῆς, διαστρεβλωθὲν ὑπὸ τῆς ἀπαρνήσεως αὐτῆς; ἦτο ἀνίκανον ὅπως ποιήσονται ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν διάκρισιν ταύτην.

Ἐν τῷ πρακτικῷ αὐτῆς βίῳ εἶχε θεσπίσει ὡς κανὸνα τὴν τήρησιν γλυκύτητος ἀμεταβλήτου πρὸς νὸν σύζυγον καὶ τὴν θυγατέρα τῆς. Πᾶν ὅ τι ἔλεγεν ὁ Δαβὶδ αὐτοστιγμῆ ἐξεπλήρου, τὰς δὲ παραδόσεις τῆς δεσποινίδος Πελεγρὲν ἐπετήρει ὡς οὐδέποτε τέως, καὶ ἐμερίμνα περὶ τῆς Κεκιλίας μετὰ προσηλώσεως ἢν θὰ ἐθαύμαζον ἴσως οἱ ξένοι, ἥτις ὅμως πρὸ τῶν ὀμμάτων πατρὸς καὶ τέκνου οὐδὲν πλέον ἦτο ἢ φυσική. "Ἐλεπεν ἀπ' αὐτῆς ἢ ἐπιφωτιζουσα αἶγλη, ὁ διαθερμαίνων σπινθήρ. Ἡ Λουίζα ἀνελάμβανεν ἀπλῶς τὴν ἐκτέλεσιν καθήκοντος οὐχὶ δυσαρέστου, μεταξὺ δ' αὐτῆς καὶ τῆς διδασκαλίδος οὐδεμία ὑπῆρχε διαφορά, διότι, καίτοι ἢ Κεκιλία ἀπεκάλει μητέρα τὴν μὲν, καὶ δεσποινίδα ἀπλῶς τὴν ἄλλην, οὐχ ἦν ὅμως ὁ φυσικὸς ἐκείνης ζῆλος καὶ ταύτης ἢ ἐπιτήδευτος σπουδὴ τὴν αὐτὴν εἶχον ἀξίαν.

Ἡ νεαρὰ κόρη συναισθανομένη ταῦτα πάντα, ἐθλίβετο πικρῶς. Διασκεψθεῖσα ἀνέτως ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν, πρὸ δύο ἐτῶν, εἶχεν ἠχήσει ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτῆς εἰς τοῦ πατρὸς τῆς τὰ ὄτα ἢ σπαρακτικῆ ἐκείνη φράσις: « ἢ μήτηρ μου δὲν μ' ἀγαπᾷ πλέον! » καὶ μυριάς εὐροῦσα ἐπιθεδαίωσεις τῶν ἰδεῶν αὐτῆς, οἰονεὶ δι' ὀργῆς ἐνστίκτου ἐστράφη πρὸς αὐτὸν ὀλοσελῶς. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν δύο τούτων ἐτῶν ἠγάπησεν αὐτὸν πολλῷ θερμότερον ἢ πρὶν, ἠγανάκτει δὲ πικρῶς κατὰ τῆς μητρὸς, τῆς τόσῳ συνεχῶς ἀπουδιαζούσης καὶ τόσῳ ἰσχυρῶς κατακεκυριευμένης καὶ ἀπιστολημένης ὑπὸ τῶν ἑορτῶν καὶ τῶν κοινωνικῶν ὑποχρεώσεων. Ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἐν ἀγνοίᾳ τῆς αἰτίας, εἶδεν αὐτὴν μετ' ἀγαλλοῦ, ἐρημόφιλον, ἀγρίαν, αἱ ἰδέαι αὐτῆς ἀνετράπησαν, αὐτόματος δὲ οἶκτος ἐπέστρεψεν αὐτὴν πρὸς τὴν τετραυματισμένην, ἥς τὴν πληγὴν ἠγνοεῖ, ἀλλὰ τὰς ὀδύνας συνεμερίζετο. Γινώσκουσα ὅμως τὸ εὐστροφον κοὶ ὀξύχολον τοῦ χαρακτῆρός τῆς, ἐδειλία ὅπως τῇ ἐπιδαψιλευσῇ ἀψθόνως τὴν ἀφέλῃ αὐτῆς περιθαλαψῆν, ἐστρέφεται δὲ περὶ αὐτὴν, ὡς κῶων, ὅστις, δαρεῖς, ἐπανέρχεται πρὸς τὸν κύριόν του ἀμνηστικῶς, ἔτοιμος πρὸς θωπείας καὶ ὑπακοῆν.

Τῆς συμπεριφορᾶς ταύτης ἢ μήτηρ τὴν ζοφερὰν μόνον ἀποψὴν ἐβλεπεν. Αἰσθανομένη ὅτι ἢ θυγάτηρ τῆς διέκειτο πρὸς αὐτὴν δυσπίστως, ἐπὶ μᾶλλον ἐδυσθίζετο ἐν τῇ πικρίᾳ, ἔλεγε δὲ πρὸς ἑαυτὴν μετὰ σκληρᾶς φιλαληθείας, ὅτι οὐδόλως ἀπορον τὸ ν' ἀποστρέφεται ἀπ' αὐτῆς, ἢ Κεκιλία, ἥτις παρ' αὐτῆς ταύτης εἶχε λάβει τὸ ἀβλιον παράδειγμα. Ναί! δὲν ἠγάπησεν ὅσον ὤφειλε τὸ παιδίον ἐκεῖνο· πῶς λοιπὸν

αὐτὸ θ' ἀφωσιούτο ἦδη πρὸς τὴν μητέρα του; Ἐν τῷ θετικισμῷ αὐτῆς πᾶσαν ἐν τῷ βίῳ ἀγάπην ἐθεώρει ὡς μακρὰν τινα μόνον ἀνταλλαγὴν αἰσθημάτων, οὐδόλως δ' ἐνόει τὴν ὑπερτάτην ἡδονὴν, ἥτις ἐγκείται εἰς τὸ νὰ δίδῃ τις τὸ πάντα ἀπολαμβάνων μηδὲν.

Μέχρι τῆς τραγικῆς παραπλανήσεώς τῆς, οὐδέποτε οὐδὲν εἶχε δώσει, καὶ τὰ πάντα ἀείποτε ἔλαβε, διέρρουσε δὲ ἢ ζωὴ τῆς μέσῳ λατρείας καὶ κολακειῶν ὑπὸ τοῦ πατρὸς, τοῦ συζύγου καὶ τῶν ἐραστῶν ἐτι, οἷτινες πάντες ἐθεώρουν αὐτὴν ὡς ὑψίστασαν βασιλίδα, πρὸς ἣν ὀφείλει ὁ ταπεινὸς λαὸς τῆς εὐγνωμοσύνην, ἂν ποτε ἀξιώσῃ αὐτὸν μειδιάματος, μόνος δὲ ὁ ὠραῖος Δανιὴλ ἔλαβε παρ' αὐτῆς ἐπὶ τινα χρόνον, ἂν μὴ πλείονα, τοῦλάχιστον ὅσον τῇ ἔδωκεν αὐτὸς ἀγάπην. Ἐν στιγμῇ ὅμως μᾶ καὶ μόνῃ κατέδειξεν εἰς τὸ εἶδωλον ὅτι ἐγένετο παίγνιον αὐτοῦ. Ἐν τούτοις, καίπερ σκληρὸν τὸ μάθημα, δὲν ἀπέβη ἀρκοῦντως διδακτικόν, ἢ δὲ Λουίζα ἐξηκολούθησε καταρωμένη τῆς ἀδικίας τῆς μοίρας, καὶ μηδόλως λαμβάνουσα ὑπ' ὄψει ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς εὐρίσκετο πᾶν ὅτι ἀποτελεῖ τὴν εὐδαιμονίαν, κλείουσα δὲ τὸ ὄμμα ἐδυσθίζετο ἐτι μᾶλλον ὀσημέραι ἐν τῷ θλιβερῷ ρεμβασμῷ τῆς καὶ παρεώρα τὰς ἀνωφελῶς πρὸς αὐτὴν παρεχομένας παρηγόρους πραγματικότητος.

Ἡ ἀκατάσχετος πρὸς μόνον τάσις ἢ ἀποχωρίζουσα ἀπὸ τοῦ κόσμου τὴν ἐπιστραφεῖσαν ἁμαρτωλὸν, κατέστησε τὴν Κεκιλίαν μᾶλλον ἀνεξάρτητον ἢ πρὶν. Ὁσάκις ὁ πατὴρ τῆς εὐρίσκετο ἐν Νεβίλλη, μεταβαίνουσα ἐκεῖ εὐθύμως, κατελάμβανεν αὐτὸν ἐν τῷ γραφείῳ ἢ ἐν τῷ χιμῆϊ του, ἀνευροῦσα δ' ἐκεῖ κηπάριον τὸ ὁποῖον ἐκαλλιέργει κατὰ τοὺς παιδικούς αὐτῆς χρόνους. ἐπεθύμησε νὰ τῷ ἀποδώσῃ τὸ παλαιὸν θάλος του. Ὁ λειμωνίσκος ἐξέτεινετο πρὸ τοῦ διαμερίσματος τῆς Διευθύνσεως, πρὸς τὴν αὐλὴν, ὑπὸ τὴν σκιὰν φιλωρῶν αἰωνοβίων, ἀκριβῶς ὑπὸ τὰ παράθυρα τοῦ δωματίου τοῦ Δαβὶδ, ἐν τινὶ δὲ αὐτοῦ γωνίᾳ ἠπλοῦτο γλαφυρὰ ἀναδενδρᾶς, τὴν ὁποῖαν ἠδυνάτει οὗτος νὰ προσίδῃ ἄνευ πικρῶν καρδιωγμῶν διότι, φεῦ! κάτωθεν τούτου τοῦ ὄροσεροῦ καὶ σμαραγδίνου θόλου εἶχε τολμήσει νὰ λαλήσῃ αὐτοῦ "Ἡδὴ σκόλωνες ποῦ καὶ ποῦ εἶχον προσβάλει τὴν εὐανθῆ σιαῖδα, αἱ δὲ γηραιαὶ κληματατίτιδες ξηρανθεῖσαι, ἐξέτεινον ἐπὶ τῶν σιδηρῶν τοῦ κτιρίου κηκλιδῶν πλείονας κορμούς ὀχλῶρους ἢ φύλλα εὐδροσα καὶ θαλαρά, ἀλλ' ἐν τούτοις ἢ δεσποινὶς Πελεγρὲν εὐρίσκεν ὑπ' αὐτὴν σκιὰν προφυλάττουσαν ἀπὸ τοῦ φλογεροῦ ἡλίου, ἐν ᾧ χρόνῳ ἢ νεαρὰ μαθήτρια τῆς ἐρυθροπάρειος καὶ ζωηρᾶς ἀπιστολημένη, τὰς χεῖρας δὲ ἔχουσα χόματος πλῆρεις, ἀνέστρεψε τὰς πλίνθους, ἢ περιέκοπτε τῆς ροῆς τοὺς ἐκφύλλους θαμνίσκους διὰ ψαλλίδος κηπουρικῆς.

Ἀπὸ τινων ἡμερῶν ὅτε ἢ Κεκιλία ἀνέλαβεν ἐκουσίως τὴν τραχείαν καὶ ἐργάδην ταύτην ἀγγρασίαν, ὁ πατὴρ, μειδιῶν ἠδέως, παρετήρει αὐτὴν κοπιῶσαν ἐν τῷ ὑπαίθρῳ, ἐκτραχύνουσαν τὰς ἀβρὰς παρειὰς καὶ ἐγκυμνάζουσαν τοὺς τρυφεροὺς βραχίονας, ὅτε ἡμέραν τινὰ, πλησιάσασα εἰς τὴν ἀντλίαν ὅπως πληρώσῃ τὰς ποτιστήριους αὐτῆς ὑδρορροὰς παρετήρησεν ὅτι τὸ ὕδωρ δὲν ἐξέρρεεν. "Ἠρξιστε τότε ῥωμάλως ἀντλοῦσα, ἀλλ' αἶθνης νεανίας τις ἐξερχό-

μενος τοῦ καταστήματος, εἶδεν αὐτὴν τόσῳ ἐπιμώχθως χειριζομένην τὸν βαρυσίδηρον τῆς ἀντλίας στροφέα, καὶ ἔσπευσε πρὸς βοήθειαν αὐτῆς. Γυμνὴν ἔχων τὴν κεφαλὴν, ἐκράτει ἀνὰ χεῖρας μέγαν κύλινδρον ἐγγράφων, τὸ στρογγύλον δὲ τῆς προτομῆς, οἱ γλαυκοὶ ὀφθαλμοί, ὁ μακρὸς μύσταξ καὶ ἡ μέχρι χρωτὸς κεκαρμένη κόμη τῷ προσέδιδον ἦθος γλυκὺ καὶ ἀφελές.

Χαιρετίσας τὴν νεάνίδα, ἔθηκε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στροφέως :

— Δεσποινίς, εἶπε, σὰς παρακαλῶ διατί δὲν προσκαλεῖτέ τινα ; . . ἔδῶ οἱ πάντες εἶναι ὑπὸ τὰς διαταγὰς σὰς.

Καὶ ἤντλει σθεναρῶς, λέγων ταῦτα, αὐτοστιγμαεῖ δ' αἱ ὑδρορροαὶ ἐπληρώθησαν ὑπερχειλῶς. Ἐπαυσε τότε, καὶ ἐπὶ στιγμὴν ἀντίλλαξε βλέμμα μετὰ τῆς παρθένου, ἐκείνη γελῶσα ἐπὶ τῇ γοργότητί του, οὗτος ἐρυθριῶν καὶ σχεδὸν ἀμυχανῶν,

— Εὐχαριστῶ πολὺ, κύριε, εἶπεν ἡ κόρη· θὰ ζητήσω παρὰ τοῦ πατρός μου νὰ τοποθετήσῃ μέγαν κάδον πρὸ τῆς βρύσεως, διὰ νὰ ὑπάρχη διὰ νὰ ὑπάρχη πάντοτε πρόχειρον ὕδωρ, τὸ ὁποῖον μάλιστα, χλιαίνομενον ὑπὸ τοῦ ἡλίου, θὰ γίνηται καταλληλότερον πρὸς ποτισμὸν.

Ἐκυψεν ὅπως λάβῃ τὰς ὑδρορροὰς, ἀλλ' ὁ νεαρὸς ἀνὴρ ἤρπασεν αὐτούς, θέτων ὑπὸ μάλης τὸν μέγαν αὐτοῦ κύλινδρον.

— Ἐπιτρέψατε δεσποινίς, εἶπε· εἶναι πολὺ βαρεῖαι διὰ σὰς· πρέπει νὰ παραγγεῖλῃ ἐλαφροτέρας ὁ κ. Ἐρδελέν.

— Ἀληθῶς εἶναι πολὺ βαρεῖαι· ἀλλ' ὁ κύλινδρος σὰς σὰς στενοχωρεῖ πολὺ· δότε μοι αὐτὸν τούλαχιστον.

Λαβοῦσα τὸν κύλινδρον ἐπὶ τοῦ ὤμου, ἐβάδισε πρὸς τὸν κήπον μετὰ τοῦ νεαροῦ ἀνδρός, ὅστις ἐκράτει τὰ δύο ποτιστήρια. Ἀλλ' ὅτε ἔφθασαν εἰς τὸ πλίνθινον διάζωμα ἢ πρὸς αὐτὸ ὑελοφρακτὸς θύρα τοῦ γραφείου ἀνεψῆγη, καὶ ὁ πατὴρ τῆς ἐνεφανίσθη ἐπὶ τῆς φλῆδας.

— Αἱ, λοιπόν, Κεκιλία, εἰς αὐτὰ ἀπασχολεῖς τὸν διευθυντὴν μου ; ἀγαπητέ μοι Λαρόκ, δὲν γνωρίζετε τὴν θυγατέρα μου . . .

— Δὲν εἶχον ἀκόμῃ τὴν τιμὴν τοῦ νὰ παρουσιάσθῶ πρὸς τὴν δεσποινίδα . . .

— Λοιπόν, Κεκιλία, σοὶ συνιστῶ τὸν κ. Λαρόκ, διευθυντὴν τοῦ ἐργαστηρίου, ὥστε ὅταν ἐφεξῆς ἐγκύπτῃς εἰς ἀσχολίας τόσον χονδροειδεῖς, νὰ μὴ τὰς ἐμπιστεύσῃς κατ' ἐκλογὴν εἰς αὐτόν.

Ἀλλ' ἐνῶ ἐγέλα, τοῦ ἐπινοητικοῦ πνεύματός του αἴφνης ἀψυπνισθέντος, ἐλάβετο τοῦ πώγωνος αὐτοῦ διὰ τῆς χειρός.

Εἶναι βλακεία τὸ ν' ἀνάγκασται τις νὰ τρέχῃ μέχρι τῆς ἀντλίας· τί κωλύει ὅπως ἰδρῶσμεν συσκευὴν σωλίνων ἀπὸ τῆς μεγάλης δεξαμενῆς μέχρι τοῦ κήπου ; Ὑπάρχει πίεσις ἑκατοντάκις περισσοτέρα ἀπ' ὅσν ἀπαιτεῖται πρὸς κατασκευὴν ποτιστηρίων αὐλάκων.

— Δυνάμεθα μάλιστα ν' ἀνεγείρωμεν πίδακα, προσέθηκεν ὁ Λαρόκ, καὶ νὰ χρησιμοποιοῦσμεν τοιου-

τοτρόπως τὴν μικρὰν λεκάνην ἢ ὅποια εὐρίσκεται πρὸ τοῦ κιγκλιωτοῦ.

— Μάλιστα ! . . δῶσε λοιπὸν διαταγὰς πρὸς διωρυχὴν αὐλάκων καὶ τοποθετήσιν σωλίνων . . . Κόρη μου, δὲν θὰ ἔχῃς πλέον ἀνάγκην ὑδρορροῆς· ἀρκεῖ μόνον νὰ στρέφῃς τὴν στροφίγγα.

— Λοιπόν, πάτερ μου, θὰ σοὶ φέρω ἐδῶ τοὺς κακαπρασίνοὺς λειμῶνας τοῦ περιβάλλου Μονσῶ.

— Πολὺ καλὰ . . διασκεδάζε, ἀγαπητή μοι· ἀλλὰ πρόσδεχε μὴ βρέχῃς τοὺς πόδας σου . . . Βλέπω ὅμως, κρατεῖς τὰ μηχανικὰ σχέδια τοῦ Λαρόκ.

— Τὰ ἔφερον πρὸς ὑμᾶς, κύριε, εἶπεν ὁ διευθυντής.

— Εἰσέλθωμεν εἰς τὸ γραφεῖόν μου. Θὰ μείνῃς ἐδῶ ἀκόμῃ μικρὰ μου ;

— Ναὶ πάτερ μου, ἐπιθυμῶ νὰ σὲ περιμεῖνω, καὶ ν' ἀναχωρήσω μαζὶ σου περὶ.

— Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐννοεῖται, εἶπεν ὁ πατὴρ καὶ εἰσήλθε παραλαμβάνων τὸν Λαρόκ, ἢ δὲ Κεκιλία ἐξηκολούθησε τὰς ἐργασίας αὐτῆς.

Τὴν ἐπιούσαν ἡ νεαρὰ κόρη ἐπανεληθούσα μετὰ τὸ γεῦμα πρὸς τὰ προσφιλεῖ ἄνθη, εὗρεν ἀρτίως ἐσκευασμένην τὴν γῆν τοῦ προδόμου, παρεκτὸς μικρᾶς τινοῦ μόνον τοῦ κήπου μεριδος. Ἐδραμε περιχαρῶς εἰς τὸ ἀνθηρὸν τῆς βασιλείου, εἰς ἐκάστην δ' αὐτοῦ γωνίαν εὗρε βρύσιν ὕδατος τεχνεστάτα ἰδρυμένην, μετὰ σωλίνων ἐξ ἐλαστικοῦ κόμμεος. τῶν ὁποίων τὰ στόμια ἀνέμεχε τὴν ὠθησιν τῆς χειρός αὐτῆς ὅπως καταπλημμυρῶσθαι τὸν κήπον, κροτούσα δὲ τὰς χεῖρας ἐξ ἡδονῆς προσεκάλεσε τὴν διδάσκαλον αὐτῆς, καὶ τῇ ἔδειξε τὴν ἀπὸ τῆς χθὲς ἐκτελεσθεῖσαν θαυμασίαν ἐργασίαν.

Ὁ πατὴρ μου, ὡς βλέπετε, δεσποινίς, ἔχει μαγικὴν ράβδον . . ἐκτελεῖ πᾶν ὅτι θέλει, εὐθὺς ἅμα ὡς θελήσῃ . . ἀλλὰ πῶρα συνετέλεσε καὶ ὁ νέος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος φαίνεται λίαν εὐγενής.

Πάραυτα ἐκίνησε τὰς στροφίγγας, ἐνόσῳ δὲ τὸ ὕδωρ ἐπεχύνετο ἀφθόνως ἀποθαυμάζουσα γηθοσύνης τοὺς λαμπροὺς ἰριώδεις ἀδάμαντας τῶν κρουῶν τοῦ ὕδατος, οἵτινες ἐκυλίοντο γοργῶς ἀπαστρέπτοντες ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, κατέκλυθεν ὀλοτελῶς τὴν γλῶσσην, ὅτε ὁ πατὴρ, ἐξελλθὼν αἴφνης τοῦ γραφείου, ὤρμησε πρὸς αὐτήν.

— Κεκιλία, ἐντὸς ὑλίγου θὰ μεταβάλλῃς τὸν κήπον εἰς ἔλος, εἶπε πονηρῶς· χρῶ, μὴ καταχρῶ, κόρη μου.

Ἐχεις δίκαιον, πάτερ· παρεδόθην κάπως ἀπλήστως εἰς τὸ θέλητρον τοῦ καινοφανοῦς· ἀλλὰ διατί δὲν μοὶ εἶπες τίποτε σήμερον εἰς τὸ γεῦμα ; ἐγνωρίζεις ἤδη ὅτι τὸ θαῦμα εἶχεν ἐκτελεσθῆ.

— Ἐπεθύομην νὰ σοὶ παράσχω τὴν ἡδονὴν τῆς ἐκπλήξεως . . Κ' ἔπειτα, ὁ Λαρόκ μοὶ τὸ εἶχε ζητήσει.

— Θὰ τὸν εὐχαριστήσῃς ἐκ μέρους μου.

— Ὅχι, θὰ τὸ πράξῃς σὺ ἡ ἴδια . . σοὶ συνιστῶ ἐπίσης νὰ εὐχαριστήσῃς καὶ τὸν παλαιὸν ἐπιστάτην μου Κουρδιμάν, ὁ ὁποῖος εἰργάσθη ὅλην τὴν νύκτα ὅπως τοποθετήσῃ τὰς στροφίγγας . . θὰ τῷ δώσῃς καὶ γραμμᾶτιον ἑκατὸν φρ., τὸ ὁποῖον, λαμβανόμενον ἐκ τῆς χειρός σου θὰ τῷ προξενήσῃ διπλῆν ἡδονὴν.

— Καὶ εἰς τὸν κ. Λαρόκ ;

— "Ω, εἰς τὸν Δαρόκ μίαν λέξιν εὐγνώμονα· δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους δύναται τις ν' ἀνταμείψῃ διὰ χρημάτων.

— Πάτερ μου, τί εἶναι λοιπόν, αὐτὸς ὁ κ. Δαρόκ;

— Σοὶ τὸ εἶπα χθές, εἶναι ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐργοστασίου μου.

— Ἀπὸ πότε;

— Ἀπὸ τριῶν ἐτῶν.

— Τότε ἦτο πολὺ νέος. . .

— Εἶχε τὴν αὐτὴν ἡλικίαν, τὴν ὁποίαν κ' ἐγὼ εἶχον ὅταν ἀνέλαβον τὰ αὐτὰ καθήκοντα.

— "Ω! ἀλλὰ σύ! . . .

Ἐο Δαβὶδ προσεῖδεν αὐτὴν γλυκὴ μειδιῶν, ἡδύτατα συγκινηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀφελοῦς θαυμασμοῦ, ἐν τῷ ὁποίῳ διεχύνετο ὅλη ἡ τὴν καρδίαν τῆς θυγατρὸς του πληροῦσα στοργή. Θωπεύσας δὲ τρυφερῶς τὴν δροσερὰν παρειὰν τῆς, ἐθαύμασε τὴν καλλονὴν αὐτῆς, τὴν ὁσημέραι ἐκλάμπουσαν. Ἡ γλυκεῖα ἐκείνη στιγμὴ ἦν εἰς τῶν εὐδαιμόνων παλαιῶν τῶν ἀντισταθμιζόντων τὰς κρυφίους θλίψεις τοῦ βίου του.

— Ὁ νέος οὗτος μοι εἶναι λιαν πιστός; ὑπέλαβεν ὁ Δαβὶδ.

— Ναί, φαίνεται ὅτι πολὺ σὲ ἀγαπᾷ.

— Ἐνδιαφέρομαι περὶ αὐτοῦ ζωηρῶς. Δὲν τὸν πνύνει ἡ τύχη ὅτε τὸν προσέλαβον. . . εἶχεν ὑποστῆ πολλὰς δοκιμασίας κ' εὐρίσκειτο ἀεργὸς συνεπείᾳ τῆς διαλύσεως τοῦ καταστήματος ἐν τῷ ὁποίῳ τῶς εἰργάζετο.

— Δὲν εἶχεν οἰκογένειαν;

— "Οχι· οὔτε πατέρα, οὔτε μητέρα ἔχει.

— Ὁ δυστυχὴς νέος!

Καὶ πάλιν ἡδὴ ὁ πατὴρ συνεκινήθη ζωηρῶς ὑπὸ τοῦ τρυφεροῦ τόνου μεθ' οὗ ἡ νεῆνις ἐξήνεγκε τὴν τελευταίαν φράσιν. Ἐσκέψατο ὅτι ἂν μὴ ἐδεικνυεν αὐτὸς ὑπομονὴν καὶ ἐπιείκειαν, καὶ ἡ θυγάτηρ του θὰ ἦτο ποτε δυστυχὴς ἀμήτωρ κόρη δ' εἰς μόνην τὴν θυσίαν τῆς πατρικῆς καρδίας του ἡδυνήθη νὰ τηρήσῃ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς ἀγνότητά καὶ τὴν ψυχικὴν ἠρεμίαν. Γλυκεῖα συναισθησὶς ἐπεδαλάμωσε πρὸς στιγμὴν τὸ τραῦμα αὐτοῦ, ἀσπασθεὶς δὲ τὴν θυγατέρα του, ἐπέστρεψεν εἰς τὸ γραφεῖον.

Ἀλλὰ δυσχερεστάτη ἀπέβη ἡ ἐκφρασίς εὐχαριστιῶν πρὸς τὸν νεαρὸν διευθυντὴν, τοῦ ὁποίου τὴν παρουσίαν μόλις κατάρθωσεν ἡ Κεκλία ἐπικαλεσαμένη τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν. Ποσειδῶν ἤκουσε μετὰ μεγάλῃς δειλίας καὶ ἀμηχανίας πολλῆς τὰς γλυκεῖας λέξεις, ἅς τῷ ἀπέτεινεν ἡ νεαρὰ κόρη, ἀνεχώρησε δ' ἐσπευσμένως, σχεδὸν μηδὲν ἀπαντήσας, εὐθύς ὡς ὁ πατρὸν τῷ ἐπέστρεψε τοῦτο.

Δυσάρεστον ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν εἰς ταύτην ἡ ἀγρία αὐτοῦ συμπεριφορὰ. Καὶ δὲν κατέκρινε μὲν αὐτὸν πρὸς τοῦ πατρὸς τῆς, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν τὸν ἐπετίμησε. Τί λοιπὸν ἐσήμαινε ἡ ψυχρότης ἐκείνη; πρὸς τί ἐτήρει τὸ ἀμήχανον ἦθος λύκου συλλληθθέντος ἐν παγίδι; συνεπερανε δὲ ὅτι ὁ νεανίας ἐκεῖνος ὄν κατ' ἀρχὰς ἐξέλαβεν ὡς φιλόφρονα καὶ συμπαθῆ ἔτι, ἦτο ἀνὴρ ἡκιστα προσήνης καὶ λαβρός. Αἱ πρωτότυποι ὅμως αὐταὶ ιδιότητές του προσεῖλκυσαν τὴν περιεργίαν αὐτῆς πλέον ἢ τὸ σύνθηες χάριεν ἀλλὰ καὶ κοινότατον ἦθος τῶν πολλῶν νεανίων.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἡ κ. Ἐρβελέν συνεπλήρου τὴν διασκευὴν τοῦ πύργου τοῦ Ἁγ. Σωτῆρος, καταδεκνύουσα ἅπαξ ἔτι τὴν ἀσφαλεστάτην καλαισθησίαν τῆς, ὡσεὶ δὲ ἡ πνευματικὴ αὐτῆς κατάστασις ἐπέδρα ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς, ἀντὶ τοῦ νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἐπιδευκτικὴν καὶ γελόεσσάν πως πολυτέλειαν ὡς μέχρι τοῦδε, ἐξεζήτησε τούναντίον σοβαρότητα ψυχρὰν, οὕτως ὥστε τὸ λιτὸν καὶ ἀπλοῦν τῆς ἐπιπλώσεως ταύτης ἀντετίθετο πρὸς τὴν λεπτολόγον ἐπιτῆδουσιν τῆς παρισιανῆς διακοσμώσεως.

Ὁ Δαβὶδ, ὅστις οὐδεμίαν τῇ ἀπνύθουε παρατήρησιν, ἐπὶ τούτῳ, εὐπρεστεῖτο πολλῶ μᾶλλον ἐν τῇ λιτότητι τῆς ἀγροτικῆς ἐπαύσεως, ἢ ἐν τῇ κομψοπρεπείᾳ τοῦ ἐν τῇ ὁδοῦ Λισδῶν μεγάρου.

Κατῶκει οὗτος τὴν ἐτέραν τῶν περυγῶν τοῦ πρώτου ὁρόφου, ἡ δὲ μήτηρ μετὰ τῆς θυγατρὸς τὴν ἄλλην ἀπέναντι. Ὅσάκις οἱ δύο σύζυγοι εὐρίσκοντο ἀπέναντι ἀλλήλων, ἐξεβιάζοντο ὅπως ἐφεύρωσιν ἀντικείμενα συνδιαλέξεως, ἥτις θὰ ἐξηπάτα τὴν Κεκλίαν περὶ τῆς ἀληθῆς μεταξὺ αὐτῶν καταστάσεως, ἡ δὲ ἀνετος ἐλευθερία τοῦ ἀγροτικοῦ βίου διευκόλυνε μεγάλως τὴν σεβαστὴν ἐκείνων ἀποπλάνησιν. Ἡ νεῆνις διατρίβουσα συνεχῶς ἐκτὸς τοῦ οἴκου, ὅτε μὲν ἐν τῷ κήπῳ, ὅτε δὲ ἀνὰ τοὺς λειμῶνας, οὔτε χρόνον, οὔτ' ἐπιθυμίαν εἶχεν ὅπως παρατηρῆ ἐρρωμένως τὰ συμβαίνοντα περὶ αὐτῆς, ὁ δὲ τοιοῦτος τοῦ βίου τρόπος ὠφέλει αὐτῇ μεγάλως καὶ καταπληκτικῶς ἐπετάχυνε τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐν τῇ ἐπαύλει διαμονῆς ἠρώτησε τὸν πατέρα;

— Διατί λοιπὸν ἀνεχώρησαμεν ἐκ τῶν Παρισίων;

— Λυπεῖσαι διὰ τοῦτο;

— "Ω, ὄχι! ἀγαπῶ καὶ προτιμῶ τὴν ἐξοχίην, ἀλλ' ἡ μήτηρ μου ἡ ὁποία τόσον ἠγάπα τὴν πόλιν, πῶς θὰ συμμορφωθῆ πρὸς τὸν ἐνταῦθα βίον;

— Χάριν αὐτῆς ἀκριδῶς ἠλθομεν ἐδῶ, διότι ὁ ἰατρός τῇ διέταξεν ἀνάπαυσιν καὶ διαμονὴν ἐν ὑπαίθρῳ.

— Εἶναι λοιπὸν ἀσθενής;

— Ἀσθενής ὄχι, ἀλλ' ἀδιάθετος.

— Δι' αὐτὸ λοιπὸν ἀπό τινος χρόνου ἡ διάθεσίς της μεταβλήθη;

— Δι' αὐτό, ναί.

— Ἄ, κ' ἐγὼ τὴν ἐμεμφόμην, καὶ παρεπονούμην πρὸς σε! . . . πόσον ἦτο κακόν! . . .

— Λοιπὸν, τέκνον μου, ἵνα συγχωρηθῆς διὰ τοῦτο, πρέπει ἐφεξῆς νὰ φαίνουσαι γλυκυτέρα καὶ τρυφερότερα ἔτι πρὸς τὴν μητέρα σου.

— "Ω, σοὶ τὸ ὑπόσχομαι!

Αὗται μόναι αἱ φράσεις ἀντηλλάγησαν ἐπὶ τοῦ ἀνκειμένου τῆς αἰθνιδίας ταύτης μετοικεσίας, δι' αὐτῶν δὲ ὁ Δαβὶδ μεθ' ἀβρόντητος θαυμασίας, μακρὰν τοῦ νὰ προσπαθῆσῃ ὅπως, ἐπωφελοῦμενος τὸ ζῆφρον τῆς συζύγου του ἕψος, προσελεύσῃ τὴν καρδίαν τοῦ τέκνου ὀλοσχερῶς πρὸς ἑαυτὸν, ἐξεμεταλλεύσῃ αὐτὸ τούναντίον πρὸς ἰδίαν ἐκείνης ὠφέλειαν. Ἐγίνωσκεν ὅτι καθ' ὄρισμένην τινὰ στιγμὴν ἡ θυγάτηρ θὰ ἠναγκάζετο εἰς τρομερὰν ἀλθῶς, μεταξὺ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς ἐκλογίην, ἀλλὰ δὲν παρεκεύαζε τὸν θρίαμβόν του· τούναντίον μάλιστα, ἠγωνίζετο ὅπως καταστήσῃ προσφιλεστέρην πρὸς τὸ

τέκνον αὐτοῦ ἐκείνῃν, ἥτις ποτὲ θὰ τῷ διμυθισθῆται τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Ἐπειτα, μὴ ἐν τῷ βάθει τῆς εὐγενοῦς αὐτοῦ καρδίας δὲν ἐνυπῆρχεν ἔτι ἀνεκρίζωτος τις στοργὴ πρὸς τὴν γυναῖκα τὴν τόσῳ ἔνοχον;

Ἐθλίβη, ἔκλαυσε, κατηράσθη, ἔπληξεν ἔτι πᾶν ὅ,τι ἢ προσδληθεῖσα ἀξιοπρέπειά του τῷ ἐπέδαλε νὰ πράξῃ, ἔπραξεν. Ἐβίου ἦδη κεχωρισμένος ἀπὸ τῆς Δουίτζης, πρὸς ἣν εἶχεν ἀνακοινῶσαι ὅτι θὰ ἐγκατέλειπεν αὐτήν, ἅμα παρουσιαζομένης τῆς εὐκαιρίας, ἥτοι εὐθὺς ὡς ἢ ἐκκαϊδεκαέτης τότε θυγάτηρ ἐνυμφεῖτο. Τοῦτο θὰ ἐλάμβανε χώραν μετὰ ἐν ἔτος, ἢ ὀκτωκαίδεκα μῆνας, ἦδη δὲ ὁ τάλας ἀπεμάρτυρουν ἀπὸ τοῦ νόου του τὴν στιγμήν καθ' ἣν θὰ ἠναγκάζετο ν' ἀποδιώξῃ τοῦ οἴκου του ἐκείνῃν, ἥτις τοσοῦτον τέως ἀπισχόλει χώραν ἐν αὐτῷ. Ἐν τούτοις προκειμένου περὶ τοῦ μέλλοντος διαδήματος τούτου, ἐπεδείξατο σύνεσιν οὐ τὴν τυχοῦσαν. Ἐπιθυμῶν δὲ νὰ ἢ ἀσφαλέςτατα βέβαιος περὶ τοῦ νεανίου ὅστις θὰ ἐγένετο σύζυγος τῆς θυγατρὸς του, διεπραγματεύσατο μετὰ τοῦ Περινιῶν προτάσεις τινάς, αἵτινες ἔμελλον νὰ πραγματοποιῶσι μετ' οὐ πολὺ. Ὁ συνταγματάρχης ἄγαμος ἀπομείνας, καὶ κάτοχος ὀγκώδους περιουσίας, συνεκέντρωσεν ὅλην αὐτοῦ τὴν στοργὴν ἐπὶ τοῦ ἀνεψιῦ Ραούλ, ῥαδινοῦ νεανίου, ὃν ἀνέθρεψεν αὐτὸς καὶ ὠνόμασε κληρονόμον αὐτοῦ. Ἀπὸ πολλοῦ δὲ εἶχεν εἶπει πρὸς τὸν Δαβὶδ :

— Ἄν θέλῃς, νὰ νυμφεύσωμεν τὰ τέκνα μας· θὰ περάνωμεν οὕτως ἐπὶ τέλους ὁμοῦ τὸν βίον, ὡς ὁμοῦ τὸν ἡρχίδαμεν

Πρὸς τὴν ἔνωσιν ταύτην ὁ Δαβὶδ συνῆνεσε προθύμως, ἢ δὲ ξυνωρίς τῶν νεαρῶν παιδίων ἡλικιοῦτο ἐν τρυφερῇ φιλίᾳ, οὐδὲ λέξιν ὄμως τοῦ σχεδίου τούτου ἐγνώριζε. Μετὰ χαρᾶς ἐβλεπον ἀλλήλους, καὶ μετ' οἰκειότητος προσωμίλου, ἀλλ' οὐδ' ἔχνος ἐρωτοτροπίας διεκρίνετο ἐν τῇ σχέσει αὐτῶν. Ἡριζον μάλιστα ἐνίοτε, καθ' ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἦτο ζωηρότατος καὶ στωικὸν πνεῦμα, ἐκείνη δ' ἐμίσει ἀσπόνδως τὸ μερικαιῶδες θράσος, τὸν τεῦθεν δὲ προέκυπτον συγκρούσεις, ἐπιφέρουσαι θυέλλας, αἵτινες τάχιστα καταναζόμεναι, ἀνεγεννῶντο ἀπαύστως.

Τῇ ἐπαύριον τοῦ δυστυχήματος αὐτοῦ ὁ Δαβὶδ μετὰ παραδειγματικῆς εὐθύτητος συναισθανόμενος τὸ καθῆκον ὅπως ἀπαλλάξῃ τὸν Περινιῶν πάσης ὑποχρέσεως, καθ' ὅτι ἐφθόρει ὅτι ἢ κατάστασις οὐσιωδῶς μεταβληθεῖσα, δὲν ἐπέτρεπεν ὅπως συνεχισθῶσι τὰ ἐπὶ τοῦ τάπυτος τεθέντα ὄνειροπολήματα, ἐπεθύμησε ν' ἀκούσῃ τί ὁ φίλος αὐτοῦ προὔτιθετο. Ἀλλὰ μόλις ἠρθρωσε τὰς πρώτας τῆς φράσεως λέξεις, ὁ συνταγματάρχης ἀνέκραξε :

— Ἄ, ἄ ! . . . καὶ ὡς ποῖον μ' ἐκλαμβάνεις ; ἀλλὰ σὺ μὲ προσβάλλεις ! . . . μήπως φαντάζεσαι ὅτι αἱ ἰδέαι μου μετεβλήθησαν, ὅτι σὲ ἀγαπῶ ἦδη ὀλιγώτερον ἢ πρὶν ; ἢ μήπως ἢ Κεκιλία εἶναι ἦδη ἥττον χαρίεσσα καὶ εὐηγμένη, καὶ ὡς σύζυγος θὰ ἴναι ἥττον ἐρασμία ; ὄχι ! τί λοιπόν ;

— Ἴδου τί, φίλε μου· ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ τῆς θὰ διαζευχθῶσιν εὐθὺς μετὰ τὸν γάμον τῆς· καὶ ὑπὸ ὑλικὴν μὲν ἐποψίν τοῦτο οὐδόλως μεταβάλλει τὴν κατάστασιν, ἀλλ' ὑπὸ ἐποψίν ἠθικὴν δυνατὸν νὰ ἐπενέγκῃ σπουδαῖοτα παρατράγωδα, ὧστε δὲν εἶναι ἀπὸ σκοποῦ τὸ νὰ λαλήσωμεν περὶ αὐτοῦ.

— Ἄς λαλήσωμεν ! . . . μόνον καὶ μόνον ἐπειδὴ σὺ τὸ θέλεις· διότι ἐγώ ! . . .

— Δὲν εἶσαι μόνος σὺ, ἀλλῶς τε δὲ δὲν θὰ νυμφευθῆς σὺ ἀλλ' ὁ ἀνεψιός σου. Εἶναι ἀναγκαῖον τὸ νὰ τῷ διακοινώσῃς τὰς προθέσεις σου καὶ νὰ τὸν διαφωτίσῃς περὶ τῶν ἰδιαιτέρων.

— Νὰ τῷ διακοινώσω τὰς προθέσεις μου μάλιστα, ἀλλὰ νὰ τὸν διαφωτίσω περιττόν ! . . . ἀρεκτὰ γνωρίζει . . .

Ζωηρὸν ἐρύθημα κατέκλυσε τὸ μέτωπον τοῦ Δαβὶδ, ὅστις οὐδέποτε μέχρι τοῦδε ἠσθάνθη τόσῳ ἰσχυρῶς ὅτι ἦτο ἔρμαιον τῆς κοινῆς γνώμης. Φεῦ ! ἐγνώριζε τὸ δυστύχημα αὐτοῦ ὁ νεανίας ἐκεῖνος, ὡς καὶ ἅπαντες βεβαίως οἱ ἐν οἰωθήποτε, ἔστω καὶ μετρίως ἀριστοκρατικῷ, κύκλῳ βιοῦντες παρισίανοι· καὶ ἐκεῖνος μὲν ἐλυπεῖτο, ἀλλὰ πόσοι ἄλλοι κατέσκιωπον ! . .

— Θεωρῶ ἀπαραίτητον τὸ νὰ τῷ ἐκθέσῃς τὴν ἐπιθυμίαν σου, καὶ τὸ νὰ ζητήσῃς τὴν γνώμην αὐτοῦ.

— Λοιπὸν φίλε μου, ἀπόψε μάλιστα θὰ τῷ ὁμιλήσω περὶ τούτου· θὰ δειπνήσωμεν ὁμοῦ, καὶ ὡς ἐπιδόρπιον τῷ προσφέρω τὴν περιουσίαν μου, διότι γίνεται γενικὸς κληροδόχος μου, ἂν νυμφευθῇ τὴν Κεκιλίαν.

Ὁ Ραούλ Περινιῶν, χαριέστατος ξανθοκόμης νεανίας, προσομοιάζων τὰ μέγιστα τὸν συνταγματάρχην, μόνον δὲ τὴν φυσιογνωμίαν ἔχων λεπτοτέραν ἢ ἐκεῖνος, καὶ τὸν χαρακτῆρα ἥττον ζωηρὸν, εἶχεν ἐκφράσει, ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἔτι αὐτοῦ ἡλικίας, πόθον ὅπως ἀσπασθῇ τὸ στάδιον τῶν ὅπλων, ὡς ἔπραξεν ὁ τε πάππος καὶ θεῖος αὐτοῦ. Ὁ πατήρ του, τραπεζικὸς πράκτωρ τὸ ἐπάγγελμα, πείσμων δὲ τὸν χαρακτῆρα, ἀντέστη σθεναρῶς, καὶ ἀνελπίστως ἔσχεν ὡς σύμμαχον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὅστις ἦτο τότε ἡπύλαρχος. Οὗτος ἐδήλωσε πρὸς τὸν ἀνεψιὸν του ὅτι μετὰ τὸν καταστρεπτικὸν πόλεμον, ὅστις ἄρτι ἐνδικήσας, ἐξεμυδένισε τὰς στρατιωτικὰς τοῦ ἔθνους δυνάμεις, ἢ Γαλλία, κατ' αὐτούς, ἦν ἐπὶ εἴκοσι τοῦλάχιστον ἔτη καταδικασμένη εἰς περιουλλογίαν, ὅτι ἐπομένως, τὸ ἐπάγγελμα συνεπλήγετο ἀφορήτους ἀπογοπεύσεις συνεπεῖρα τῶν στενοχωριῶν καὶ δυσἀρεσκειῶν, ἃς ἐπέφερεν ἡ γενικὴ τοῦ κράτους ἀναδιοργάνωσις, ὅτι οὐδὲν ὑπίσχεντο ταχεῖαν παραγωγίαν, πρὸς ἔγγονον ἰδίᾳ κόμητος τὰς αυτοκρατορίας, καὶ ὅτι ἐνεκα πάντων τούτων ὄφειλεν ἀπαραγράφως νὰ ἐκλέξῃ πολιτικὸν τι στάδιον. Προσέθηκε δὲ ὅτι, περιπλέον, ἐὰν ἀπροσδοκῆτως πόλεμος τις τυχὸν ἐξεργηγνυτο, θὰ εὐρίσκετο βεβαίως χώρος ὑπὸ τὰς σημαίας χάριν πάντων τῶν ἐπιθυμούντων τοῦτο ἀνδρείων, καὶ ὅτι ἀεῖποτε καὶ ὅπωςδῆποτε εἶναι εὐχερὲς εἰς γόνον τῶν Περινιῶν τὸ νὰ ἐκχύσῃ τὸ αἷμα του ὑπὲρ πατρίδος.

Ὁ Ραούλ, καίπερ μὴ καταπεισθεῖς, ὑπήκουσεν ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν πατέρα καὶ τὸν θεῖον αὐτοῦ. Συνεπλήρου τότε τὰς λαμπρὰς αὐτοῦ σπουδὰς, ἐν ἡλικίᾳ ἐνεκαῖδεκα ἐτῶν λαμβάνων ἅπαντα τ' ἀπαιτούμενα διπλώματα, καὶ μόνον περὶ τῆς ἐκλογῆς ἐπαγγέλματος ἐνεδοίαζεν ἦδη. Ὁ πατήρ τῷ προὔτεινε ν' ἀσπασθῇ τὸ ἐπάγγελμα ἐκεῖνου καὶ μυσθῇ τὰ μυστήρια τῆς λογιστικῆς καὶ τῶν ἀριθμητικῶν ὄρων, ἀλλ' ὁ νεανίας ὁ ποθητὸς τὸ ξίφος, ἀρνυθεὶς τὸ νὰ λάβῃ ἀνὰ χεῖρας τὸ χαρτοφυλάκιον, ἐζήτησεν ὅπως εἶδα-

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο Γ΄.

Ὁ γὰρ κος θάνατον γε φρονεῖν εἰμασμένον ἐστὶν ἄνδρ', οὐδ' εἰ προγόνων ἢ γένος ἀθανάτων

εἶπέ τις τῶν ἀρχαίων ποιητῶν, ὁ Καλλίνος, καὶ Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Γ΄, κραταῖος ἐν πολέμῳ, ἀλλὰ καὶ κραταιότερος ἐν εἰρήνῃ, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποφύγῃ τὸ μόρσιμον ἦμαρ καὶ ὑπέκυψε καὶ αὐτὸς εἰς αὐτό, θανὼν θάνατον δικαίου. Γράψαντες ἐν τῷ προτέρῳ φύλλῳ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ἀληθῶς σὺ φρονος καὶ εἰρηνοποιῦ μονάρχου, ὃν ὁ κόσμος σύμπας ἐθρήνησε, καὶ θρηνεῖ, παρατιθέμεθα νῦν βιογραφικὰς τινὰς σημειώσεις περὶ αὐτοῦ.

Ἀλέξανδρος Γ΄, ὁ Ἀλεξάνδροβιτς, αὐτοκράτωρ καὶ μονάρχης πασῶν τῶν Ρωσιῶν, τσάρος τῆς Μόσχας, Κιέβου, Βλαδιμήρ, Νοβογρόδης, Ἀστραχάν, Πολωνίας, Σιβηρίας, Χερσονήσου, Ταυρικῆς, ἀρχῶν τοῦ Ψικόβου, μέγας δούξ τῆς Σμολένσκης, τῆς Λιθουανίας, Βολυνίας, Ποδολίας καὶ Φιλλανδίας, ἡγεμὼν τῆς Ἑσθωνίας, Λιβονίας, Κουρλάνδης κλπ., υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Β΄ Νικολάεβιτς (γεννηθέντος τῇ 17]29 ἀπριλίου 1818, † τῇ 1]13 μαρτίου 1881) καὶ τῆς πρώτης αὐτοῦ συζύγου Μαρίας Ἀλεξανδρόβνας, τὸ γένος πριγκηπίσσης τῆς Ἑσθης καὶ τοῦ Ρήνου (γεννηθείσης τῇ 27]8 ἀυγούστου 1824, συζευθείσης τῇ 16]28 ἀπριλίου 1841, † τῇ 22]3 ἰουνίου 1880), ἐγεννήθη ἐν Πετροπόλει τὴν 26]10 μαρτίου 1845 διαδεξάμενος τὸν πατέρα αὐτοῦ τὴν 1]13 μαρτίου 1881. Ἦν δὲ ἀρχηγὸς τῶν συνταγμάτων τῆς φρουρᾶς Προεμπραξένσκη, Σεμιονώφ, Ἰσμαηλώφ καὶ Παύλωφ, τοῦ συντάγματος τῶν εὐζώνων τῆς φρουρᾶς, τοῦ συντάγματος τῶν γρεναδιέρων τῆς φρουρᾶς, τοῦ 1ου καὶ τοῦ 3ου (τῆς Φιλλανδίας) καὶ τοῦ 4ου τάγματος τῶν ἀκροβολητῶν τῆς φρουρᾶς, τοῦ συντάγματος τῆς ἐρίππου φρουρᾶς, τοῦ 1ου συντάγματος τῶν θωρακοφόρων τῆς φρουρᾶς, τοῦ 2ου συντάγματος τῶν οὐλάνων τῆς φρουρᾶς, τοῦ συντάγματος τῶν οὐσσάρων τῆς φρουρᾶς, τοῦ συντάγματος τῶν γρεναδιέρων τῆς φρουρᾶς Αἰκατερινοσλάβ, τοῦ 12ου συντάγματος τῶν Γρεναδιέρων Ἀστραχάν, τοῦ 13ου συντάγματος τῶν γρεναδιέρων Ἐριβάν, τοῦ 2ου συντάγματος τοῦ πεζικοῦ Σοφίας, τοῦ 145ου συντάγματος τοῦ πεζικοῦ Νοβοτσερκασκ, τοῦ 16ου συντάγματος τῶν σκοπευτῶν, τοῦ 1ου συντάγματος τῶν δραγόνων τῆς φρουρᾶς Μόσχας, τοῦ 5ου συντάγματος τῶν δραγόνων τῆς φρουρᾶς Κουρλάνδης, τοῦ 6ου συντάγματος τῶν δραγόνων τῆς φρουρᾶς Πζυλογκράδ, τοῦ 8ου συντάγματος τῶν δραγόνων Σμολένσκης, τοῦ 46ου συντάγματος τῶν δραγόνων Περεϊάσλάβ, τῆς 1ης σοτνίας τῆς φρουρᾶς τῶν καζάκων τοῦ Κουβάν καὶ τῆς 3ης σοτνίας τῆς φρουρᾶς τῶν κοζάκων τοῦ Τερέκ, τῆς 1ης ταξιαρχίας τοῦ πυροβολικοῦ τῆς φρουρᾶς, τοῦ τάγματος τῶν σκαπανέων τῆς φρουρᾶς, τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ αὐ-

τοκράτορος Ἀλεξάνδρου καὶ ὑπ' ἀριθ. 1 συντάγματος τῶν γρεναδιέρων τῆς πρωσικῆς φρουρᾶς, ὡς καὶ τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀλεξάνδρου Γ΄ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσίας καὶ ὑπ' ἀριθ. 1 συντάγματος τῶν πρώσων οὐλάνων (τῆς δυτικῆς Ρωσσίας), ἰδιοκίτης τοῦ ὑπ' ἀριθ. 61 αὐστριακοῦ συντάγματος τοῦ πεζικοῦ καὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 11 συντάγματος τῶν οὐλάνων, ἀκόλουθος τοῦ γερμαν. ναυτικοῦ κτλ. Πρὸς τούτοις ἦν ἱππότης τοῦ τάγματος τῆς Περικνημίδος, τοῦ ἰσπανικοῦ τάγματος τοῦ Χρυσοῦ Δέρατος, τοῦ γερμανικοῦ τοῦ Μέλανος Ἀετοῦ κλπ. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος συνεζεύχθη τὴν 28]9 νοεμβρίου 1866 τὴν Μαρίαν Θεοδωρόβναν, τέως πριγκηπίσσαν τῆς Δανίας Δάγμαρ (γεν. τῇ 14]26 νοεμβρίου 1847), ἀδελφὴν δὲ οὖσαν τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου τοῦ Α΄.

Ἀλέξανδρος ὁ Γ΄ ἦν ὁ δευτέρος υἱὸς Ἀλεξάνδρου τοῦ Β΄. Τοῦ πρωτοτόκου αὐτοῦ ἀδελφοῦ Νικολάου ἀποθανόντος ἀτέκνου ἐκ μαρασμοῦ ἐν Νικαίᾳ τῆς Γαλλίας τῇ 12]24 ἀπριλίου 1865, ἡ τοῦ θρόνου διαδοχὴ περιήλθεν εἰς αὐτόν, ἡ δὲ δανις ἡγεμονίς, μεθ' ἧς ἦν ἐκεῖνος μεμνηστευμένος, κατέστη σύζυγος αὐτοῦ, κατὰ προσωπικὴν τοῦ ἀποθανόντος σύστασιν.

Ἡ στέψις Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ΄ ἐτελέσθη ἐν Μόσχᾳ τῇ 15]27 μαΐου 1883.

Τὸ πρόγραμμα τῆς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τούτου διαγραφείσης πορείας ἐν τῇ διαρρυθμίσει τῶν ἐσωτερικῶν πραγμάτων τῆς ἀχανοῦς αὐτοῦ αὐτοκρατορίας δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς σαφῶς ἀναπτυσσόμενον ἐν τῷ ἐπὶ τῇ ἀναρρῆσει αὐτοῦ διαγγέλματι τῆς 29]11 μαΐου 1881, κηρῦσσοντι τὴν ἀπόλυτον τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κράτους ἐξουσίαν. Τί δ' ἐσήμαινεν ἡ ἐν χερσὶ τοῦ τσάρου λίαν φυσικὴ ἄλλως προκειμένου περὶ μονάρχου συγκεντρωσίς τῆς ὅλης ἀρχῆς, τοῦτο κατεδείχθη ἐκ τῶν πρώτων τοῦ αὐτοκράτορος διαθημάτων, ὅστις, τὴν φυλετικὴν ἐνότητά ἐπιδιώκων, κατέστησεν αὐτὴν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς μεταρρυθμίσεως τῶν σχολῶν καὶ τοῦ ὅλου ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος ἐπὶ βάσεως αὐστηρῶς ἐκκλησιαστικῆς τὸν μίτον τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ. Τούτου ἐνεκα δύο τινὰς προτιθέμενος, τὴν ἐπικράτησιν κοινοῦ ἐθνικοῦ χρωματισμοῦ τοῦ ὑπηκόου καὶ τὴν ὑγιὰ μέρφωσιν αὐτοῦ, τοῦτο μὲν, ἅμα τῇ ἀναρρῆσει, ἀπέλυε τὸν Λώριν Μελικώφ, τοῦτο δὲ ἀνετίθει τὴν ἐξουσίαν εἰς τοὺς σλαυοφίλους Ἰγνάτιεφ καὶ Τολστόην, ἐκλέγων ἅμα τὸν ἀνώτατον παρὰ τῇ συνόδῳ αὐτοκρατορικὸν ἐπίτροπον, τὸν καθηγητὴν Ποπεδονόστσεφ, ὡς πρῶτον αὐτοῦ σύμβουλον καὶ προσεχώρει μικρὸν κατὰ μικρὸν εἰς τὰς ἰδέας τοῦ ἐξοχωτέρου τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ μοσχοβιτικοῦ ἐθνισμοῦ Μιχαὴλ Κάτκωφ. Σύνθημα τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ΄ ἄρα ἦτο ἡ ἐθνικὴ παγιώσις τοῦ κράτους δι' ἐξοβελίσεως τῶν ἐν αὐτῷ βιούντων ἀντιδραστικῶν ξένων στοιχείων καὶ ἡ ἐπάνοδος εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου ἐν πᾶσι τοῖς κλάδοις τοῦ δημοσίου βίου.

Συνεπεία τούτου ἤρξατο ἐπὶ τοῦ ὑπουργείου τοῦ Ἰγνατιεφ καὶ βραδύτερον ἐπὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ, τοῦ κόμητος Τολστόη, ἡ διαρρυθμίσις τοῦ τῶν ἑπι τὴν Βαλ-

τικὴν ἐπαρχιῶν ζήτηματος ὑπὸ πνεῦμα ἐκρωτισμοῦ τῆς Λιθονίας, Ἑσθωνίας καὶ Κουρλάνδης, θεθέντος φραγμοῦ εἰς τὴν ἐν τῷ κράτει ἐξάπλωσιν τῆς τε λουθηρανικῆς ὡς καὶ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐν Πολωνίᾳ, μὴ ἐπικυρωθέντων δὲ πλέον ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῶν προνομίων τῶν ἀνωτέρω μνημονευθεισῶν τριῶν ἐπαρχιῶν. Ἐν στενῇ συναφείᾳ πρὸς τὴν πολιτείαν ταύτην ἐξεδόθη κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1887 οὐκάζιον περὶ τῶν ξένων, ἀμφισβητοῦν τὸ περὶ κατοχῆς ἰδιοκτησίας ἐν τῷ κράτει δικαίωμα τῶν μὴ Ρώσων. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπεδιώχθη δι' ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῶν ἢ μεταρρυθμίσις τῆς ὅλης ἐσωτερικῆς διοικήσεως τοῦ κράτους καὶ λοιπῶν. Διὰ νόμου ἐκδοθέντος τῷ 1886 ἐγένετο πρὸς τούτοις ἀπόπειρα λύσεως τοῦ ἐργατικοῦ ζητήματος, ἐνῶ νέος πανεπιστημιακὸς κανονισμὸς, ἀποκλείων τοὺς υἱοὺς τῶν ἥττον εὐπόρων ἀπὸ τῆς εἰς τὰς ἀνωτέρας σχολὰς φοιτήσεως, μὴ συμβιβαστομένης πρὸς τὰ ὕλικὰ αὐτῶν μέσα, περιόριζε τὴν περισσεύαν τῶν ἡμιμαθῶν καὶ ἠνάγκαζε τοὺς ἀστοὺς εἰς ἀμύδιαν νὰ τρέπωνται ἐπαγγέλματα. Εὐνόητον ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο προὐκάλεσε ποιάν τινα ἀθυμίαν ἐν τῇ χώρᾳ. Πρὸς τοὺς ἄνω καὶ τὸ τῶν Ἰουδαίων ζήτημα μεγάλως περιεσπᾶτο τὴν μέριμναν τῆς τοῦ αὐτοκράτορος κυβερνήσεως, ὑπὸ ὅρους μόνον ἐπιτρεψάσης τὴν ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ ἐν ὀρισμέναις μάλιστα περιφερείαις, διαβίωσιν τοῦ στοιχείου τούτου, ἀπαγορευσάσης αὐτῷ τὴν ἐξάσκησιν ἰδιαιτέρων τινῶν ἐπαγγελημάτων, μὴ συμβιβαστομένων πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς χώρας, καὶ ὑποβηθησάσης τὸ ἐφ' ἑαυτῇ τὸν ἐκπατρισμὸν τῶν εἰς ἄλλας χώρας πρὸς ἐγκατάστασιν ἀπερχομένων Ἰουδαίων. Ἡ μετανάστασις αὕτη ἀνεκούφιζε μεγάλως τὴν θέσιν τῶν ρώσων γεωργῶν, τὰ βάρη τῶν ὁποίων ἱκανῶς ἠλάφρυνεν Ἀλέξανδρος ὁ Γ', τοῦθ' ὅπερ ἔδωκεν ἀφορμὴν ὥστε νὰ βασιθεῖσιν πολλοὶ ἐλπίδες ἐπὶ τῶν ὑπὲρ τῶν χωρικῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ καὶ νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ἀπέβαινε « μονάρχης τῶν χωρικῶν ».

Ἄλλ' ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τοῦ κράτους δὲν ἐπέτρεπεν ἀτυχῶς μείζονα βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν ἀγροτῶν, καθόσον κλονηθεῖσα μεγάλως ἐκ τοῦ τελευταίου πολέμου, προσεικλύσατο τὴν σοβαρὰν προσοχὴν τοῦ αὐτοκράτορος, ἐπιδιώξαντος διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων ὑπουργῶν τῶν οἰκονομικῶν Ἀθάσα, Μπουγχε, Βισνεγράδσκη καὶ Βίττε τὴν οἰκονομικὴν ἀνόρθωσιν, τοσοῦτ' ἄλλο, ὅσ' καὶ αὕτη ἡ ἀΐξις τῶν δασμῶν μικρὸν συνετέλει εἰς κάλυψιν τῶν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἔλλειμμάτων. Ὅπόσον αἱ ἐπίμονοι τοῦ αὐτοκράτορος προσπάθειαι ἐπέτυχον, ἀποδείκνυσιν ἡ ἐπ' ἐσχάτων ἀρξαμένη προαγωγὴ τῆς οἰκονομικῆς εὐεξίας τῆς χώρας.

Καὶ τοιαῦται μὲν αἱ πρὸς ἐσωτερικὴν διαρρυθμίσιν τοῦ κράτους ἐνεργεῖται καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν αὐτοῦ πολιτικὴν καὶ τὰς πρὸς τὴν ἀλλοδαπὴν σχέσεις, ἡ ἱστορία λίαν εὐφρημον θὰ ποιῆται μνεῖαν τοῦ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην σταδίου Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ', τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ἔσται ἀναποσπάτως συνδεδεμένον μετὰ τοῦ πολυτίμου ἐπωνύμου τοῦ εἰρηνευτοῦ.

Μῆνας τινας μόνον μετὰ τὴν ἀνάρρησιν αὐτοῦ, ἐκτιμῶν τὰς διαθέσεις Γουλιέλμου τοῦ Α', περὶ πολλοῦ ποι-

ουμένου τὴν ρωσικὴν φιλίαν, ἐπεσκέπτετο ἐν Δάντσκ τὸν γερμανὸν μονάρχην (28[9 σεπτ. 1881] ἄλλ' ἡ συνεννόησις Γερμανίας καὶ Ρωσίας ἔμεινεν ἐκκρεμῆς. Ἐπὶ μίαν στιγμὴν μάλιστα αὕτη ἡ εἰρηνικὴ συμβίωσις τῶν δύο ἔθνων ἐφάνη σπουδαίως ἀπειλουμένη διὰ μεγάλων συγκεντρώσεων στρατῶν ἐπὶ τῶν μεθορίων. Ὁ κ. Γίερς: διάδοχος τοῦ πρίγκηπος Γορτσάκωφ ἐν τῇ θέσει ἀρχιγραμματέως τοῦ ρωσικοῦ κράτους (28[9 ἀπριλίου 1882]) κατόπιν ματαίων προσπαθειῶν τῷ 1882, κατώρθωσεν, ἐμπνεόμενος ὑπὸ τοῦ διαλλακτικοῦ πνεύματος τοῦ ἀρχοντος αὐτοῦ, νὰ ἄρῃ πᾶσαν αἰτίαν διαφωνίας καὶ νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν συμφωνίαν (ἀρχαὶ τοῦ 1884). Τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ Βίσμαρκ κατώρθωσε νὰ γείνη συνέντευξις τῶν τριῶν αὐτοκρατόρων. Ἐν Σκιέρνβειτς (τῆς ρωσικῆς Πολωνίας) Ἀλέξανδρος ὁ Γ' ἐδέξατο τοὺς αὐτοκράτορας Γερμανίας καὶ Αὐστρίας, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν γραμματέων αὐτῶν, ἐκεῖ δὲ ἀποκατέστη ἡ μεγάλη συμμαχία τοῦ Βορᾶ (13[15 σεπτεμβρίου]).

Διὰ τῆς συμπράξεως ταύτης ἡ ἐν Εὐρώπῃ εἰρήνη ἐπαγιοῦτο ὑπὸ τὴν ἐξῆς ἔποψιν, ὅτι, τῶν τευτονικῶν μοναρχιῶν συνδεδεμένων διατελουσῶν μετὰ τοῦ τῆς Ρωσίας τσάρου, τούτου δὲ λίαν εὐμενῶς τῇ Γαλλίᾳ διακειμένου ἀπ' αὐτοῦ τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου, ἡ Ἀγγλία ἀπεμονοῦτο, ἐνῶ οὐδὲν ἠδύνατο ν' ἀναμένηται ἀπὸ τῆς Ἰταλίας. Ὡς ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ καταστάσεως τῶν πραγμάτων οὐδὲν ἄπορον ἂν ἡ τυχαία Γιάδστωνος καὶ Τσάρου συνέντευξις ἐν Κοπεγχάγῃ (σεπτεμβρ. 1883) εἰς οὐδὲν κατέληξεν ἀποτέλεσμα. Οἱ ρῶσοι δὲν ἔπαυσαν προχωροῦντες πρὸς τὸ Ἀφγανιστάν, προσαρτήσαντες τὸ Μέρβ, τὴν Δασίν Ἀκκάλ καὶ ἄλλας χώρας. Αἱ δὲ πρόοδοι αὐτῶν δὲν διεκόπησαν καὶ μετὰ τὸν διορισμὸν ἐπιτροπῆς πρὸς καθορισμὸν τῶν μεθορίων καὶ τὴν συνομολόγησιν προσωρινῆς συμφωνίας (5[17 μαρτίου 1885]). Οἱ ρῶσοι ἐπληξάν τοὺς Ἀφγανούς ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν Ἀγγλῶν καὶ κατέλαβον τὸ Πεντζέχ (20[1 ἀπριλίου]). Ἐπὶ μίαν στιγμὴν μάλιστα ἐπιστεύθη ὅτι ἐπίκειται ὁ πόλεμος, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ἐξοπλισμῶν τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς μακρότητος τῶν διαπραγματεύσεων. Τέλος ὅμως ἐπῆλθεν ἡ συνεννόησις, τῇ δὲ 29[10 σεπτεμβρίου] δι' ἰδιαιτέρας συμφωνίας καθορίζοντο τὰ νέα ρωσοαφγανικὰ μεθόρια.

Ἡ μετὰ τῶν τευτονικῶν ὅμως Δυνάμεων σύμπνοια δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ· ἡ Ρωσία ὑπόπτως ἔχουσα πρὸς τὰς βουλὰς τῶν δύο κρατῶν, ἀφ' ἧς μάλιστα στιγμῆς ἐγνώσθη ὅτι ἰδιαιτέρας συμμαχίας σύνδεσμος αὐτῶν, εἰς ὃν προεσχώρησε καὶ ἡ Ἰταλία, δημιουργηθέντος οὕτω τοῦ ἐν Εὐρώπῃ συμμαχικοῦ τρίποδος, ἐνόμισε καλὸν νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς διαθέσεις τοῦ τσάρου, τὴν πρὸς τὴν Γαλλίαν ἐπιχειρήσαντος προσέγγισιν μέχρι βαθμοῦ ὥστε διὰ τῶν ἐν Κρονστάδῃ (1891) καὶ τῶν ἐν Λυῶν (1893) συναδελφώσεων νὰ διαιρεθῶσι μὲν αἱ μεγάλως βαρύνουσαι εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις εἰς δύο ἀντιμέτωπα στρατόπεδα, νὰ ἐπιδιώκηται δὲ ἡ διὰ τῆς γαλλορωσικῆς συνεννοήσεως ἐπικράτησις τῆς εἰρήνης, πρὸς ἣν δὲν ἐφαίνοντο καθ' ὅλοκληρίαν αἱ βλέψεις τῆς Τριπλῆς. Ἡ

ὑπὸ ταύτης τοῦλάχιστον πυρετώδης ἀνάπτυξιν τῶν ἐξοπλισμῶν, μάτην ἐντεινομένων μέχρι σημείου, ὥστε ν' ἀποτελῶσιν ἀντίρροπον τῶν συνδεδυασμένων γαλλορωσικῶν Δυνάμεων, προέτρεπε καὶ Ἀλέξανδρον τὸν Γ' εἰς στρατιωτικὰς ἐνισχύσεις, οἷαι καὶ αἱ κατὰ τὸν παρελθόντα ὀκτώβριον γενομέναι, καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ρωσικοῦ ναυτικοῦ, εἰς ὃ τοσαῦτα θωρηκτὰ κατὰ τὰ τελευταία ἰδίᾳ ἔτη τῆς ἀρχῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ' προσετέθησαν. Ἐνθυμοῦνται δὲ πάντες τὴν κατὰ μάϊον ἔτι τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐπιθεώρησιν τοῦ λίαν ἀξιωμαχοῦ στόλου τοῦ Εὐξείνου ὑπ' αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος ἐν Σεβαστουπόλει.

Ἡ τελευταία ἐξομάλισις τῶν πρὸς τὴν Γερμανίαν ἐμπορικῶν διαφοριῶν καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ἰουλίου χρονολογουμένης γερμανορωσικῆς ρήξεως, ἐξομάλισις, ἀπορρέουσα ἀπ' αὐτῶν τῶν διαλλακτικῶν διαθέσεων τοῦ νῦν νεκροῦ κατακειμένου μονάρχου, ἢ συνεπιὰ τούτου βελτίωσις τῶν γερμανορωσικῶν σχέσεων, ἄνευ οἰασθήποτε ἐπιηρέασεως τῆς πρὸς τὴν Γαλλίαν φιλίας, ἢ διατήρησις ἀμειώτου τοῦ γοήτρου τῆς Ρωσίας ἀπέναντι διαφορῶν προκλήσεων, ἢ εὐμενῆς πως πρὸς τοὺς ἐν Ρωσίᾳ διάθεσις τῆς Αὐστροουγγαρίας, μὴ ἀπαξίωσης νὰ περιποιηθῆται τὴν δύναμιν τοῦ Βορρᾶ, καίπερ ἐπισύρουσα αὐτῷ καθ' ἑαυτῆς τὴν μῆνιν τῶν ὀργάνων τοῦ γερμανικοῦ τύπου, ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸ πολῦτιμον γεγονός τῆς ἐν μέσῳ πολλῶν ἐπεισοδίων διατηρήσεως ἀκλονήτου τῆς πρὸς τὴν εἰρήνην ἀγάπης αὐτοῦ, πάντα ταῦτα ἐπέστησαν τὴν περίοδον τοῦ δεκατριετοῦς σταδίου τοῦ περιφανοῦς μονάρχου, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ὁποίου ἑκατομμύρια τὴν στιγμὴν ταύτην δέονται ἀνθρώπων, ὡς ἄρτι ὑπὲρ διασώσεως αὐτοῦ μυριστόμοι ἀνεπέμποντο εἰς τὸν Ὑψιστον δεῆσει.

Εἰς σαφεστέραν κατανόησιν τοῦ ἐξόχου κατὰ πάντα χαρακτῆρος τοῦ ἐκ τῶν ζώντων γενομένου μεγάλου μονάρχου συντελεῖ ἡ ἀνακεφαλαίωσις τῆς ἱστορίας τῶν προγόνων αὐτοῦ καὶ τῶν μελῶν τῆς ἐνεστώσης αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας.

Ἐκ πατρός, ὡς εἶπομεν, ὁ ἀποθανὼν Τσάρος καταγεται ἐκ τῆς εὐκλεοῦς οἰκογενείας τῶν Ρωμανῶφ, ἧς ἡ ἱστορία εἶναι ἀναποσπᾶστος συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἱστορίας τῆς Ρωσίας, ἐκ μητρός δὲ ἐξ οἰκογενείας τῆς Ἑσθίας, ἣν ἡ Γερμανία προσήρτησε κατὰ τὸ 1856.

Ἡ εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρησις τῆς οἰκογενείας τῶν Ρωμανῶφ χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1613. Ὁ πρῶτος ἐκ τῆς οἰκογενείας ταύτης τσάρος ὑπῆρξεν Μιχαὴλ Θεοδώροβιτς, ἐκλεγείς Τσάρος εἰς ἡλικίαν δεκαεπτὰ ἐτῶν ἐν Μόσχᾳ ὑπὸ τῶν Ἠνωμένων κρατῶν. Ἐκείνος ὁμως, ὅστις ἐδόξασεν ἀληθῶς τὴν οἰκογένειάν αὐτοῦ καὶ παραμένει ὁ τύπος τῶν μετέπειτα αὐτοκρατόρων, εἶναι ὁ τσάρος Πέτρος ὁ Α' ἢ Πέτρος ὁ Μέγας, ὁ ἀληθὴς δημιουργὸς τοῦ ρωσικοῦ κράτους καὶ ἐκ τῶν εὐρυτέρων, τῶν μᾶλλον ἀνεπτυγμένων πνευμάτων τῶν νεωτέρων χρόνων. Οὐδεὶς μονάρχης εἶχε πλείονα δικαιώματα ἐπὶ τοῦ τίτλου «Μέγας» τὸν ὁποῖον ἡ ἱστορία διετήρησε καὶ οἱ ποιη-

ταὶ καὶ οἱ συγγραφεῖς τοῦ κόσμου ὅλου καθιέρωσαν Πέτρον τῷ Α'. Τὸ πνεῦμα τοῦ μεγάλου τούτου αὐτοκράτορος δὲν ἀπέθανε μετ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκκληροδοτήθη καὶ διετηρήθη εἰς τοὺς βλαστοὺς τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ.

Ὁ τσάρος Ἀλέξανδρος ὁ Β', πατὴρ τοῦ σήμερον θρηνομένου, ἀποθανὼν τῷ 1881, ἦτο χαρακτῆρ ἀγαθὸς καὶ συμπαθητικώτατος· εὐγενὴς καὶ γλυκεῖα συγχρόνως καρδιά, διαποτισθεῖσα ὑπὸ τῶν φιλελευθέρων, τῶν εὐαγγελικῶν διδαγμάτων τοῦ ποιητοῦ Ζουκόφσκη, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ διδάσκαλός του, ἐπρέσβευε πάντοτε ἀρχὰς φιλελευθέρους καὶ ὠνερευέτο τὸ ἀγαθὸν τοῦ λαοῦ του. Τὸν τελευταῖον πόλεμον μετὰ πολλῆς δυσχερείας, καὶ ἄκων σχεδόν, ἐπεχείρησεν. Ὁ στρατὸς ἐλάτρευεν αὐτόν, διότι ἔτρεφε πρὸς ὅλους τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ μέριμναν καὶ ἀγάπην πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ καὶ εἶχε ποιᾶν τινα ἀδυναμίαν, ποιᾶν τινα [φιλαρέσκειαν ν' ἀποδεικνύη, ὅτι ὅλους ἐγίνωσκε κατ' ὄνομα καὶ ὅλων ἐγνώριζε τὴν ἀξίαν. Ἐχων, ὡς ὁ μέγας Ναπολέων, μνήμην ἀπέραντον, προσεκάλει ὀνομαστί ὅλους τοὺς ἀξιωματικούς αὐτοῦ καὶ ὑπεμίμησεν εἰς ὅλους ἀκριβῶς τὰς περιστάσεις, εἰς τὰς ὁποίας διεκρίθησαν.

Ἡ μήτηρ τοῦ μεταστάτης αὐτοκράτορος Μαρία τῆς Ἑσθίας ὑπῆρξεν ὑπόδειγμα μητρός, συζύγου ἀγαπώσης, γυναικὸς ἐναρέτου καὶ γλυκείας. Ἀφωσιωμένη ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὰ καθήκοντα αὐτῆς, ἔζησε πάντοτε ζῶν μεμονωμένην, ἀποκεχωρισμένη ὅσον ἡ δύνατο τοῦ κόσμου, περισσότερον ἢ ὅσον ὁ λαὸς αὐτῆς ἐπεθύμει. Ἡ ἀσθένεια, ἡ βραδεία, ἡ ὅποια κατέτρυχεν αὐτήν, ἐξηναγίασεν αὐτήν ν' ἀπέληθῃ τῆς Πετροπόλεως εἰς Κριμαίαν, ἀκριβῶς εἰς Λεβαδίαν, ὅπου καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Γ' παρέδωκε τὴν τελευταίαν πνοήν.

Ἐκεῖ ἐν τῇ πλήρει ἐξόχῳ τοπίῳ καὶ μαγευτικῆς φύσεως παραλίᾳ τῆς Κριμαίας διέρρευσαν αἱ εὐτυχέστεραι, αἱ μᾶλλον ἡμεροὶ ἡμέραι τοῦ ζεύγους, μακρὰν τῆς ἐθιμοτυπίας καὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῆς αὐλῆς. Ἐκάστην πρωίαν, ἐξυπνῶν ἐνωρίς ὁ τσάρος, ἐποιεῖτο πεζῇ μακρὸν περίπατον εἰς τὸ δάσος, βαθιζόμενος ἡδονικῶς εἰς λουτρὸν ὄνειροπολήσεως, πρὶν ἢ παραδοθῆ εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους. Ἐνίστε ἔφιππος κατήρχετο πρὸς τὴν θάλασσαν πάντοτε σχεδόν ἐνδεδυμένος λευκὰ μιμουμένης αὐτόν εἰς τὴν ἰδιοτροπίαν ταύτην καὶ ὅλης τῆς ἀκολουθίας του. Ἡ αὐτοκρατορικὴ οἰκογένεια ἐγευματιζεν κατὰ τὰς δύο, κατὰ τὸ ῥωσικὸν ἔθιμον τῶν χωρικῶν. Μετὰ τὸ φαγητὸν ἐποιεῖτο ἐκδρομὰς ἐφ' ἀμάξης εἰς τὰς θαυμασίας ἐξοχὰς τῆς Λεβαδίας, πολλάκις ἄνευ συνοδίας, ἐν σιωπῇ θρησκευτικῇ, ἄνευ ζητωκραυγῶν καὶ ἐπιδείξεως, τῶν χωρικῶν ἀποκαλυπτομένων μόνον μετὰ σεβασμοῦ κατὰ τὴν διάβασίν των.

Τὰ τέκνα Ἀλεξάνδρου τοῦ Β' εἶναι, ἐκτὸς τοῦ ἀποθανόντος δουκὸς Νικολάου καὶ τοῦ αὐτοκράτορος, τὸν ὁποῖον θρηνεῖ σήμερον ἡ Ρωσία καὶ ἡ Εὐρώπη ἅπασα, ὁ μέγας δούξ Βλαδίμηρος, διοικητῆς τῆς φρουρᾶς τῆς Πετροπόλεως, ὁ μέγας δούξ Ἀλέξιος, μέγας ναύαρχος τοῦ ρωσικοῦ στόλου, ὁ μέγας δούξ Σέργιος, διοικητῆς τῆς Μόσχας, ὁ μέγας δούξ Παῦλος, ἀρχηγὸς τῶν ἱππέων καὶ τέλος ἡ πριγκίπισσα Μαρία, ἡδὴ δούκισσα

του Ἐδμ.βούργου, τὸ χαϊδευμένον παιδί Ἀλεξάνδρου τοῦ Β', τοῦ ὁποίου ἦτο ὁ ἀχώριστος σύντροφος τῶν τελευταίων ἐτῶν αὐτοῦ.

Τὸν θάνατον τοῦ προτελευταίου αὐτοκράτορος πασιῶν τῶν Ρωσιῶν πάντες ἐνθυμοῦνται. Ἦτο κυριακή, 13 μαρτίου 1881.

Ἀλέξανδρος ὁ Γ' ἐγεννήθη τὴν 26 φεβρουαρίου 1845. Κατὰ τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν οὐδέποτε ὠνειρεύθη τὴν ὑπάτην ἀρχήν, εἰς τὴν ἀνήλθεν ἀνεπίστως ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ αὐτοῦ Νικολάου, ὅστις, κληρονομήσας τὴν ἀσθενικὴν κράσιν τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἠσθένησε καὶ ἀπέθανε τῇ 12 ἀπριλίου ἐν Νικαίᾳ, ὅπου εἶχε μεταβῆ πρὸς ἀλλαγὴν κλίματος. Ὁκτὼ ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὁ νέος τσάρεβιτς ἀνήλθεν εἰς τὸν θρόνον τῆς Ρωσίας. Ἡ ἐποχὴ ἦτο κρίσιμος, ὁ νέος δ' αὐτοκράτωρ εἶχε μεγάλην ἀποστολὴν ὥφειλε νὰ κατασιγάσῃ τὰ πνεύματα καὶ ν' ἀνορθώσῃ τὴν ὅλην ἡθικὴν κατάστασιν τοῦ ἀπεράντου κράτους του. Ἦτο αὕτη ἀποστολὴ φοβερὰ καὶ πλήρης δυσχερειῶν. Ἐπρόκειτο νὰ ἐπαναγάγῃ εἰς τὴν πρώτην του κοίτην τὸ ἐκτραπὲν ρεῦμα, ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸ ἔθνος τὴν ἀπόλυτον πίστιν πρὸς τὸ ἐπικρατοῦν σύστημα, πρὸς τὴν αὐτοκρατορίαν. Ὁ νεκρὸς αὐτοκράτωρ ἐδέχθη τὴν ἀποστολὴν ταύτην καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐπετέλεσεν ἀδιστακτικῶς καὶ εὐσταθῶς. Ἡ Ρωσία εὔρε παρ' αὐτῷ κύριον ἀντάξιον αὐτῆς, ἔχοντα συνειδήσιν τῆς βαρύτητος τοῦ στέμματος, τὸ ὁποῖον ἔθετεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του. Εἰς τὰς τελευταίας ὥρας τῆς ζωῆς του ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός του, ὁ τσάρεβιτς Νικολάος, ἔλεγε περὶ τοῦ διαδόχου του τὰ ἑξῆς: «Ἡ αὐτοκρατορία δὲν θὰ ζημιωθῇ ἐκ τοῦ θανάτου μου. Ἐκεῖνος, ὅστις θὰ μὲ διαδεχθῇ ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἔχει ψυχὴν εἰλικρινῆ καὶ καθαρὰν, τὴν ὁποῖαν βλέπει τις εἰς τὸ βάθος τοῦ βλέμματός του, τοῦ βλέμματός του, τοῦ σταθεροῦ καὶ διαυγοῦς ὡς κρυστάλλου».

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ἦτο ὁ ὠραιότατος ἀνθρώπος τοῦ βασιλείου του. Γίγας, γλυκύτατος καὶ συγχρόνως σταθερώτατος, ὅταν ἤθελε. Δὲν ἦτο δὲ μόνον ὁ εὐρωστότατος, ὁ μᾶλλον εὐειδῆς ἀνθρώπος τοῦ βασιλείου του, ἀλλ' ἦτο συγχρόνως ἐντιμότερος ἐν Εὐρώπῃ ἡγεμόν, ἀγαπῶν μετ' ἀληθοῦς ἔρωτος τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀλήθειαν, ἀπεχθανόμενος τὸ ψεῦδος, θυσιάζων τὰ πάντα πρὸ τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ. Ὡς πρὸς τοῦτο τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον εἶναι χαρακτηριστικόν. Πρὸ τινῶν ἐτῶν ἀπέθνησκεν ἐν Πετρούπολει ἄτομόν τι γνωστότατον διὰ τὰς προσπαθείας του ὑπὲρ τῆς ῥωσογαλλικῆς συμμαχίας. Ὁ σχεδὸν αἰφνίδιος θάνατός του ἀπεδόθη εἰς αὐτοκτονίαν. Ἡ κοινὴ γνώμη ἐπλανᾶτο. Ἰδοὺ ἡ καθὰ καὶ φρικτὴ ἀλήθεια. Ὁ ἀποθανὼν ἦτο φίλος τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἐξῆτι πολλὰς χάριτας, αἱ ὁποῖαι ὅλα ἀπενέμοντο αὐτῷ. Τελευταίως ὁμοῦς εἶχεν ἀνακαλυφθῆ, ὅτι εἶχε καταχρασθῆ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ αὐτοκράτορος καὶ εἶχεν ἀναμιχθῆ εἰς κερδοσκοπικὴν τινα παράνομον ἐργασίαν. Ἡ ζωὴ του ὅλη καὶ ὁ χαρακτήρ του ἐμαρτύρουν περὶ τῆς ἀθωότητός του. Ἐν τούτοις ὁ αὐτοκράτωρ, εἰς τοῦ ὁποίου τὰ ὦτα ἔσθλασαν αἱ κατη-

γορίαι αὐταί, ἀμέσως ἐξ εὐθύτητος ἐκλείσεν αὐτῷ τὴν πύλην τῶν ἀνακτόρων. Ὁ θάνατος τοῦ ἀτυχοῦς προήλθεν ἐκ τῆς λύπης καὶ ἀπελπισίας του. Εἴπομεν ὅτι ὁ Τσάρος ἀνήλθεν εἰκοσαετῆς τὸν θρόνον. Παρὰ πᾶσαν τὴν νεαρὰν ἡλικίαν αὐτοῦ ἔδειξεν ἔκτακτον γνῶσιν καὶ δεξιότητα πρὸς τὸ κυβερνᾶν. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ εἶχεν αὐτὸν ὡς δεξιὰν χεῖρα εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους καὶ πρὶν ἢ ἀνέλθῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν ὁ λαός του τὸν ἠγάπα καὶ τὸν ἐγνώριζεν.

Κατὰ τὸ 1866 μίᾳ εἰδησίᾳ διέχυσε χαρὰν εἰς τὴν Ρωσίαν ὁλόκληρον. Ὁ Τσάρεβιτς ἐμνηστεύσατο μετὰ τῆς δανῆς πριγκηπίσσης Σοφίας Φρειδερίκου Δάγμαρ, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Δανιμαρκίας καὶ τῆς βασιλίσσης Λουίζης. Ἡ μνηστὴ δὲν ἦτο ἄγνωστος εἰς τὸν ρωσικὸν λαόν. Ἦδη ἐπρόκειτο πρότερον νὰ νυμφευθῇ τὸν προῶρος ἀποθανόντα πρωτότοκον υἱὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ Β'. Ὅλη ἡ Ρωσία ἐγίνωσκεν ὅποῖαν σύζυγον, ἀπαράμιλλον κατὰ τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν χρηστότητα, ἐλάμβανεν ὁ μέλλων αὐτοκράτωρ. Τὸ πνεῦμα τῆς πριγκηπίσσης ὡς καὶ ἡ ἀπλότης καὶ ἡ φιλεργία αὐτῆς, ἦσαν γνωστὰ ἐν Ρωσίᾳ. Ὁ γάμος ἀπεφασίσθη καὶ ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῇ.

Κατὰ τὴν μνηστειάν τοῦ Τσάρεβιτς συνέβη ἐν ἀνέκδοτον ἀριετὰ διασκεδαστικὸν καὶ ἐντελῶς ἄγνωστον. Μετὰ τὴν συμφωνίαν τῆς μνηστειᾶς Ρώσος τις διπλωμάτης ἐκόμισεν εἰς τὴν δανικὴν αὐλὴν τὰ δῶρα τοῦ μνηστῆρος. Ἐκπληρώσας τὴν ἀποστολὴν του, ἐπέστρεφε φέρων τὴν ἀπάντησιν ἐκ Κοπενάγης, φέρων δηλαδὴ συμβολικά, ἐνέχοντα ὅλην τὴν ποίησιν τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Βορᾶ. Τὰ δῶρα ταῦτα συνίσταντο εἰς δύο ἀπλά κάνιστρα, ἐμπεριέχοντα τὸ μὲν μέλι, τὸ δὲ μικρὸν κύνα· τὴν γλυκύτητα δηλαδὴ καὶ τὴν ἀφοσίωσιν. Καθ' ὁδὸν ὁμοῦς, ἐνῶ ὁ κομιστὴς ἐκοιμάτο, τὸ ἐν τῶν κανίστρων ἤρξατο συνδιαλεγόμενον μετὰ τοῦ ἄλλου· συνεπλάκησαν, συνεπιέσθησαν καὶ ὅτε τῇ πρωίᾳ ἀφύπνισθη ὁ δυστυχὴς διπλωμάτης, τὸ μέλι εἶχεν ἐξάρπαισθῆ ὅλον. Ἐν ἄλλῃ ἐποχῇ τὸ συμβᾶν αὐτὸ θὰ ἐστοίχιζε τὴν κεφαλὴν εἰς τὸν διπλωμάτην. Ὁ Τσάρεβιτς ὁμοῦς ἐγνώριζε νὰ γελᾷ καὶ ὁ διπλωμάτης ἐπλήρωσε τὰς στιγμὰς τοῦ ἀδελφοῦ ἐκεῖνου ὕπνου ἀντὶ ὀλίγης μόνον ἀμηχανίας. Οἱ ἀρραβῶνες ἐγένοντο ἐν Κοπενάγῃ τῇ 17 ἰουνίου. Δανὸς ποιητὴς, ὅστις παρῆν κατὰ τὴν ἐκ Κοπενάγης ἀναχώρησιν τοῦ μέλλοντος τσάρου καὶ τῆς μνηστῆς του καὶ κατὰ τὰ δάκρυα τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἔγραψε τότε: «Τὰ δάκρυα τοῦ χωρισμοῦ θὰ μεταβληθῶσιν εἰς μαργαρίτας. Ὑπὸ τὸ στέμμα τοῦ γάμου κρύπτεται τὸ στέμμα τὸ αὐτοκρατορικὸν τοῦ ἐκτενεστέρου κράτους τοῦ κόσμου!». Οἱ γάμοι ἐγένοντο ἐν Πετρούπολει κατὰ τὴν 28 ὀκτωβρίου ἐν τῷ Χειμερινῷ ἀνακτόρῳ. Ἡ μνηστὴ ἐκηρύχθη ὀρθόδοξος καὶ ἔλαβε τὸ ὄνομα τῆς Μαρίας Θεοδωροδώρας. Παρατηρήθη τότε ὅτι ἡ σταθερότης, μετὰ τῆς ὁποίας ἡ πριγκηπίσση ἀπήντησεν εἰς τὰς ἐρωτήσεις τῶν ἱερέων, καὶ τοῦτο ἠῤῥξησε τὴν ἀγάπην τῶν Ρώσων πρὸς τὴν μέλλουσαν αὐτοκράτειραν αὐτῶν. Κατὰ τὴν πρώτην μετὰ μετὰ μεσημβρίαν ὥραν, ὑπὸ τοὺς κρότους τῶν τηλεβόλων καὶ τῶν κανονιστοειχῶν τῶν φρουρίων ἡ νυμφικὴ πομπὴ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ Χειμερινοῦ ἀνακτόρου. Ὁ αὐτο-

κράτωρ μετὰ τῆς συζύγου του προηγούντο, εἶποντο δὲ ὁ μέγας δούξ διάδοχος, παρέχων τὸν βραχίονα τῇ μνηστῇ αὐτοῦ, ἀκτινοβολοῦσα ἐξ εὐτυχίας ὑπὸ τὸ ἀδαμάντινον στέμμα καὶ τὸ ἐξαμίτινον ἐπώμιον. Τὸ ἐπόμενον ἔτος οἱ σύζυγοι μετέβησαν, κατὰ τὴν πατροπαράδοτον συνθήειαν, εἰς Μόσχαν, ὅπου ἐγένετο αὐτοῖς ὑποδοχὴ ἀληθῶς ἔξοχος ὑπὸ τῶν ἐνθουσιωάντων κατοίκων. «Ὅλοι οἱ κώδωνες τῆς Μόσχας ἔβαλλον ἡδύλακα κωδωνίσματα, λέγει αὐτόπτης μάρτυς τῆς ὑποδοχῆς. Ὁ ὀρθόδοξος λαὸς τῆς Μόσχας συνέρευσε, ἵνα ἴδῃ τοὺς κυρίους του, καὶ ἀπέραντον οὐρὰ ἀντήχει ἐκ τῆς πύλης Τβέρ μέχρι τοῦ μέρους, ὅπου οἱ σύζυγοι θὰ διέμενον». Ἀπὸ τοῦ γάμου Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ' μέχρι σήμερον παρῆλθεν ὀλόκληρον τέταρτον αἰῶνος καὶ οὐδέποτε οὐδὲ κατὰ μίαν ἡμέραν, οὐδὲ κατὰ μίαν ὥραν διεσαλεύθη ἡ εἰρήνη τοῦ ζεύγους, οὐδὲ ἐμειώθη ἡ ἀγάπη αὐτοῦ, οὐδὲ ἔπαυσεν ὁ σεβασμὸς, τὸν ὅποιον οἱ δύο σύζυγοι ἔτρεφον πρὸς ἀλλήλους. Εἰς τὴν ἔνωσιν αὐτὴν τοῦ αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ρωσιῶν καὶ τῆς τρυφερᾶς συζύγου του δύναται νὰ εὕρῃ τις ἀληθῆς καὶ σπάνιον ὑπόδειγμα οἰκογενείας.

Ἡ ἠθικὴ ὁμοιότης τῆς τσαρίνας καὶ τῆς μητρὸς τοῦ τσάρου εἶναι καταπληκτικὴ. Ἡ αὐτὴ τρυφερότης καὶ ἀφοσίωσις πρὸς τὸν σύζυγον, ἡ αὐτὴ λατρεία πρὸς τὴν ἀξίαν καὶ τὴν μεγαλοφροσύνην του, ἡ αὐτὴ φροντίς ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, ἡ αὐτὴ ἀγάπη πρὸς τὰ τέκνα των χαρακτηρίζει ἀμφοτέρας. Πάντα τὰ προτερήματα τῆς συντρόφου Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ' ἀναφύησαν μετὰ περισσοτέρας τρυφερότητος ἐν τῇ συζύγῳ τοῦ τελευταίου τσάρου. Ἡ τσαρίνα ἐσέβετο καὶ ἠκολούθει τὰς ἐπιθυμίας τοῦ συζύγου τῆς περισσώτερον ἢ τὰς ἑαυτῆς. Ὁ τσάρος ἐξηκολούθει τὰς μεγαλοπρεπεῖς καὶ πολυτελεῖς ἐορτάς, διὰ τὰς ὁποίας φημίζετο τὸσον ἡ αὐλὴ τῆς Πετροπόλεως. Ἦτο καλὸς μουσικός, ἔπαιζεν ἄριστα κορνέτον καὶ πολυλάκις μετείχε τῶν μουσικῶν ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἐσπερίδων. Ἀληθεῖς δὲ φιλολογικαὶ ἐσπερίδες ἐγίνοντο ἐν τοῖς ἀνακτόροις τῆς Πετροπόλεως διὰ ἐκτελέσεων κωμωδιῶν καὶ συναυλιῶν. Παντοῦ ἐλάμβανον μέρος οἱ μεγάλοι δούκες, πάντες ἐρασιτέχναι, μουσικοί, ἡγουμένου αὐτῶν πάντοτε μετὰ τοῦ κορνέτου τοῦ αὐτοκράτορος. Ἡ τσαρίνα ἀφίερου τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας εἰς τὴν ἀνατροφήν τῶν τέκνων τῆς, μὴ ἔχουσα πολλὴν ἐμπιστοσύνην εἰς διδασκάλους καὶ παρὰ μένουσα αὐτὴ πάντοτε ἡ διευθύντρια, ἡ ἀνωτέρα αὐτῶν παιδαγωγός. Σύμβουλος τοῦ συζύγου αὐτῆς καὶ ἡ κυριωτάτη, ἡ μακροῦ ἐνθερμος συνεργάτις αὐτοῦ δὲν ἀπηξίου, ἀπεκδυομένη τὴν ἐπιβολὴν τῆς ἐξουσίας, νὰ συγκατέρχηται εἰς ἐλαφρὰς ὁμιλίαις τῶν σχολίων, ἐπιδεικνύουσα ἐκεῖ ὅλον τὸ λεπτόν, τὸ ἐλαφρῶς εἰρωνικὸν πνεῦμά τῆς καὶ τὴν χάριν αὐτῆς τὴν ὅλως παρισινήν. Ὅμιλεῖ τὴν γαλλικὴν ἄριστα ὡς κἀτοιχος τῶν Παρισίων ἢ τοῦ Μομπελιέ. Ἐλαφρά, χαρίεσσα καὶ πολὺ εὐθυμος, εὐθυμοτάτη, ἀγαπᾷ τὸν χορὸν, τρελλαίνεται διὰ τὴν μουσικὴν καὶ ἐν τοσοῦτῳ ἡυχαριστεῖτο καὶ περιωρίζετο εἰς τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ὑψηλῆς τῆς θέσεως. Ἡ Μαρία Θεοδορόβνα ἔχει ὀρέξεις ἀπλουστάτας, ἐλεγχοῦσας τὴν ἐκ τῆς αὐστηρᾶς οἰκογενείας τῆς Δανίας προέλευσιν αὐτῆς. Ὡς συμμερίζεται

ὅλας τὰς τιμὰς καὶ τὴν δόξαν καὶ τοὺς θριάμβους τοῦ συζύγου τῆς, ἤθελε νὰ συμμερίζεται καὶ ὅλους τοὺς κινδύνους. Πανταχοῦ συνώδευεν αὐτόν, πρὸ πάντων δὲ ὅπου ἡ γυναικεία τῆς καρδία ἐμάντευε τὴν ἀνάγκην. Καὶ ἦτο συγκινητικὸν καὶ εὐάρεστον τὸ θέαμα τῆς χαριτωμένης αὐτῆς γυναικός, ἡ ὁποία, κατατροχυομένη ὑπὸ θλιβερῶν ἀναμνήσεων, δὲν ἤθελε ν' ἀπομακρυνῆται τοῦ συζύγου αὐτῆς. Ἐκεῖνος δὲ, γενναῖος πάντοτε, παρετήρει αὐτὴν μετὰ τρυφεροῦ καὶ περιποιητικῆς βλεψίματος. Ἡ τσαρίνα λατρεύεται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν καὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῆς ὀλοκλήρου. Ἐνεκα τῆς πρὸς τὴν θρησκείαν πίστεως τῆς καὶ τῶν φιλευσπλάγγων αἰσθημάτων αὐτῆς, ὑπῆρξε πάντοτε λάτρις τῆς εἰρήνης. Τίς δὲν ἀνέγνωσε κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπιδημίαν τῆς χολέρας, ἡ ὁποία ἐνεσκηφεν εἰς Ρωσίαν, τοὺς ἐπαίνους καὶ τὰ συγχαρητήρια, τὰ ὁποία ἔγραφον αἱ ἐφημερίδες διὰ τὸ θάρρος καὶ τὴν ἀφοβίαν τῆς αὐτοκρατείας, ἐπισκεπτομένης τὰ νοσοκομεῖα, τὰς οἰκίας τῶν χολεριῶντων, καὶ παρηγορούσης καὶ ἐλευσῆς καὶ διδούσης τὸ παράδειγμα τῆς ψυχραιμίας, ἀτάραχος αὐτῆ καὶ ἀνδρείας, ἐνθυμουμένη πάντοτε ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὴν τῆς Δανίας ὑπερήφανον οἰκογένειαν, ἡ ὁποία, ὑπερήφανος πάντοτε, ἠρνήθη νὰ κύψῃ τὴν κεφαλὴν καὶ πρὸ αὐτῶν τῶν Χοεντζόλερν;

Τὸ ἡγαπημένον καὶ παραδειγματικὸν ζεῦγος κατῴκει τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους ἐν Γατσίνα ἐν μεγάλῃ ἀπλότητι καὶ ἀφελείᾳ. Ὁ αὐτοκράτωρ σπανίως μετέβαιεν εἰς Πετρούπολιν· εἶχε δὲ παραχωρήσει τὸ θερινὸν ἀνάκτορον εἰς τὸν πρεσβύτερον υἱόν του, τὸν τσάρεβιτς Νικόλαον Ἀλεξάνδροβιτς. Εἰς τὸ χειμερινὸν ἀνάκτορον μετέβαινε μόνον, ὅτε σπουδαία τις ὑπόθεσις τοῦ κράτους ἠνάγκαζεν αὐτόν. Τὸ ἀνάκτορον τῆς Γατσίνας δὲν ἔχει ἄλλο προτερῆμα ἐκτὸς τῆς ἐκτάσεώς του τῆς ἀπεράντου, ἀνευ ἀπαιτήσεώς τινος ἀρχιτεκτονικοῦ καλλιτεχνήματος, περιστοιχιζόμενον μόνον ὑπὸ πυκνοῦ καὶ μεγάλου δάσους, ἀγγλικοῦ σχεδίου, εἰς τὸ ὅποιον ὁ αὐτοκράτωρ ἤρσκετο νὰ μεταβαίνει πρὸς θήραν τῆς ἄρκτου.

Ἀλεξάνδρος ὁ Γ' ἀπέκτησεν ἐκ τῆς πριγκηπίσσης Μαρίας τῆς Δάγμαρ τρεῖς μεγάλους δούκας καὶ δύο μεγάλας δουκίσσας. Οἱ μεγάλοι δούκες εἶναι ὁ Νικόλαος Ἀλεξάνδροβιτς, διάδοχος, καὶ οἱ Γεώργιος καὶ Μιχαήλ. Αἱ δύο μεγάλαι δουκίσσαι εἶναι ἡ Ξενία καὶ ἡ Ὀλγα. Ὁ τσάρεβιτς Νικόλαος, ὡς καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ του καὶ αἱ ἀδελφαὶ του, ἀνετράφη κυρίως ὑπὸ τῆς μητρὸς του καὶ ἐπεβλέπετο αὐστηρῶς καθ' ὅλην τὴν ἐκπαίδευσιν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ πατρὸς του. Ὅπως ἀναπτύξῃ τὸ πνεῦμά του καὶ τὰς σωματικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, ὁ αὐτοκράτωρ ἔστειλεν αὐτόν εἰς μακρὰ ταξείδια. Ἦθελε νὰ μύησῃ αὐτόν ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας εἰς τὴν προσωπικὴν γνῶσιν τῶν πραγμάτων τῆς ἀπωτάτης Ἀνατολῆς, ὅπου ἡ Ρωσία ἔχει τόσον μεγάλη συμφέροντα. Ὁ τσάρεβιτς περιῆλθεν ὅλην τὴν Ρωσίαν, ἀπὸ Βλαδιβοστόκ μέχρι Πετροπόλεως, καὶ ἐταξείδευσε ἐφ' ἀμάξης ἐπὶ ἑβδομήκοντα δύο ἡμέρας διὰ μέσου τῶν στεπεπῶν τῆς Σιβηρίας, ἀκολουθῶν τὴν γραμμὴν τοῦ μέλλοντος σιδηροδρόμου καὶ ἐξερευνησάντων οὕτω πάντα τὰ περὶ χώρα καὶ ἐπισκεπτόμενος τοὺς ἡμιαγρίους λαοὺς, οἱ ὅποιοι οὐδέποτε εἶχον ἰδεῖ

τὴν μορφήν τοῦ κυριάρχου αὐτῶν. Κατὰ τὸ μακρὸν ταξείδιον, τὸ διακρίεσαν περισσότερον τοῦ ἐνὸς ἔτους, κατὰ τὸ ὅποιον ὀλίγον ἔλειψε νὰ φανευθῆ, ὅτε, συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ βασιλόπαιδος Γεωργίου, ἐπεσκέφθη τὴν Ἰαπωνίαν, ὃ τσάρεβιτς ἔδειξε χαρακτήρα καὶ φρόνησιν προῶρως ἀνεπτυγμένην, ἢ ὅποια ἐνεθάρρυνε τὸν πατέρα του νὰ ὀνομάσῃ αὐτὸν μέλος τοῦ συμβουλίου τῆς αὐτοκρατορίας. Λέγεται μάλιστα, ὅτι κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν, κατὰ τὴν ὅποιαν παρέστη, προκειμένου περὶ λεπτοτάτου τινὸς ζητήματος, εἰς τὸ ὅποιον ἐδιχογνωμίει τὸ συμβούλιον, ὃ τσάρεβιτς ἐψήφισεν ὑπὲρ τῆς μειονοφηρίας καὶ κατὰ τῆς γνώμης τοῦ πατρὸς του. Οὔτε οἱ κίνδυνοι, οὔτε αἱ δυσκολαὶ ἐσχύουσιν ἐπὶ τοῦ διαδόχου τοῦ ρωσικοῦ θρόνου καὶ ἀδυνατοῦσι νὰ κλονήσωσι τὸ θάρρος καὶ τὴν ἀποφασιστικότητά του. Φυσικῶς καὶ ἠθικῶς ὃ τσάρεβιτς ὁμοιάζει τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Εἶνε εὐκίνητος καὶ ρωμαλέος, ἀναστήματος μᾶλλον μικροῦ, ἀντιτιθεμένου πρὸς τὰ γιγάντια ἀναστήματα τῶν προγόνων του καὶ τοὺς κολοσσούς τῆς οἰκογενείας Ρωμανῶν.

Ὁ Νικόλαος Ἀλεξάνδροβιτς ἔχει πνεῦμα λίαν ἀνεπτυγμένον καὶ ἀγαπᾷ τὰς ἐπιστήμας, καίτοι δύναται τις νὰ διίδῃ, ὅτι ἀρέσκεται μᾶλλον εἰς τὴν δράσιν καὶ τὴν ἐνέργειαν. Εἶναι ἀνεξαρτήτου καὶ ὑπερηφάνου χαρακτήρος καὶ οὐδέποτε ἀφίεται, οὐδ' ὑποκύπτει εἰς τὴν γνώμην ἢ τὴν κυριαρχίαν τινός. Τὸ πρόσωπόν του εἶναι γλυκὺ, ἀγαθὸν μετὰ τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς μητρὸς του, εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του δὲ ἀναλάμπει ἡ εὐθύτης καὶ ἡ τιμιότης, τὰ ὅποια ἐκληρονόμησεν ἐκ τοῦ πατρὸς του. Υἱὸς καλὸς καὶ πατριώτης ἐνθερμος, ὑπόσχεται νὰ καταστῇ ἀντάξιός διαδόχος Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ' καὶ εἰς τῶν μεγάλων τῆς Ρωσίας αὐτοκρατόρων.

Ὁ νεώτερος αὐτοῦ ἀδελφός, ὁ μέγας δούξ Γεώργιος, προωρισμένος ὡς μέγας ναύαρχος τῆς Ρωσίας, εἶναι ἤδη εἰς τῶν διακεκριμένων Ρώσων ἀξιωματικῶν. Δυστυχῶς ἡ υἡγία του εἶναι διασεσαλευμένη ἕνεκεν τῆς λεπτῆς κράσεώς του, ἢ ὅποια κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐδεινώθη. Τὸ κλίμα τῆς Ρωσίας δὲν εἶναι κατάλληλον διὰ τὸν εὐθραυστον ὄργανισμὸν του καὶ διὰ τοῦτο διέμενε τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου ἐν Ἀλγερίᾳ.

Ὁ μικρότερος υἱὸς Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ', ὁ μέγας δούξ Μιχαήλ, εἶναι χαριτωμένο ξανθὸ παιδάκι μὲ ὠραία μάτια γλαυρά, μὲ ὑπερήφανον λεπτὸν μείδιμα. Ὁμοιάζει καταπληκτικῶς πρὸς τὸν πατέρα του καὶ φαίνεται ὁ ὠραιότατος βλαστός, ὁ μᾶλλον λεπτός τῆς οἰκογενείας τῶν Ρωμανῶν.

Αἱ μεγάλαι δούκισσαι Ξενία καὶ Ὀλγα φαίνονται ἕνεκεν τῆς λεπτότητος καὶ τῆς ὁλως ἰδανικῆς χάριτός τως ὡς δύο θεαὶ καταβάσαι ἐκ τοῦ Ὀλύμπου. Ὅλοι λατρεύουσιν αὐτάς διὰ τὴν εὐαισθησίαν αὐτῶν, τὴν ἀκούραστον, τὴν ἀνεξάντλητον φιλευσπλαγγίαν.

Ἐκτὸς τῶν τέκνων τοῦ τσάρου ἡ αὐτοκρατορικὴ οἰκογένεια τῆς Ρωσίας συγκαταριθμεῖ καὶ τὸν θεῖον τοῦ αὐτοκράτορος, ὡς καὶ τοὺς τέσσαρας αὐτοῦ ἀδελφούς.

Ὁ μέγας δούξ Μιχαήλ Νικολάεβιτς, ἀδελφός Ἀλεξάνδρου τοῦ Β', ἀνήλθεν εἰς τὰς ὑψηλοτέρας θέσεις τοῦ Κράτους, βοηθῶν προθύμως τὸν ἀδελφὸν του κατ' ἀρχάς

καὶ συμβουλευῶν ἔπειτα τὸν ἀνεψιὸν του εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ Κράτους. Ἐλαβε σπουδαῖον μέρος εἰς τὸν τελευταῖον πόλεμον, αὐτὸς δὲ ἐπέρανεν τὴν κατάκτησιν τοῦ Καυκάσου καὶ ἐκάνονισεν τὴν διοίκησιν αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ἀνάρρησιν Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ' εἰς τὸν θρόνον, ὁ μέγας δούξ Μιχαήλ κατεῖχε τὴν θέσιν τοῦ προέδρου τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, διετέλει δὲ πιστότατος θεράπων τοῦ Τσάρου καὶ τῆς Ρωσίας, κατέχων ἀκόμη τὴν θέσιν προέδρου τοῦ συμβουλίου.

Ὁ μέγας δούξ Βλαδίμηρος, ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ', ἔχει μικρότερον ἀνάστημα, ἀλλὰ μᾶλλον εὐκίνητον σῶμα ἢ ὁ ἀδελφός του. Εἶναι ἀρχιστράτηγος τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ ἐκτελεῖ μεθ' ὑπερβολικῆς ἀκριθείας τὴν ὑψηλὴν ὑπηρεσίαν του. Εἶναι θαυμαστής τῆς καλλιτεχνίας καὶ τῆς φιλολογίας, ἀβροδιαιτᾶται δὲ καὶ ἀρέσκεται εἰς τὰς διασκεδάσεις καὶ διὰ τοῦτο ὅλοι οἱ Ρῶσοι ὀνομάζουσιν αὐτὸν μέγαν δούκα τὸν μπὸν βιθάν.

Ὁ μέγας δούξ Ἀλέξιος, ἀρχηγὸς τοῦ ρωσικοῦ στόλου, ὁμοιάζει κατὰ τὰ χαρακτηριστικὰ καταπληκτικῶς πρὸς τὸν ἀδελφὸν του τὸν θρηνοῦμενον αὐτοκράτορα, μανιωδῶς δὲ ἀγαπᾷ τὰ ταξείδια.

Ὁ μέγας δούξ Σέργιος, μόλις τριακονταετής, ἀσχολεῖται μᾶλλον εἰς θρησκευτικὰ ζητήματα καὶ συνέλαβε τὸ μεγαλοεργὸν σχέδιον νὰ προσηλυτίσῃ ἀλλοθρησκούς λαούς εἰς τὸ ὀρθόδοξον θρήσκευμα.

Ὁ μέγας δούξ Παῦλος, ὁ σύζυγος τῆς πολυκλαύστου ἐλληνίδος βασιλόπαιδος Ἀλεξάνδρας, εἶναι ὁ νεώτερος ἀδελφός τοῦ τσάρου. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του, δυστυχῆς καὶ περιλυπὸς, ταξιδεύει, προσπαθῶν νὰ εὕρῃ εἰς τὴν θεῶν ξένων λαῶν καὶ ξένων ἐθίμων τὴν λήθην καὶ τὴν παρηγορίαν.

Ἐκτὸς τούτων ἡ αὐτοκρατορικὴ οἰκογένεια ἀριθμεῖ τὸν μέγαν δούκα Κωνσταντῖνον, καλλιτέχνην αὐτὸν, δόκιμον ποιητὴν καὶ ὁπαδὸν τῶν πνευματικῶν θεωριῶν, ὡς καὶ τοὺς δύο πρίγκηπας Ἀλέξανδρον τοῦ Ὠδεδμβούργου καὶ Κωνσταντῖνον.

Ἦν τριάκοντα δύο ἐτῶν, ὅτε ὁ πατὴρ του ἐκήρυξε τὸν τελευταῖον, πόλεμον, καθ' ὃν ὁ τότε τσάρεβιτς διέπρεψεν.

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ο Β'.

Ὁ νῦν τὸν ἔνδοξον τῶν τσάρων θρόνον ἀνελθὼν Νικόλαος Ἀλεξάνδροβιτς, πρωτότοκος Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ' υἱός, ἐγεννήθη ἐν Πετρούπολει τῇ 6]18 μαΐου 1868 καὶ ἄγει ἐπομένως τὸ 26ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. Εἶναι ἀταμάνος (ἀρχηγός) πάντων τῶν στρατευμάτων τῶν Κοζάκων, τῶν Κοζάκων τοῦ Δὸν καὶ τῶν Κοζάκων τοῦ Κουβάν, συνταγματάρχης τοῦ συντάγματος τῆς φρουρᾶς Πρεσπραζένσκης, ἀρχηγός τοῦ συντάγματος τῆς μεγάλης Βολυνίας, τοῦ 65ου πεζικοῦ συντάγματος τῆς Μόσχας, τοῦ 48ου πεζικοῦ συντάγματος τοῦ Σιρβάν καὶ τοῦ 1ου τάγματος τῶν ἀκροβολητῶν τῆς ἀνατολικῆς Σιβηρίας, ἰδιοκτῆτης τοῦ 5ου αὐστριακοῦ συντάγματος

τῶν λογχοφόρων, ἀκόλουθος (à la suite) τοῦ πρωσικοῦ συντάγματος τῶν γρεναδιέρων τῆς φρουρᾶς «Ἀλεξάνδρου, αὐτοκράτορος τῆς Ρωσίας», ἀρχηγός τοῦ 8ου πρωσικοῦ συντάγματος τῶν οὐσάρων (1ου Οὐεστφαλίας), ἀντισυνταγματάρχης τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἀλεξάνδρος ὁ Β' αὐτοκράτωρ Ρωσίας», 11ου αὐστριακοῦ συντάγματος τῶν λογχοφόρων, μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ κράτους, ἱππότης τοῦ ἰσπανικοῦ παρασήμου τοῦ χρυσοῦ δέρατος, τῆς περικνημίδος κτλ.

Μέχρι τοῦ ἐνάτου ἔτους ὁ νεαρός πρίγκηψ ἐπεδόθη μόνον εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ζωσῶν γλωσσῶν καὶ εἰς τὴν γυμναστικὴν ὑπὸ τὰς ποικιλωτάτας αὐτῆς μορφᾶς. Περὶ τὸ ἔνατον τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἔτος ἐξελέγη ὡς παιδαγωγός αὐτοῦ ὁ ἀντιστράτηγος Δανίλοβιτς, διευθυντῆς τοῦ β' στρατιωτικοῦ γυμνασίου.

Ὁ παιδαγωγός οὗτος διέγραψε τῷ νεαρῷ πρίγκηπι πρόγραμμα ἀγωγῆς, ἀναταποκρινόμενον πρὸς τε τὰς νεωτέρας ἀνάγκας καὶ πρὸς τὰς βλέψεις τοῦ αὐτοκράτορος. Ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν αὐτοῦ διεύθυνσιν δύο παιδαγωγοί, ὁ μὲν Ἄγγλος, ὁ δὲ Γάλλος, ἀνέλαβον νὰ ἐπιθλέπωσιν ἐναλλάξ ἐπὶ τοῦ νεαροῦ μεγάλου δουκὸς καὶ ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, παρακολουθοῦντες αὐτοὺς εἰς τὰς παιδίαι, τὴν ξιφασκίαν καὶ τὰς ἄλλας ἀσκήσεις.

Ἡ κυρίως ὁμῶς ἀγωγή ἦν ἐθνικὴ, τῆς σπουδῆς τῆς ρωσικῆς γλώσσης, τῆς ὀρθοδόξου θρησκείας καὶ τῆς σλαυικῆς ἀρχαιότητος ἀποτελούσης τὴν βάσιν ταύτης. Μεταξὺ ὁ Τσάρεβιτς διέτρεξεν ἅπασαν τὴν Ρωσίαν, ἣν γινώσκει σήμερον κάλλιον παντὸς ἄλλου Ρώσου.

Φυσικῶ τῷ λόγῳ καὶ ἡ στρατιωτικὴ μόρφωσις δὲν παρημελήθη· ὡς καθηγῆται ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ τῆς παιδείσεως αὐτοῦ ἐχρησίμεισαν ἄνδρες, οἳ οἱ Ὀβρουτσέφ, Δραγομιρόφ, Λέερ καὶ τινες ἄλλοι. Ταχθεὶς πρῶτον ὡς ὑπολοχαγός ἐν τῷ ἀρχαίῳ συντάγματι τοῦ πεζικοῦ τῆς φρουρᾶς Προπραζένσκη, διήλθε δύο θέρη, διοικῶν πρῶτον μίαν ἐνωματίαν, εἶτα δὲ ἕνα λόχον ἐν τῷ πεδίῳ Κράσνοε Σέλο. Μετατεθεὶς εἰς τὸ ἱππικὸν διήλθε δύο ἔτη ἐν τῷ σώματι τῶν οὐσάρων τῆς φρουρᾶς, πρῶτον μὲν ὡς ὑπίλαρχος, εἶτα δὲ ὡς ἱλαρχος.

Μετὰ ταῦτα ἐπῆλθον αἱ περιοδεῖαι. Ὁ Τσάρεβιτς περιηγήθη τὴν Δανίαν, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Γερμανίαν τὴν Αὐστρίαν. Τὸ δὲ 1890 ἐπεχείρησε τὴν γνωστὴν μακρὰν περιοδείαν ἀνὰ τὸν κόσμον, ἣτις τοσοῦτον τότε προῦκάλεσε πάταγον.

Ἡ ἀνάρρησις τοῦ νέου Τσάρου.

Τὴν 21)2 νοεμβρίου ἐτελέσθη κατὰ τὴν 3 ὥραν μ. μ. δοξολογία ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ τοῦ Ἰσαὰκ ἐν Λιβαδίᾳ ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει τοῦ νέου Τσάρου. Οἱ μαρμάρينوι καὶ ἐξ ἰάσπιδος κίονες κτλ. αἱ περίχρυσοι εἰκόνες, αἱ ἀνατολικὴν σχεδὸν πολυτέλειαν παρουσιάζουσαι ἐπίσημοι στολαὶ ἐνεποιοῦν ἐν τῷ ναῷ ἀνεξίτηλον ἐντύπωσιν. Οἱ ἐρυθρόχρυσον φέροντες στολὴν γερουσιασταί, τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου τοῦ κράτους, ἐν μελαίνῃ περιβολῇ καὶ ἐπιχρυσωθώρακι, οἱ ὅλως χρυσοφόροι θαλαμηπόλοι, φέροντες ἐπὶ τῆς ράχους τὴν πατροπαράδοτον κλεῖδα, ταῦτα πάν-

τα ἀπίστευτα καὶ μυθώδη ἀπέβαινον. Αἱ κυραὶ τῆς αὐλῆς ἔφερον στολὰς ἐκ λευκοῦ κασμιρίου μετὰ κρηδέμνου ἐκ λευκῶν πετρῶν καὶ μαργαριτῶν. Ἐπὶ τῶν περιστηθίων αὐτῶν, ἐφ' ὧν ὑπῆρχε προσεραμμένη κοσσύμβη ἐκ κυανοῦ ἀπλαζίου, ἔφερον πᾶσαι αὐτοκρατορικὸν στέμμα ἐξ ἀδαμάντων. Ἡ τελετὴ, τελεσθεῖσα ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ 50 ἱερέων, φερόντων χρυσᾶ ἄμφια, ἤρξατο διὰ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ διαγγέλματος Νικολάου τοῦ Β', εἶτα δὲ, μετὰ τὰς εὐχὰς, ψάλλται ἐτόνισαν δοξολογίαν, ἣν οἱ παρεστῶτες ἠκροάσθησαν γονυκλινεῖς. Τὸ πένθος ἤρξατο μετὰ τὴν τελετὴν ταύτην. Οἱ βαθμοῦχοι καὶ αὐλικοί, φέροντες πάντες μεγάλην στολὴν ἄνευ σημείων πένθους, συνῆλθον ἐν τοῖς χειμερινοῖς ἀνακτόροις, ἵνα δώσωσι τὸν νεομισμένον ὄρκον πίστεως εἰς τὸν νέον Τσάρον. Καὶ ἡ Γερουσία δὲ καὶ ὁ στρατός ὤμοσαν τὸν ὄρκον.

Ἄπαντα τὰ ἐν Πετρούπολει καὶ Μόσχᾳ αὐτοκρατορικὰ θεάτρα θὰ διατελέσωσι κεκλεισμένα ἐπὶ ἐννέα μῆνας.

Ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος ὁ Β' ἐπισήμεως θὰ χρισθῆ, εὐλαβῶς θὰ γονυπετησῆ πρὸ τοῦ κλήρου, τῶν μελῶν τῆς βασιλικῆς οικογενείας καὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ὅστις πόρρωθεν διὰ τῶν ἀνεφγμένων τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ θυρῶν θὰ βλέπῃ αὐτόν, θ' ἀπαγγεῖλῃ γεγωνυῖα τῇ φωνῇ προσευχῆν, ἣν ἄπαξ μόνον ὁ τσάρος ἀπαγγέλλει, τὴν ἡμέραν τῆς στέψεως αὐτοῦ. Ἡ δέησις αὕτη ἔχει ὧδε:

«Κύριε Θεέ μου, πάτερ παντοκράτωρ καὶ τσάρε τῶν τσάρων.

» Σὺ καίσαρα καὶ δεσπότην τοῦ εὐκλεοῦς βασιλείου πασῶν τῶν Ρωσιῶν ἐξελέξας με.

» Ἀνομολογῶ σου τὴν ἄκραν πρὸς ἐμὲ ἀγαθότητα καὶ κλίνω εὐγνωμόνως πρὸ τῆς δυνάμεώς Σου τὴν κεφαλὴν μου.

» Κατάπεμψον ἐπ' αὐτὴν τὴν τῶν Σῶν θρόνων πάρεδρον σοφίαν ἐξ ἁγίου κατοικηρίου σου, ἵνα συνιῶ τί τὸ σοὶ ἀρεστόν καὶ τὸ δίκαιον ἐν ταῖς ἐντολαῖς Σου.

» Ἐν τῇ χειρὶ Σου εἶη ἡ καρδία μου, ἡ δὲ χεὶρ Σου κατευθύνει αὐτὴν ἐπ' ἀγαθῶ τῶν λαῶν, οὓς μοι διεπιστεύθης, τοῦ ἐνεργεῖν πρὸς δόξαν τοῦ ὀνόματός Σου καὶ δοῦναί Σοι λόγον ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως».

Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν ταύτην ὁ ἀρχιερεὺς, ἰκέτιδας χειρᾶς πρὸς τὸν οὐρανὸν αἴρων, δέεται τοῦ Θεοῦ ὡς περιφρουρῆ τὸν τσάρον, διδῶ αὐτῷ σύνεσιν «τοῦ κρίνειν τοὺς λαοὺς αὐτοῦ ἐν δικαιοσύνῃ, καταβάλλειν τοὺς πολεμίους αὐτοῦ» ἐκτρέφειν τὴν καρδίαν αὐτοῦ τῇ ἀγάπῃ πρὸς τοὺς πάσχοντας, τῷ οἴκτῳ πρὸς τοὺς ἀστέγους καὶ τῷ ἔρωτι τῆς προστασίας πρὸς τοὺς διωκομένους».

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

*H GISMONDA TOY SARDOU και η JOYKISSA TΩΝ ΑΘΗΝΩΝ το δ
Κλ. Ραγκαβή.— ΧΡΟΝΙΚΑ.

Ἐξεθέμεθα ἐν τῇ προτέρᾳ ἡμῶν Ἐπιθεωρήσει ὅσα ἐγένοντο προοίμια τῆς πρώτης διδασκαλίας τοῦ νέου ἔργου τοῦ Sardou, τῆς Gismonda, μετὰ ἱστορικῶν σημειώσεων τῆς ἐποχῆς, εἰς ἣν ἀνάγεται τὸ δράμα. Ἐκ τούτων δὲ φανερόν ἐγένετο οἷον θόρυβον προὔκάλει τὸ νέον ἔργον τοῦ ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων τῆς Γαλλίας δραματικῶν καὶ μύστου δεινοῦ τοῦ θεάτρου, θόρυβον, ὃν διεδέξαντο τὰ ἐγκώμια ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ τὴν ὑπόθεσιν ἐν Ἀθήναις ἔχοντος δράματος, ἐφ' ἡγαλάτης κριτικὸς ὀρθῶς παρετήρει «ὅτι τὸ τελικὸν α ἄπαξ ἔτι δόξαν προσεκοιμάτο τῷ Sardou καὶ ταυτοχρόνως καὶ τῇ Sárroa Bernhardt, ἥτις ἄρθεῖσα ἐν τῇ Fédora, ἐν τῇ Théodora καὶ τῇ Tosca εἰς αἰθέρια ὕψη, παρίσταται ἐν τῇ Gismonda προελάσασα εἰς τὸ τέλειον καὶ πραγματώσασα τὸ ἐντελὲς ἰδανικὸν τῆς δραματικῆς καλλιτέχνιδος».

«Οὐδεμία ἀνάγκη, λέγει ὁ Sarcey ἐν τῇ περὶ τῆς Gismonda ἐπιφυλλίδι αὐτοῦ, νὰ ὀμιλήσω περὶ τῆς καταπληκτικῆς ἐπιτυχίας, ἥς ἔτυχε τὸ ἔργον τῇ πρώτῃ ἔσπερα. Πᾶσαι αἱ ἐφημερίδες διελάλησαν αὐτὴν τῇ ἐπιούσῃ. Δὲν θὰ εἶπω ὅτι ἐγένετο ὑπερβολικῆ ἰσως ἢ τοῦ κατὰ τὴν ἀνωτέρα τοῦ ἔργου τούτου, ὅπερ αὐτὴν προὔκάλει, ἀλλ' οὐδὲν μέγα κακὸν ἐν τούτῳ». Τοιοῦτο τὸ προοίμιον τῆς κριτικῆς τοῦ πρυτάνεως τῶν κριτικῶν Sarcey περὶ τῆς Gismonda, ἥτις ἀναπολεῖ αὐτῷ τὸ ἔργον τοῦ μεγάλου Κορνελίου Don Sanche. Μνησθέντες ἐν τῷ προτέρῳ φύλλῳ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων τῆς φραγκοκρατίας ἐν Ἑλλάδι πρὸς ἃ συνδέεται τὸ δράμα, τριτητὴν ἡγούμεθα τὴν ἐπ' αὐτῶν ἐπάνοδον, τοῦ Sarcey μάλιστα λέγοντος τάδε: «Κατὰ τίνα ἐποχὴν συμβαίνουσι ταῦτα, ἦτοι τὰ κατὰ τὴν δούκισσαν τῶν Ἀθηνῶν; Ὁμολογῶ ὅτι τοῦτο μοὶ εἶνε ἐντελὲς ἀδιάφορον. Εἶπον ἡμῖν ὅτι ὁ Sardou ὑπεβλήθη εἰς μακρὰς καὶ ἐπιμόνους ἐρεῦνας, ὅπως ἀποκαταστήσῃ ὁ τι καλοῦσι «le milieu». Ἐχει δίκαιον, διότι ἡ ἐργασία αὕτη διασκεδάζει αὐτόν, ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ἐργασία ἀνωφελῆς ἐν τῷ θεάτρῳ. Ἡ σκηνή, κατ' ἐμέ, ὑπόκειται ἐν Ἀθήναις τισὶ χιμερικαῖς, κατὰ ἐποχὴν μυθῶδη, περὶ ἧς οὐδὲν γινώσκω καὶ περὶ ἧς θὰ πιστεύσω πᾶν ὅ, τι εὐαρεστεῖται νὰ μοὶ παράσχη, ὅπως πιστεύσω, ὁ ποιητής. Ὅ, τι ζητῶ εἶνε ὅπως τὸ θέαμα, ὑποσχεθέντος μοι ἔργου θεαματιοῦ (pièce à spectacle), ἢ τερπνὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς. Εἶπωμεν ἀμέσως: οὐδὲν ἔχομεν ἐν τῷ ἔργῳ τὸ πλῆκτικόν. Ἴδου ὅ τι εἶνε ὄλως ἐνδιαφέρον ἐμοί, ἐμοὶ τῷ δημοσίῳ, ὅπερ δὲν γινώσκει τὴν ἱστορίαν, τὴν ἱστορίαν ταύτην τοῦλάχιστον. Ἀνέμενον παραμύθιον (conte bleu), καὶ δόξα τῷ Θεῷ ἢ Gismonda εἶνε τοιοῦτον».

Ἀντεγράψαμεν ἐνταῦθα τοὺς λόγους τούτους τοῦ πρυτάνεως τῶν κριτικῶν, ἵνα ὑποδείξωμεν ὀποσὴ νῦν σημασία ἀποδίδεται ἐν τῷ θεάτρῳ περὶ ἱστορικῆς ἀληθείας καὶ ἅμα φανερώσωμεν τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ τοιούτων ζητημάτων, διότι πολλαῖς καὶ παρ' ἡμῖν παρίστανται ταῦτα καὶ διάφοροι ἐκφέρονται γνώμαι, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ παράδοξοι. Τούτου

ἔνεκα ὀφείλει τις γράφειν περὶ δράματος καὶ θεάτρου νὰ παρακολουθῇ τὰ ἐκάστοτε δημοσιευόμενα ὡς περὶ ὁ εἰς εἰδικὸν κλάδον τῆς ἐπιστήμης ἀνήκων ὀφείλει νὰ παρακολουθῇ τὰ δημοσιευόμενα περὶ θεμάτων τοῦ κλάδου αὐτοῦ. Τῇ γνώμῃ ταύτῃ ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Lemaitre, ἐπίσης μηδένα ποιούμενος λόγον περὶ τοῦ ἱστορικῆς μέρους, περιοριζόμενος δὲ μόνον εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ δράματος ὡς ἔργου τοῦ θεάτρου καὶ εἰς τὴν διατύπωσιν τῆς περὶ αὐτοῦ γνώμης ἀνεξαρτήτως τῆς ἱστορικῆς ἀκριβείας ἢ μή.

Τὸ δράμα τοῦ Sardou, ὡς γνωστὸν ἐξ ὧν καὶ ἐν ταῖς στήλαις ταύταις ἐγράφησαν, κατ' ἀρχὰς ἔφερον ἐπιγραφὴν Δοῦκισσᾶ τῶν Ἀθηνῶν (Duchesse d'Athènes), ἦτοι τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν, ἣν ἔχει τὸ ἐν τῷ δραματικῷ ἀγῶνι τῷ προκηρυχθέντι ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων καὶ βραβευθέντι κατὰ τῷ 1888 ἐν Ἀθήναις ἔργον τοῦ κ. Κλ. Ραγκαβῆ. Τοῦ τελευταίου τούτου δὲ διαμαρτυρηθέντος δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ τῆσυντάξει τοῦ ἐν Παρισίοις Journal des Débats, ὁ Sardou μετέβαλε τὴν ἐπιγραφὴν καὶ ἐβάπτισε τὸ ἔργον τῷ κυρίῳ ὀνόματι τοῦ πρωταγωνιστοῦντος προσώπου, τῆς δουκίσσης τῶν Ἀθηνῶν, Gismonda. Τοῦ τε δράματος τοῦ κ. Κλέωνος Ραγκαβῆ καὶ τοῦ κ. Sardou ἐκ τῆς αὐτῆς περιπου ἱστορικῆς σελίδος ὀρρωμένων καὶ ἐν τισὶ σκηναῖς ταυτιζομένων, διαφερόντων ὅμως κατὰ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων, θὰ ἀντιπαραβάλωμεν τὸ ἐν ἔργον πρὸς τὸ ἕτερον καὶ θὰ καταδείξωμεν τὰς ὁμοιότητας καὶ διαφορὰς αὐτῶν. Ἐν τῷ ἔργῳ ἡμῶν τούτῳ ὑπ' ὄψιν ἔχομεν τὴν ἀνάλυσιν τοῦ ἔργου τοῦ Ραγκαβῆ, ἥτις φέρεται ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν ἑλλανοδικῶν τῆς τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν κ. κ. Α. Ἀναγνωστάκη, Ἐμμ. Δ. Ροῖδου καὶ Ἰ. Κ. Καμπούρογλου, εἰσηγητοῦ, καὶ τῆς ἀναλύσεως τοῦ ἔργου τοῦ Sardou ὑπὸ τῶν διαπρεπεστάτων κριτικῶν Sarcey, Lemaitre καὶ Fouquier, μὴ ληθθεῖσθαι ἔτι τῆς τοῦ κριτικοῦ τῆς Revue de deux Mondes.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ χώρος νῦν κατελήθη ὑπὸ τῶν περὶ τοῦ μακαρίτου Αὐτοκράτορος τῆς Ρωσίας, ἀναβάλλομεν ἐν τῷ ἐπομένῳ τὴν συνέχειαν τῶν περὶ τῶν δύο Δοῦκισσῶν.

ΧΡΟΝΙΚΑ.— Ἀρίκετο ἐνταῦθα καὶ ἀπὸ τοῦ σαββάτου ποιῆται ἔναρξιν τῶν παραστάσεων αὐτοῦ ἐν τῷ θεάτρῳ Μνηματῶν ἑλληνικῆς θίσας ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν ὑποκριτῶν κ. κ. Καζούρη καὶ Ποράντη, προτιθέμενος νὰ ἐκτελέσῃ ἔργα τῶν κωμειδωλλίων παρ' ἡμῖν κληθέντων.

— Προσεχῶς ἀρρκεῖται ἕτερος ἑλληνικῆς θίσας ἐν ᾧ πρωταγωνιστεῖ ἡ τὴν Φαῖσται θαυμασιῶς διαπλάσασα δεσποινὶς Αἰκ.—Βεράνη, ὅπως δώσῃ σειράν παραστάσεων ἐν τῷ θεάτρῳ Μνηματῶν.

— Ἀπὸ τῆς παρελθούσης τετάρτης ὁ ἰταλικὸς θίσας τῆς Ὀμονοίας ἤρξατο τῶν χιμερινῶν παραστάσεων αὐτοῦ. Περὶ τοῦ θιάσου τούτου θὰ ὀμιλήσωμεν ἐν τῷ ἐπομένῳ φύλλῳ.

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

Ὁ ἐπεύθυνος ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Κωνσταντινουπόλεως—Πέραν Γουλιέλμου Νεολογοῦ